

STU NA EXPO 2020 V DUBAJI

ROZHOVOR S PREDSEDOM SPRÁVNEJ RADY STU
VLADIMÍROM SLEZÁKOM

**BUĎTE NA SEBA HRDÍ,
ŽE ŠTUDUJETE ŤAŽKÚ ŠKOLU**

SPEKTRUM

2021/2022 #5-6

OBSAH

4 STU a svet

ROZHOVOR

10 BUĎTE NA SEBA HRDÍ, ŽE ŠTUDUJETE
ŤAŽKÚ ŠKOLU

NÁZOR

16 O NOVELE VYSOKOŠKOLSKÉHO ZÁKONA

TÉMA

18 STU NA EXPO 2020 V DUBAJI

ŠTUDENTI A ŠTÚDIUM

22 NA STU MA PREKVAPIL PRÍSTUP PEDAGÓGOV

POHLADNICA Z ERASMU+

24 TALIANI SI VEDIA UŽÍVAŤ ŽIVOT

PODARILO SA NÁM

28 KONFERENCIE TRENDY R&D STU BUDÚ PREPÁJAŤ
MLADÝCH VEDCOV

ŽENA VO VEDE

30 STAVEBNÍCTVO V SÚČASNOSTI
PRECHÁDZA REVOLÚCIOU

ZAUJALO NÁS

34 VÍŤAZNÝ TÍM STARTUP PITCH (NANODI):
VĎAKA ZÍSKANÝM SKÚSENOSTIAM A VEDOMOSTIAM
SA POZERÁME NA NÁŠ PROJEKT INAK

ŠPORT

42 VOLEJBAL JE ŠPORT PLNÝ EMÓCIÍ

FAKULTY

44 Stavebná fakulta

50 Strojnícka fakulta

52 Fakulta chemickej a potravinárskej technológie

54 Fakulta architektúry a dizajnu

58 Materiálovotechnologická fakulta

60 Fakulta informatiky a informačných technológií

DEJINY

62 POFEBRUÁROVÝ VÝVOJ V SPOLOČNOSTI
I ŠKOLSTVE (pokračovanie v mapovaní životných
príbehov našich učiteľov)VÁŽENÉ KOLEGYNE A KOLEGOVIA,
MILÉ ŠTUDENTKY A ŠTUDENTI,
PRIATELIA UNIVERZITY,

Slovenská technická univerzita v Bratislave vstúpila do nového roka 2022 na poli medzinárodných vzťahov úspešne. Za najzásadnejší úspech je možné považovať prijatie našej univerzity za člena organizácie CESAER od 1. januára 2022. CESAER združuje popredné európske univerzity s dôrazom na vedu a techniku, pričom presadzuje excelentnosť vo vzdelávaní, odbornej príprave, výskume a inováciách, prispieva k realizácii otvorenej znalostnej spoločnosti a má významný vedecký, hospodársky, sociálny a spoločenský vplyv. Je významným hlasom univerzít pri formovaní Európskeho výskumného priestoru (ERA), európskeho vzdelávacieho priestoru a európskej výskumnej politiky; takisto má dôležitú úlohu aj pri kreovaní novej generácie financovania programov Európskej únie. Združenie bolo založené v roku 1990 ako neziskové združenie so sídlom vo vedeckom kampuse KU Leuven. Spája viac ako 50 popredných univerzít s intenzívnym výskumom v Európe. Združenie je zakladajúcim členom združenia EOSC a bolo aktívne v rámci „Platformy pre politiku otvorenej vedy (2016 až 2020)“. V ostatných rokoch boli centrom jeho aktivít výstupy smerujúce k ekologickej, ekonomickej a sociálnej udržateľnosti.

V rámci výskumu, vzdelávania a inovácií združenie prispieva k systémovým zmenám potrebným na dosiahnutie cieľov trvalo udržateľného rozvoja. Členstvo v združení CESAER tak umožňuje našim kolegom aktívne sa podieľať na formovaní európskeho vedeckého priestoru a vedeckej politiky.

Začiatkom roka 2022 bolo po dvojročnej príprave v spolupráci s Ministerstvom zahraničných vecí SR a Slovenskou komisiou pre UNESCO zavŕšené úsilie o priznanie Katedry UNESCO pre obnovu architektonického dedičstva v rámci STU. Naša univerzita tak po podpísaní zmluvy rektorom Dr. h. c., prof. h. c., prof. Dr. Ing. Oliverom Moravčíkom získala výnimočný projekt v rámci medzinárodného programu UNITWIN / UNESCO Chairs Programme. Iniciátorom získania Katedry UNESCO bola Katedra architektúry Stavebnej fakulty STU pod vedením doc. Ing. arch. Jany Gregorovej, PhD., pričom do aktivít budú okrem Stavebnej fakulty zapojené aj Fakulta chemickej a potravinárskej technológie a Fakulta architektúry a dizajnu. UNESCO CHAIR, ako súčasť programu UNITWIN, od roku 1992 podporuje medzinárodnú medziuniverzitnú spoluprácu a vytváranie sietí s cieľom zvýšiť inštitucionálne kapacity prostredníctvom zdieľania znalostí a spolupráce.

Začiatok nového roka sa nesie aj v duchu prípravy podania projektu v rámci schémy Európskej univerzity programu Erasmus+. STU je súčasťou konzorcia EULIST, zloženého z deviatich univerzít v rámci Európy. Získanie projektu by bolo významným posilnením intenzívnych väzieb medzi uvedenými univerzitami v oblasti vzájomnej výmeny študentov, pedagógov, výskumníkov, a bolo by aj platformou pre spoločný výskum, publikačné aktivity. Zámerom je aj zriadenie spoločného virtuálneho kampusu.

Do nového roka naša univerzita vstúpila i so schválenou Stratégiou rodovej rovnosti STU. 13. decembra 2021 ju schválila Vedecká rada STU a 20. decembra 2021 ju odobrilo Kolégium rektora. „Rovnosť žien a mužov vo výskume a inováciách sú prioritou Európskeho výskumného priestoru (ERA) už od roku 1997, kedy Európska komisia vo svojom oznámení Ženy a veda: mobilizácia žien k obohateniu európskeho výskumu vytýčila ako dôležitý strategický cieľ dosiahnutie rodovej rovnosti v oblasti vedy a výskumu. Zároveň je prierezovou prioritou Agendy pre udržateľný rozvoj 2030,“ uvádza sa v spomínanej stratégii.

Cieľom pripravovaných aktivít „Stratégie pre rodovú rovnosť na STU“ je podporiť ženy vo vede a výskume v prostredí technickej univerzity cez nastavenie vyrovnaných pracovných podmienok a vo forme podpory ich odborného a kariérneho rastu. Plán rodovej rovnosti STU je postavený na analýze aktuálneho stavu a na monitorovaní údajov týkajúcich sa zamestnancov a študentov štruktúrovaných podľa rodovej príslušnosti. Na príprave smernice sa podieľal tím kolegyň a kolegov pod vedením prorektora pre strategické projekty, rozvoj, inovácie a spoluprácu s praxou Maximiliána Strémyho.

Verím, že na zdarné vykročenie do nového roka nadviažu ďalšie úspešné aktivity a strategické rozhodnutia, ktoré posúvajú Slovenskú technickú univerzitu v Bratislave vpred v jej úsilí o otvorenosť a zvyšovanie kvality.

Lubica Vitková, prorektorka pre propagáciu a zahraničie

Séfredaktorka: Katarína Macková. Grafický dizajn: Peter Liška.
DTP: Ivica Michalková. Redakčná rada: Lubica Vitková (predsedníčka),
Miroslav Hutňan, Zuzana Chalupová, Juraj Beniak, Zuzana Marušincová,
Daniela Špirková, Daša Šottniková, Roman Zsigo, Markéta Pálffyová,
Paulína Ebringerová, Juraj Rybanský.

Tlač: ForPress NITRIANSKE TLAČIARNE, s. r. o. Registrácia: EV 3646/09.
ISSN 1336-2593. IČO: 397687. Názov vydavateľa: Slovenská technická univerzita
v Bratislave. Sídlo vydavateľa: Vazovova 5, 812 43 Bratislava. Ročník
vydávania: XXVII. /59./.. Periodicita vydania: 5 čísel/rok. Dátum vydania:
25.2.2022. Za obsah dodaného príspevku zodpovedá jeho autor. Redakcia nemusi
súhlasiť so všetkými publikovanými názormi. Náklad: 200 kusov. Neupravené.

NA VYTVORENÍ PAMÄTNÍKA J. KUCIAKA A M. KUŠNÍROVEJ SA PODIEĽALA AJ STU

21. februára odhalili pamätník zavraždenému novinárovi Jánovi Kuciakovi a jeho snúbenici. Na fasáde budovy rehole Milosrdných bratov na bratislavskom Námestí SNP je dielo, na ktorom sa podieľali aj študenti a pedagógovia našej Fakulty architektúry a dizajnu STU.

Otvorená rana, ktorú predstavuje, symbolizuje podľa odborného garanta Mariána Králika to, čo bolo v spoločnosti pod povrchom, vrstvy a prekrytia, ktoré sa Ján svojou prácou snažil odhaliť. Rozhovor s ním si je možné prečítať na stránke spomínanej fakulty. Foto: TASR.

7. februára odovzdal rektor STU Oliver Moravčík dekréty a blahoprajné listy novým profesorom a docentkám. Súčasne odovzdal dekrét o udelení čestného titulu "profesor emeritus" prof. PhDr. Miroslavovi Bobříkovi, CSc.

Rektor vyzdvihol, že sa na našej univerzite takýto slávnostný akt odohráva pomerne často. „Vidno na tom veľký kus systematickej práce našich fakúlt a súčastí. Plne zdieľam názor jedného z mojich

REKTOR ODOVZDAL DEKRÉTY A BLAHOPRAJNÉ LISTY NOVÝM PROFESOROM A DOCENTKÁM

predchodcov, že docenti a profesori sú rodinným striebrom STU, bez nich by sme už desaťročia nemohli deklarovať, že sme výskumnou univerzitou,“ povedal s tým, že smerovanie STU cestou vedy a výskumu je správne a napriek turbulenciám, ktorými vysoké školstvo aktuálne prechádza, sa kvalita presadí. Blahoprajné listy odovzdal piatim novým profesorom STU, ktorých prezidentka Zuzana Čaputová vymenovala 18. januára 2022. Sú to: prof. Ing. Michal Kvasnica, Dr.sc., prof. Ing. Jozef Martinka, PhD., prof. Ing. Ján Moncol, PhD., prof. Ing.

Ľubomír Švorc, DrSc., prof. Mgr. Róbert Vrábel, PhD. Dekréty si z rúk rektora prevzali aj hosťujúci profesori, ktorých schválila Vedecká rada STU 13. decembra 2021: Ing. arch. Juraj Hermann, Ing. arch. Martin Kusý, Ing. arch. Pavel Paňák, Ing. arch. Štefan Polakovič, Ing. arch. Ľubomír Závodný, Ing. arch. Andrej Alexy (osobne sa nezúčastnil). Rektor odovzdal dekréty aj novovymenovaným docentkám, sú to doc. Ing. Zuzana Gábrišová, PhD., doc. Ing. Zuzana Minarechová, PhD. a doc. Ing. Zuzana Štefunková, PhD. Viac na stuba.sk.

hodnotím fakt, že už dnes predstavujú ženy tretinu z celkového počtu našich študentov, na doktorandskom stupni je to dokonca vyše 42 %. Najväčšie zastúpenie študentiek je na Fakulte architektúry a dizajnu - 70 %, a na Fakulte chemickej a potravinárskej technológie je to 67,50 %. Ženy sú platnými a cennými členkami výskumných tímov, viaceré projekty priamo vedú,“ povedal. Viac na stuba.sk.

OCENENIA PRI PRÍLEŽITOSTI MEDZINÁRODNÉHO DŇA ŽIEN A DIEVČAT VO VEDE

Vedenie STU na čele s rektorom 11. februára ocenilo naše vedkyne za výsledky ich vedeckej práce. Stalo sa tak pri príležitosti Medzinárodného dňa žien a dievčat vo vede. Dekréty Najlepšia žena vo vede 2021/22 si podľa publikačnej činnosti v minulom roku v rámci jednotlivých fakúlt prevzali doc. Ing. Yvonna Koleková, PhD., Mgr. Ľudmila Gabrišová, PhD, doc. Ing. Andrea Šagátová, PhD., prof. RNDr. Anna Kolesárová, CSc., doc. Ing. arch. Katarína Kristiánová, PhD, doc. Mgr. Mariana Derzsi,

PhD., Bc. Xiaolu Hou, PhD. a prof. Mgr. Tatiana Kluvánková, PhD. Rektor označil toto podujatie ako začiatok novej tradície oceňovania vedkýň na STU. Nejde podľa neho o nadbiehanie aktuálnym trendom rodovej rovnosti, veď STU venuje ženám pozornosť oveľa dlhšie. Zámerom je vyzdvihnúť podiel žien, osobitne v oblasti vedy a výskumu, a podporiť ich záujem o vedecko-výskumné aktivity, najmä vytváraním a zlepšovaním podmienok na to, aby žien-vedkýň na univerzite a v jej laboratóriách pribúdalo. „S uspokojením

STU MÁ NOVÉHO KVESTORA RASTISLAVA IGLIARA

Rektor Oliver Moravčík 20. decembra odovzdal menovací dekrét novému kvestorovi STU Rastislavovi Iglarovi. Stalo sa tak na základe úspešného výberového konania, v ktorom získal prevažnú väčšinu hlasov členov komisie. Mgr. Rastislav Iglar bol poverený výkonom funkcie rektora od 10. septembra. Predtým bol na STU riaditeľom projektového strediska, kde zodpovedal za projekty v rámci STU a za Európsky inovačný a technologický inštitút (EIT). „Spolieham sa na vaše správne rozhodnutia v tomto neľahkom

období,“ povedal novému kvestorovi pri odovzdávaní menovacieho dekrétu rektor.

V minulosti Iglar pôsobil ako generálny riaditeľ sekcie štrukturálnych fondov EÚ na Ministerstve školstva, vedy, výskumu a športu SR. Má vyše osemnásťročné skúsenosti v oblasti riadenia projektov a programov financovaných predovšetkým z Európskej únie. Jeho profesionálne skúsenosti pokrývajú začatie projektov, nezávislé medzinárodné hodnotenia, procesy verejného obstarávania,

implementáciu projektov a programu, monitorovanie a úspešné ukončovanie projektov. Viac na stuba.sk.

STU PREVZALA CENU ZA INOVATÍVNY ČIN ROKA

Naše technické univerzity majú potenciál ponuky inovácií pre priemysel a kvalitu porovnateľnú so zahraničím. Potvrdila to aj cena za Inovatívny čin roka 2020, ktorú si 4. februára prevzali zástupcovia STU. Tím okolo profesora Mariána Peciara zo Strojníckej fakulty zvíťazil v kategórii Technologická inovácia. Porotu v tejto kategórii najviac

zaujalo riešenie Slovenskej technickej univerzity v Bratislave, ktorá vyvinula technologickú linku na vysoko efektívne bezodpadové spracovanie multikomponentných hnojív s využitím granulátora s plochou maticou. Do 14. ročníka súťaže bol prihlásený rekordný počet 35 návrhov v štyroch

kategóriách. Súťažiaci mohli prihlásiť inovácie, ktorých inovačný proces bol dokončený v kalendárnom roku 2020 a boli aj uvedené do praxe. Viac na stuba.sk a na ďalších stránkach časopisu.

TRENDY R&D STU PRE LEPŠIU SPOLUPRÁCU MLADÝCH VEDCOV MEDZI FAKULTAMI

Na pôde Fakulty elektrotechniky a informatiky STU bol 27. januára prvý ročník konferencie Trendy R&D STU. Podujatie má byť platformou mladých učiteľov a vedcov na nachádzanie možností interdisciplinárnej spolupráce medzi fakultami. Usporiadanie konferencie, ktorú by mala každý rok hostiť iná fakulta, inicioval tím na čele s prorektorom STU pre strategické projekty, rozvoj, inovácie a spoluprácu s praxou Maximiliánom Strémym. Hlavnou ideou je vytvoriť platformu

pre mladých učiteľov a vedeckých pracovníkov s cieľom predstaviť a spoznať navzájom fakulty STU a ich inovatívne i kľúčové výskumno-vývojové oblasti, možnosti, laboratóriá, a identifikovať perspektívne témy interdisciplinárnej spolupráce v budúcnosti. „STU si uvedomuje potrebu a význam fakultnej spolupráce mladých učiteľov a vedcov na všetkých úrovniach, preto chceme našim spoločným stretnutím aktívne podporiť networkovanie, spoluprácu a interdisciplinárne rozvíjanie

výskumných a vzdelávacích projektov našich fakúlt,“ povedal prorektor Maximilián Strémy. Viac na stuba.sk a na ďalších stránkach časopisu.

STU SA STALA ČLENOM ZDRUŽENIA CESAER

Od 1. januára 2022 je naša univerzita súčasťou prestížneho európskeho združenia CESAER, ktoré spája popredné špecializované a komplexné univerzity zamerané na vedu a techniku. STU vstúpila do združenia CESAER spoločne s Institut Polytechnique de Paris, Národnou technickou univerzitou v Aténach, Univerzitou Sapienza v Ríme a Univerzitou v Southamptone. „Členstvo v tomto prestížnom združení znamená pre STU nielen príležitosť na výmenu cenných informácií, ale aj možnosť vyjadriť sa pri formovaní európskych politík v oblasti vedy a výskumu,“ povedal rektor

STU Oliver Moravčík. "Gratulujeme STU k fantastickému úspechu," reagoval Slovak Liaison Office for Research and Development v Bruseli.

CESAER je európske združenie popredných špecializovaných a komplexných univerzít vedy a techniky, ktoré presadzujú excelentnosť vo vyššom vzdelávaní, odbornej príprave, výskume a inováciách a prispievajú k realizácii otvorených znalostných spoločností. Združenie má významný vedecký, hospodársky, sociálny a spoločenský vplyv. Viac na stuba.sk.

ARCHITEKTONICKÁ SÚŤAŽ NA OBNOVU PRÍSTAVU V BEJRÚTE

Zničený prístav v Bejrúte čaká revitalizácia – možno práve podľa slovenského návrhu. Mestská rada libanonskej metropoly a OEA Bejrut (Order of Engineers & Architects - Beirut) vyhlasuje súťaž na obnovu prístavu. Organizuje ju Inspireli Awards a Zein Engineering s cieľom vyzvať

študentov a študentky, ktorí chcú Bejrútu ponúknuť pomoc a navrhnuť znovuzrodenie tejto kľúčovej časti mesta. Hostujúci profesor Ing. arch. Juraj Herman sa za STU v Bratislave zúčastnil diskusie s dvanástimi profesorami zo siedmich rôznych univerzít z Libanonu, Albánska, Egypta,

Česka a Slovenska, ktorú k súťaži usporiadalo Inspireli 13. januára 2022 v rámci Live Talk č. 8.

Inspireli Awards je združenie, ktoré cez svoje aktivity prepája školy architektúry po celom svete. STU patrí medzi jeho partnerov. Viac na stuba.sk.

MÁME ZÁUJEM O ŠTUDENTOV Z VIETNAMU

STU má záujem zvýšiť počet zahraničných študentov nielen z blízkeho európskeho okolia, ale aj z ázijských štátov vrátane Vietnamu. Vzhľadom na históriu i súčasný stav kontaktov oboch krajín sú na to dobré predpoklady. Vyplynulo to zo stretnutia rektora Olivera Moravčíka s veľvyslancom Vietnamskej socialistickej republiky na Slovensku Nguyenom Tuanom na pôde STU, ktoré sa uskutočnilo 19. januára. „Zaujímame sa o zahraničných študentov nielen z krajín blízkeho okolia, ale aj z Ázie, osobitne z Vietnamu, s ktorým máme dlhú tradíciu vzťahov,“ povedal rektor STU Oliver Moravčík. Vietnamskému ambasádorovi dal do pozornosti fakt, že štúdium v slovenčine môžu mať potenciálni vietnamskí študenti dokonca zadarmo a univerzita tiež poskytuje sociálne štipendium a rôzne formy podpory. Viac na stuba.sk.

NA STAVEBNEJ FAKULTE STU VZNIKNE KATEDRA UNESCO

Vznikne Katedra UNESCO pre obnovu architektonického dedičstva; zriadenie katedry podpisom odobrila generálna riaditeľka UNESCO Audrey Azoulay a rektor Oliver Moravčík. Účelom vzniku katedry je podporovať integrovaný výskum, vzdelávanie a dokumentáciu

architektonického dedičstva a jeho reštaurovanie. Na aktivitách katedry sa budú podieľať aj relevantné pracoviská Fakulty architektúry a dizajnu, rovnako ako Fakulty chemickej a potravinárskej technológie. „Existencia katedry uľahčí medzinárodnú spoluprácu na

vysokej úrovni za účasti špičkových výskumníkov a pedagógov z celého sveta,“ povedala prorektorka Ľubica Vítková. Viac na stuba.sk.

STU POSILŇUJE SPOLUPRÁCU SO ŠPIČKOVÝM VÝSKUMNÝM CENTROM HELMHOLTZ-ZENTRUM DRESDEN-ROSSENDORF

Naša univerzita prehľbuje spoluprácu so špičkovým nemeckým výskumným ústavom Helmholtz-Zentrum Dresden-Rossendorf (HZDR), financovaným spolkovou vládou. V súčinnosti s jeho dcérskou spoločnosťou HZDR Innovation GmbH, zameranou na transfer technológií, sa podarilo zmodernizovať lineárny urýchľovač na MTF STU v Trnave, čo umožňuje sofistikovanejšie operácie pri zušľachťovaní doštičiek pre výkonovú elektroniku. Iónovú implantáciu využívajú známe firmy z polovodičového priemyslu, keďže pomocou tejto technológie sa dajú cielene zlepšiť vlastnosti materiálu. Proces vysokoenergetickej implantácie iónov výrazne zrýchľuje a zefektívňuje súčiastky výkonovej elektroniky, ktoré sa využívajú v dopravnom inžinierstve alebo strojárstve. Viac na stuba.sk.

MEMORANDUM O SPOLUPRÁCI S NATIONAL CHENG KUNG UNIVERSITY

STU sa dohodla na spolupráci s National Cheng Kung University Tainan, Taiwan. Memorandum o porozumení, ktoré podpísali vrcholoví predstavitelia oboch partnerov, obsahuje rozvoj spolupráce pri aktivitách v akademickej, vedeckej, výskumnej a technologickej oblasti. Pod

Memorandum o porozumení sa podpísali rektor STU Oliver Moravčík a prezidentka National Cheng Kung University Tainan Huey-Jen Jenny Su. Memorandum hovorí o spolupráci oboch univerzít v oblastiach elektroniky a fotoniky, optoelektronickej technológie, technológie polovodičov,

materiálovej vedy a udržateľnej výroby. „Vývoju najvyspelejších technológií prikladajú na univerzite v Tainane mimoriadny význam a dosahujú špičkové výsledky. Spolupráca nám umožní držať krok s najlepšími,“ povedal rektor STU Oliver Moravčík. Viac na stuba.sk.

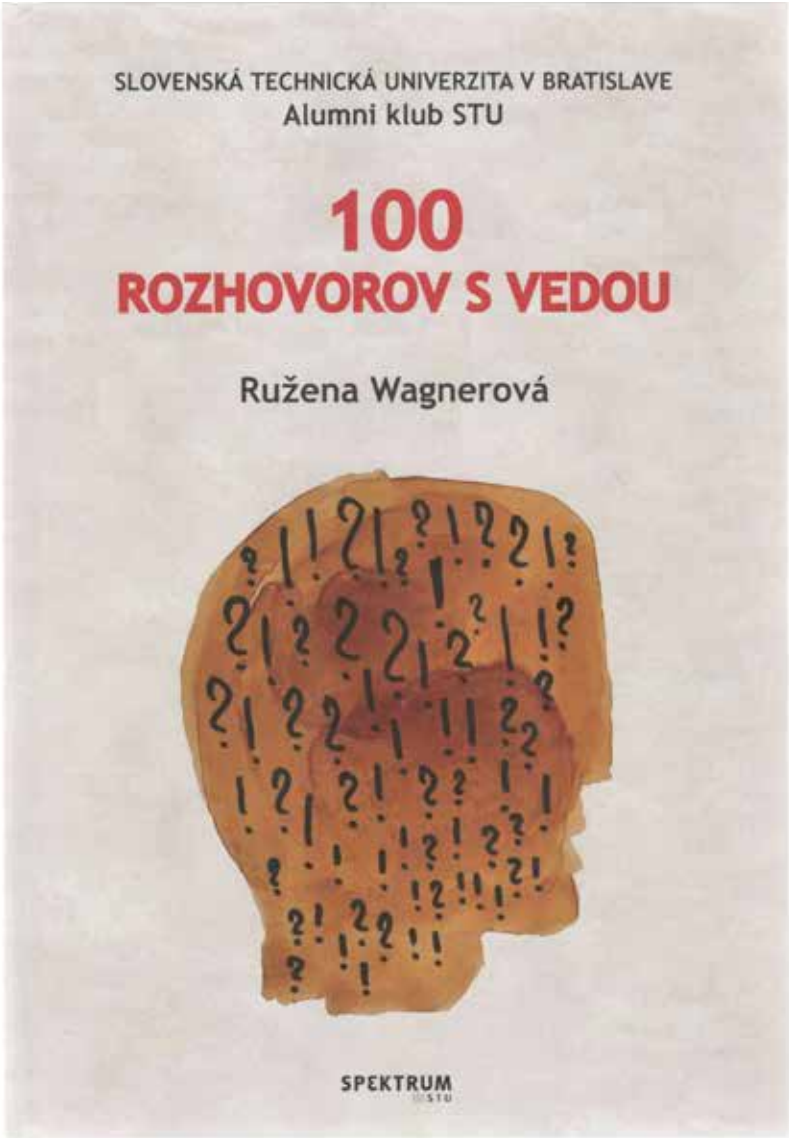
Dr.h.c.mult., prof. Ing. Štefan Luby, DrSc.

STOVKA STRETNUTÍ S VEDOU VYŠLA KNIŽNE

Alumni kluby slovenských univerzít a fakúlt sa množia. Kúzlo spomínania na časy štúdia, udržiavanie priateľstiev a v neposlednom rade podpora svojej alma mater, takmer žiadna u nás a častá v zahraničí, majú svoje odôvodnené poslanie. Alumni klub Slovenskej technickej univerzity patril medzi prvé na Slovensku a výborne funguje doteraz.

Vznikol na popud rektora STU prof. Ing. Vladimíra Báleša, DrSc., ktorý bol jeho prvým predsedom. Jeho nasledovníkom v tejto pozícii je dnes prof. Ing. Dušan Petráš, PhD. Riaditeľkou Kancelárie klubu je Ing. Ružena Wagnerová, ktorá je hýbateľkou pravidelných obľúbených i nepravidelných, a napriek tomu tiež obľúbených akcií.

Štrnásťročnou históriou klubu je kniha “100 rozhovorov s vedou”, ktorá vyšla pred Vianocami 2021 vo vydavateľstve Spektrum STU. Po spomienkach zakladateľov nasleduje ťažisková kapitola, ktorá v dvojstranových výťahoch s fotografickou dokumentáciou

↑ Ružena Wagnerová, 100 rozhovorov s vedou, vydala Slovenská technická univerzita v Bratislave vo Vydavateľstve SPEKTRUM STU, Bratislava 2021, 335 s., ISBN 978-80-227-5146-9.

približuje vystúpenia významných predstaviteľov či absolventov STU, ale aj popredných výskumníkov z mnohých iných vedných odborov a kútov našej vlasti, aj zo zahraničia. Veď spektrum činností a záujmov členov je široké.

Spravme si štatistiku: najfrekventovanejšie boli prednášky z medicíny, fyziológie a zdravia (17), čo je pri vyššom vekovom priemere klubu pochopiteľné. Nasleduje klaster tém blízkych

elektrotechnike a informatike so zahrnutím automatizácie, robotizácie a nanotechnológií. Bolo ich trinásť. O vednej politike Európskej komisie, i našej národnej, sa hovorilo, a podľa okolností lamentovalo, osemkrát a rovnaký bol počet príspevkov z ekonómie. Aj v bloku výživa sme mali osem prednášok, z toho tri sa dotýkali piva a vína! Energetika a architektúra sa podelili 7 : 7 a astronómia s kozmickým priestorom a materiály s chémiou 6 : 6. Automobily

a doprava, ktoré životnému prostrediu škodia, a témy životného prostredia a klimatickej zmeny, ktoré sa tomu bránia, zatiaľ tiež iba remizovali 4 : 4. O zvyšok príspevkov sa postaral dizajn a iné zaujímavé špeciálnejšie témy.

Viacero prednášajúcich vystupovalo v doterajšej histórii klubu dvakrát. Hatrick však zaznamenal iba nestor slovenských fyzikov a učiteľov STU, pred čosi vyše rokom zosnulý prof. RNDr. Július Krempaský, DrSc. Na druhom mieste v poradí máme viacero prednášateľov, ale počkajme si na ďalší hatrick.

Alumni klub bol a je sympatickým miestom gratulácií významným jubilantom. Požehnaného veku 85 rokov

sa ich dožilo viacero. Deväťdesiatku na svojich pleciach priniesli profesori Fakulty elektrotechniky a informatiky STU - Juraj Bízik a Jozef Jarošek. Základňa dlhovekosti klubu je širšia a méta – storočný alumnista/alumnistka nie je nedosiahnuteľná.

Ako predohru k prednáške klub vytvoril podmienky aj na krstenie nových kníh. A konala sa aj vernisáž diel doc. akad. sochára Milana Lukáča. Dôležitá je aj záverečná faktografia – poďakovania a zoznam členov. Za čo účastníci rozhovorov s vedou ďakovali? Za česť byť členom, za možnosť vystúpiť, za blahoželania, za vynikajúcu priateľskú atmosféru, za možnosť prezentovať firmu, za

kultúrny program – hudobný i tanečný. Ďakovali aj za zaniatenú starostlivosť, ktorá, ako sa ľahko dovŕpíme, bola produktom organizátorky akcií, skúsenej novinárky a autorky knihy - Ing. Ruženy Wagnerovej.

Obdobie COVID-19 našu činnosť poznamenalo. Veď počet rozhovorov mohol byť už ľahko aj 111, čo je tiež pekné číslo. Počet účastníkov stretnutí sa limitoval. Bookovali sme sa ako do lietadla, ale aj v tejto situácii prebehli vzlety a pristátia bezpečne. Do roku 2022 prajem členom klubu veľa protílátok, málo depresie a podnetné dobrovoľné “lockdowny” na treťom pochodí budovy rektorátu STU na Vazovej ulici v Bratislave.

Z OHLASOV NA KNIHU 100 ROZHovorov s VEDOU VYBERÁME:

.... gratulujem, 100 ROZHovorov S VEDOU je skutočne veľké dielo. Len to pozbierať, pridať fotky - úžasné.

Prof. RNDr. Anatolij Dvurečenskij, DrSc.,
Matematický ústav SAV

...ďakujem za knižku, potešila ma.

Prof. RNDr. Silvia Pastoreková, DrSc., riaditeľka,
Biomedicínske centrum SAV

Knižka 100 rozhovorov s vedou sumarizuje príspevky vedeckých osobností a odborníkov z praxe, ktorí aktívne prispievajú k poznávaniu prírody i spoločnosti. Je známe, že vyspelá spoločnosť sa vyznačuje nielen kvalitou vedy a vzdelávania, ale aj vlastnou pamäťou a schopnosťou vytvárať vlastnú intelektuálnu elitu. Je veľkým potešením a zásluhou, že Alumni klub STU vytvoril platformu na komunikáciu vedcov

a odborníkov s akademickou obcou našej univerzity. Knižka je cenným príspevkom v tomto snažení.

Dr.h.c. prof. Ing. Ján Šajbidor, DrSc., FChPT STU

....veľmi ma knižka 100 ROZHovorov S VEDOU potešila. Je to cenná publikácia, je za tým kvantum práce. Obdivujem Vás a ďakujem!

Doc. RNDr. Zita Izakovíčová, PhD., riaditeľka
Ústavu krajinnej ekológie SAV

... obdivujeme, ako si s úžasnou ľahkosťou uviedla a spojila také množstvo rôznorodých vedeckých či spoločensky zaujímavých tém. Obohatili nás, a tak sme mohli spoznať mnohých významných ľudí, nahliadnuť do oblastí, ktoré mnohokrát hýbu svetom.

Doc. Ing. Ružena Uherová, PhD., prof. Ing. Michal Uher, DrSc., Alumni klub STU

Publikácia je nádherná, svedčí o vašej neúnavnej a perfektnej práci pre všetkých „ALUMNISTOV”.

Ing. Peter Hermann, Alumni klub STU

... gratulujem k vydaniu knižky. Veľmi si vážim a oceňujem vašu prácu v prospech Alumni klubu STU a v prospech celej STU.

Doc. Ing. Monika Bakošová, PhD., FChPT STU

Knižka je jedinečná, neopakovateľná, s cennými informáciami. Pochybujem, že existuje ešte podobná na Slovensku. Gratulujeeeeem! :-)

Prof. RNDr. Katarína Horáková, DrSc., členka AK STU

...srdečne blahoželám k vydaniu krásnej knižky.

Prof. Ing. Dušan Galusek, DrSc., TnUAD, Trenčín

Text: Katarína Macková
Foto: Tíbor Rózsár

BUĎTE NA SEBA HRDÍ, ŽE ŠTUDUJETE ŤAŽKÚ ŠKOLU

Raz vždy príde problém, ktorému sa nevyhnete. Ak sa naučíte s ťažkosťami vyrovnáť, nepoložia vás, hovorí predseda Správnej rady STU, generálny riaditeľ Siemens s.r.o a dlhoročný predstaviteľ koncernu Siemens AG na Slovensku Vladimír Slezák.

Pán Slezák, začnime vašim štúdiom u nás, teda na vtedajšej SVŠT. Ako ste sa dostali k chemickému potravinárstvu, čo vás na ňom zaujalo?

Teraz ste zabehli dosť ďaleko do časov, v ktorých to ešte nebolo až tak o výbere (smiech). Ale konkrétne: na strojarinu som sa dostal po normálnych prijímačkách, počas prvých dvoch rokov sme na nej študovali prakticky všetci všetko, až postupne sa to delilo. Ocitol som sa na Katedre chemických a potravinárskych technológií, na ktorej som aj úspešne doštudoval. V podstate som však až na konci štvrtého ročníka začal vnímať, že môj odbor je veľmi dobrý najmä vzhľadom na jeho prierezovosť, najmä v kontexte s mojím predchádzajúcim vzdelaním. Predtým som chodil na strednú elektrotechnickú školu so zameraním na silnoprád, a v kombinácii s následnou strojarinou so zameraním na chemické a potravinárske stroje som získal naozaj širokospektrálne vzdelanie.

Ako ste v tom čase vnímali svojich učiteľov?
Ako veľké osobnosti, nakoľko vedeli omnoho viac, ako ja. Po celý život sa venovali svojim odborom, boli v nich takpovediac za hviezdy, a pre mňa bolo motiváciou vedieť aspoň zlomok z toho, čo oni. A nemyslím v duchu nabíŕať sa a spraviť skúšku, ale snažiť sa veciam aj porozumieť.

Čo vás bavilo viac? Laboratórium, alebo knihy?
Laboratórium. Som skôr praktický človek.

Pozrime sa teraz na priebeh vášho profesionálneho života po súčasnú pozíciu generálneho riaditeľa Siemensu. Ešte predtým ste prešli viacerými zaradeniami aj spoločnosťami. Viete špecifikovať, čo podstatné vám dali?

Všetky mali jedno spoločné - aj keď šlo o technické pozície, vždy tu bola prítomná práca s ľuďmi. Nemusím zrejme hovoriť, že ide o najnáročnejšiu stránku každého povolania; veľmi teda oceňujem, že som na spomínaných miestach mohol tieto skúsenosti získať.

A čoho konkrétne sa držíte, aby sa vám s ľuďmi nielen dobre pracovalo, ale aj vychádzalo?

Na túto tematiku sa napísalo množstvo kníh, ktoré by vám zrejme odpovedali lepšie; moja skúsenosť však je, že sa v prvom rade musíte naučiť počúvať. Veľakrát sa vám stane, že prídete na to, že ich názory sú lepšie ako vaše, a takisto sa musíte naučiť zohľadňovať a využiť ich kreativitu a osobné danosti. Nehovorím, že mi to šlo ihneď, tiež som mal zo začiatku svoje ego a myslel som si, že môj názor je najlepši (úsmev). Toto je však kľúčové – naučiť sa počúvať.

Podľme k Siemensu. Ako ste sa doň dostali?

Mal som aktívny životopis v rôznych personálnych agentúrach; súbežne ma oslovila jedna z nich, a zároveň aj pán, ktorý tu bol v tom čase šéfom divízie automatizačnej techniky. Obaja ma kontaktovali prakticky naraz, dokonca neviem, či aj nie v ten istý deň, s úmyslom ponúknuť mi pozíciu akvizítora. Pohovor dopadol dobre, prijali ma a po necelých dvoch rokoch ma vtedajší generálny riaditeľ oslovil s tým, že sa tvorí nové miesto druhého konateľa a technického riaditeľa. Bol som v koncerne relatívne mladý, vzal som to však ako výzvu a ponuku som prijal. Neofútoval som to dodnes.

Koľko ste sa na tej pozícii zdržali?

Dva-tri roky, už si presne nepamätám. V podstate až do skončenia pôsobenia môjho predchodcu, ktorého agendu som potom prebral.

Okrem riadenia Siemensu pôsobíte v niekoľkých obchodných a priemyselných komorách. Viete špecifikovať, čo to zahŕňa? Respektíve čo si pod tým laik môže predstaviť?

Všetky tie komory majú jeden cieľ, a to ovplyvňovať svet okolo nás tak, aby sa podnikateľom dobre žilo. A presne to sa dlhodobo nedarí dosiahnuť; ešte sme totiž nenašli vládu, ktorá by bola ochotná dostatočne počúvať priemysel aj napriek tomu, že práve on je kľúčovým pilierom z hľadiska naplňania štátneho rozpočtu. Členstvo v takejto komore je platené, ale nie o toto prioritne ide; jej člen má pocit, že môže niečo povedať, ovplyvniť, že ho niekto reálne počúva a že jeho názor posunie, dajme tomu, vláde. Ako podnikateľ platíte členské formou daní, na to sa vás nikto nepýta, ale ani vás nikto nepočúva. Byť členom spomínaných komôr dáva minimálne nádej, že môžete niečo ovplyvniť.

Z praktickej stránky: predpokladám, že z času na čas zvoláte zasadnutie, tam sa potrebné veci prejednávajú a potom ich posúvate na vládu vo forme nejakých odporúčaní?

Presne tak.

Mávate konkrétne odozvy? Volajú si vás na stretnutia?

Môj pohľad je taký, že si nás zavolajú akurát vtedy, keď potrebujú alibi voči verejnosti; potom môžu povedať, veď sme to s nimi prerokovali.

Pozrime sa teraz na pripravovanú novelu vysokoškolského zákona, ktorá v súčasnosti výrazne rezonuje. Cítili ste sa ako zástupcovia školstva vypočúť?

Nie.

Z druhej strany však bola spomínaná pracovná skupina zriadená práve na tento účel...

... to je presne to alibi. Zavolajú si vás do pracovnej skupiny, oni hovoria jedno, vy druhé, na konci sa dá von nejaké komuniké, ktoré hovorí ich verziu. A povedia, veď ste boli pri tom. A nemáte možnosť to ovplyvniť.

Pripravovanej novele akademická obec vyčíta veľa vecí, pokiaľ viem, najmä oklieštenie akademických slobôd. Môžete stručne zhrnúť vaše výhrady?

Môj osobný názor je, že problémom slovenského školstva nie je vysokoškolský zákon. Nemyslím si, že je potrebné ho momentálne meniť a už vôbec nie spôsobom, aký navrhuje súčasná vláda. Po prvé, nech si spravia poriadok u seba doma, až potom nech idú robiť poriadky u iných. Nemôžem ja niekoho poučovať, že má zlý systém, keď ho sám nemám dobrý. Ďalšou vecou je, že ľudia, ktorí sú na míle vzdialení od univerzitného života, chcú meniť podmienky fungovania vysokého školstva bez hlbokej diskusie s jeho zástupcami. Veď to je akoby k vám domov prišla suseda a povedala, ty máš zlú kuchyňu, musíš vymaľovať a varešky zaves tu, nie tam. Tiež by ste sa bránili s tým, kde na to berie právo.

Tu však druhá strana uvádza argument, že školy sú platené zo štátneho rozpočtu, z verejných peňazí, a tým pádom by sa mali aj zodpovedať...

... čo to znamená? Tu by ma naozaj zaujímala definícia pojmu zodpovednosť. Veď ľudia z vlády či ministerstiev sú tiež živí z verejných zdrojov. Ako sa nám zodpovedajú? Ako nás počúvajú? Ako vnímajú naše pripomienky? Veď my ich živíme. Znova opakujem, vyčítajú iným niečo, čo sami nerobia. Opísané diplomovky ani nejdem riešiť. Uniká mi to najzásadnejšie, a to cieľ – čo chcú dosiahnuť? Ako stransparentnia chod univerzity vo vzťahu k verejným financiám? Budú mať politickú kontrolu nad školami? Podľa všetkého toto je jediné, o čo tu ide. Ale v takom prípade to môžeme zabaliť, rovno si dajme nejakého diktátora. A bude. Je zbytočné hrať sa na pseudodemokraciu.

Súčasný stav však tiež nie je ideálny, aj toto býva častý argument. Nakoľko ste spokojný s tým, ako spomínaná oblasť reálne funguje?

Vo vzdelávacom procese je potrebná symbióza od začiatku, teda od materskej škôlky až po vysokú školu a postgraduál. A to tu nie je. Škôlky patria mestám a dedinám, základné tiež, stredné VÚC-kam, vysoké štátu (ak nehovoríme o súkromných). Nie je tu kontinuita. Ani v systéme vzdelávania, ani v jeho financovaní. Nemôže predsa škola v Prievidzi učiť matematiku inak, ako škola v Humennom. Raz sa tí študenti zídu na

vysokej škole a tam ich to dobehne. Neustále sa tiež znižujú nároky, najmä v dôležitých predmetoch, akým je napríklad matematika, nerozumiem, prečo. Mám v posledných rokoch možnosť sledovať spôsob vzdelávania v istej sieti zahraničných základných škôl a gymnázií, naše školstvo je v porovnaní s nimi v matematike pozadu o minimálne 1,5 až 2 roky. Najlepšími študentmi sú v mixe detí z takmer 50 krajín, až na výnimky, ázijské. Ak naše školstvo nezmeníme, časom prestanú byť slovenské deti, čo sa vzdelania týka, konkurencieschopné. Niektorí povie, zavríme tú-ktorú školu, je ich veľa; potom nejaký župan, ktorého kamarátovi daná škola patrí, povie, nie, tá je dobrá, budeme ju financovať. Tam sú diery v rozpočte; tam je potrebné sa zamerať a spraviť poriadok. Výsledkom je, že štátny vzdelávací systém nefunguje, neexistuje žiadna zmysluplná dlhodobá vízia. A potom sa všetci čudujeme, že odchádzajú zdravotníci, že nemáme študentov, že idú do zahraničia. Pôjdu. A vo väčšej miere.

To je ďalšia otázka, týmto naše školstvo trpí dlhodobo. Kde je príčina ich pretrvávajúceho odlivu? Nedostatočné PR, nevieme sa prezentovať? Prípadne čo?

Opäť zopakujem, že nám chýba vízia a systém. Spomeniem tu príklad z praxe. Dlhý čas som v správnej rade, nielen na STU, ale aj v Žiline; opakovane sa rozčulujeme, že schvaľujeme rozpočet na aktuálny rok v novembri. Pričom vtedy by sa už mala robiť bilancia. Po dohode v Správnej rade STU sme napísali list na ministerstvo. Ani len odpoveď sme nedostali. Takto si nás vážia, že sme neboli hodní ani písomnej odpovede? Ako chcete za takýchto okolností komunikovať? A potom niekto príde, že dnešný stav je zlý a treba ho zmeniť. Ale z našej strany bola snaha komunikovať. Čo je dôležitejšie smerom k transparentnosti financií, ako rozpočet? A my ho máme v novembri, keď už prakticky môžeme iba mávnuť rukou. A vždy niekto novovymenovaný búcha po stole, ako treba všetko zmeniť. Vravím: veď zmeňte. Myslíte, že my tu desať rokov sedíme a špárame sa v nose? Tiež chceme veci zmeniť, problém je, že nie je s kým. Ako môže škola riešiť svoj rozvoj, keď nevie, aké prostriedky bude mať k dispozícii a čo si môže alebo nemôže dovoliť financovať? Toto naše školy brzdi v rozvoji a napriek tomu, že naše technické vysoké školstvo stále považujem za kvalitné, na udržanie kroku s dobou sú potrebné stabilné podmienky, a to aj finančné. A na záver: skúste mi za desať rokov nájsť pozitívny výstup v médiách o našich školách :-).

Povedala by som, že minimálne o významných úspechoch sa píše...

Pozitívnych výstupov je minimum. Na školách je množstvo ľudí, ktorí sú ozajstnými celebritami vo svojom odbore a určite by boli skvelým príkladom pre mnohých mladých, ktorí sa rozhodujú, čím sa budú v živote zaoberať. Máme tu veľa nadšencov v odboroch, ktoré sú lákavé i pre tínedžerov – napríklad v Národnom centre robotiky na STU a podobne. Rozhovory s nimi či iné formy prezentácie

v médiách by univerzitám určite veľmi pomohli v prebúdzaní záujmu o technické štúdium. A dovoľím si podotknúť, že i pre spoločnosť by boli iste prospešnejšie, ako správy o „influenceroch“ dŕlujúcich drogy a nakupujúcich nezmysly.

Vráťme sa ešte k financovaniu školstva. Ako by ste zhodnotili súčasný spôsob?

Na jednej správnej rade sme diskutovali o tom, ako sa rozdelili štátne peniaze: použili kľúč v zmysle počtu prihlásených študentov. A vyplynulo z toho, že umelecké školy dostali viac ako technika. Ak je toto želanie štátu, mať viac umelcov ako technikov, ja s tým dokážem žiť. Ale potom sa nestažujeme, že nemáme zvéračov, frezárov, inžinierov. Takto ich v potrebnej miere mať nebudeme. Ďalšou vecou je – hovorím za seba – keď chcete mladých ľudí motivovať, aby zostali, musia vidieť aj iné, než len školu. Musia sa pozerať na krajinu ako takú, či tu chcú zostať; nie je to len o škole, jej kvalite, PR a neviem čom.

Aké riešenie by ste teda navrhovali?

V tomto bode už musia aktívne spolupracovať aj priemyselníci a vytvárať mladým ľuďom víziu: keď skončíš školu, tu je také a také zamestnanie, s ohodnotením a konkrétnymi možnosťami do budúcnosti. Nemôžeme iba nadávať, že školy nám nikoho neprodukujú; cieľom univerzity nie je len vyrábať ľudí pre priemysel. Má aj iné úlohy, vedecké a podobne... na to sa často zabúda. Aj celkovo ako krajina sa musíme zamyslieť nad tým, aké prostredie pre život vytvárame budúcim generáciám. Ak hovorím za seba: zastávam názor, že ak chceme nastaviť funkčný systém vzdelávania, treba sa vrátiť do roku 1989 a tam začať. Vzdelávanie má byť v celej krajine unifikované a centrálné riadené. Paralelne s tým musíme vytvoriť vzdelaným ľuďom podmienky, ktoré ich na Slovensku udržia. Vzdelaných a šikovných zaujmeme len vysoko kvalitnou ponukou práce, ktorá im umožní sa ďalej rozvíjať, nie montážnymi dielňami. Môžeme nadávať na socializmus, ale po ukončení školy som dostal umiestnenku do Dusla Šaľa s trojizbovým služobným bytom a dvoma miestami v škôlke. Bol som pritom slobodný, o byt a škôlku som nežiadal, prišlo mi to poštou bez akejkoľvek mojej iniciatívy. A v tomto smere treba povedať, že nič nerobíme, nemáme pre mladých ľudí motivačné nástroje počínajúc dňom, kedy skončia školu.

Keď sme pri študentoch. Technika ako taká patrí

k najťažším školám, zákonite sa vyskytnú aj problémy. Máte pre nich nejakú radu, keď majú slabú chvíľku, keď sa im aktuálne nedarí?

Rozhodne nenechať sa odradiť prvým neúspechom; ak sa snažíte každú negatívnu skúsenosť obísť alebo pred ňou cúvnuť, presne takto si nastavujete svoj život do budúcnosti. A to nie je správne; pripomína mi to kedysi populárnu hru, v ktorej na vás v kuse čosi padalo, vy ste kľúčkovali a snažili ste sa unikáť. Ale raz vás niečo trafi. Raz skrátka príde problém, ktorému sa nevyhnete. Ak sa nenaučíte s ťažkosťami vyrovnáť, položia vás. Moja rada znie: nevzdávajte sa, buďte na seba hrdí, že študujete ťažkú školu. Ja stále hovorím, že to, že máme veľa inžinierov a magistrov, neznamená, že máme veľa vzdelaných ľudí; máme veľa titulovaných ľudí. Avšak mať titul a reálne niečo vedieť sú dve odlišné veci. Veľmi ma v minulosti mrzelo, keď sa ku mne dostali na pohovory mladí absolventi, ktorí práve doštvodovali, a jediné, o čom vedeli hovoriť, boli ich ambície. O tom, čo vedia a v čom sú dobrí, som sa však nedozvedel nič.

Myslíte v duchu, čo ponúkajú, naopak, oni?

Áno. Ja mám veľkú trpezlivosť, rozhodne neočakávam, že mladý človek je hneď pripravený; to nie je problém, my ho pripravíme. Ale musí ukázať minimálne nejaký prejav znalostí. Ja im veľmi držím palce; odprezentovať sa je jednoduché, každý môže o sebe povedať čokoľvek, namaľovať ružové zámky. Ale potom to od neho bude niekto reálne vyžadovať a on to bude musieť dokázať. Na konci dňa tu teda bude opäť otázka, čoho je v skutočnosti schopný a čo dokáže.

Ing. Vladimír Slezák vyštudoval na Strojníckej fakulte SVŠT v Bratislave (dnešná STU) zameranie na stroje pre chemický a potravinársky priemysel. Pôsobil v spoločnostiach, ako TECHNOPOL, a.s., WAVO Trans, Schenck Slovakia, s.r.o. či ABB Elektro, s.r.o. V roku 1999 prešiel do spoločnosti Siemens s.r.o., kde sa v roku 2002 stal technickým riaditeľom a konateľom. Od decembra 2008 je jej generálnym riaditeľom a predstaviteľom koncernu Siemens AG na Slovensku. Pôsobí tiež ako podpredseda Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory, viceprezident Zväzu strojárskoho priemyslu SR, člen Slovensko-nemeckej obchodnej a priemyselnej komory a člen predstavenstva Slovensko-rakúskej obchodnej a priemyselnej komory. Je členom vedeckých a správnych rád viacerých slovenských univerzít – STU Bratislava, Žilinskej univerzity, TU Košice. V roku 2012 bol v kategórii Hospodárstvo nominovaný na cenu Krištáľové krídlo.

Pred časom ste sa vyjadrili v duchu, že časy, kedy boli IT experti zúfalo vyhľadávaní a preplácaní, sú už preč. Platí to podľa vás stále?

Áno; tu zároveň treba povedať, že jeden nie je taký istý ako druhý, sú medzi nimi viac i menej šikovní. Dodávam však: IT sa nedá zjesť. Okej, všetci budeme mať mobily, tablety, počítače, každý sníva o digitalizácii toho, čoho, onoho... ale čo je napríklad digitalizácia poľnohospodárstva? Budem hádzať na zem jednotky a nuly a niečo sa urodí? Alebo ako si to predstavujeme? Ďalej si zoberme štátnu správu. O jej digitalizácii snívame dvadsať rokov, vyhodili sa milióny a čo nám funguje? Zlomok toho, čo by mohlo. Môj názor je, že v najbližšej dobe budeme viac potrebovať energetikov a silových elektrikárov v súvislosti s trendom elektromobility, ktorý nepokladám za príliš uvážení vzhľadom na to, ako sú nadimenzované siete a aká je výroba. A je tu aj ďalšia vec: situácia, v ktorej sa dnes všetci nachádzame, a pod vplyvom ktorej treba rátať s poklesom lojality zamestnancov.

Hovoríte to v súvislosti s pandémiou?

Pravdaže. Zoberme si súčasný svet z tohto uhla pohľadu; práca z domu lojalitu zamestnancov k firmám trochu zabrzdila. Je to totiž o tom, že viete, kde robíte, máte tú firmu rád – ak nie, tak v nej nemusíte byť. Stretávate sa s kolegami na chodbe, na obede, porozprávate sa vo výťahu. V dobe home office však máte pracovisko doma, výsledky pošlete mailom a je to. Ale ak sa odosobníme od firiem, podľa mňa to bude začiatok konca; ľudia skrátka nebudú mať prečo byť verní tej svojej, v ktorej pracujú. Príde iný, preplatí zamestnanca o sto-dvesto eur a on pôjde, veď na konci dňa

je úplne jedno, pre koho robím z domu od počítača. A toto sa podľa mňa týka najmä oblasti IT, aj keď, samozrejme, nechcem takto hovoriť o všetkých; mnohí z nich však radi využívajú možnosť práce z domu, je to pre nich príjemné s výnimkou bodu, keď si začnú liezť na nervy s manželkou (smiech). Ale v iných pracovných pozíciách – dajme tomu v tej energetike – máte postavené reálne hardvéry, treba ísť upraviť konfiguráciu, urobiť servis... nie všetko sa dá na diaľku. A kolegovia sa stretávajú.

Podme ešte k Správnej rade STU, ktorú aktuálne vediete; všetci v nej ste zaneprázdnení ľudia. Ako často sa vám darí stretávať?

V závislosti od tém: dva, tri, štyrikrát do roka... tie témy generuje univerzita. Iste, v štatúte sú aj také, ktoré sú v bezvýhradnej kompetencii správnej rady, o iných zasa rozhoduje pán rektor so svojim grémiom. Opäť sa však vrátim k pripravovanej novele – nemyslím si, že je dobré, aby mala správna rada viac právomocí a zodpovednosti, lebo tej by na seba logicky takisto musela prebrať viac. Tu som absolútnym odporcom. Boli kolegovia, ktorí tiež mali ambície v tomto duchu, ale hovorím im: dobre, my budeme rozhodovať. Ale kto bude niesť zodpovednosť? Veď sa tu bavíme o majetkových transakciách školy, nejde o inštitúciu za päť eur. Má mobiliár, majetky... nie sú to jednoduché veci. A pri našich dvoch-troch stretnutiach ročne nemáme šancu mať prehľad, čo sa tam deje. Musíme sa spoliehať na to, čo nám pripraví univerzita.

Predpokladám, že najvážnejšou vecou, ktorú takto schvaľujete, je rozpočet?

Určite. Aj keď je to až vtipné, že, ako som spomínal, na konci roka, kedy by sme mali bilancovať.

Pozrime sa aj na vaše mimopracovné aktivity. V jednom zo starších rozhovorov ste sa vyjadrili, že sa snažíte o istú ekológiu v živote, pestujete plodiny a chováte sliepky či ryby. Ako si na také veci pri náročnosti svojej pozície nájdete čas?

Viete, každý si myslí, aké je toto časovo náročné; nie je to však úplne pravda. Napríklad ryby stačí nasadiť a živia sa samy, raz za čas im treba prevzdušniť vodu, keďže je stojatá. A to pestovanie – áno, viedli ma k tomu rodičia, v mladšom veku som k tomu až tak neinklinoval; postupom času sa však začalo dostávať na verejnosť, aké potraviny nám sem vozia. To ma inšpirovalo. A tiež si nemyslím, že čas investovaný do vlastnej obživy je stratený, to by sme sa mohli baviť, či by som ho viac nestrácal tenisom alebo golfom. Za mojím spoteným tričkom je okrem dobrého pocitu, ako po športe, aj pridaná hodnota (smiech). Ako ľudstvo sa tak či tak budeme musieť postupne vrátiť k tomu, z čoho všetci žijeme. A to nie je ani golf, ani tenis, ani peniaze; je to voda, vzduch, zem, potraviny, ktoré si dopestujeme. To, čo naozaj potrebujeme, je jedlo, teplo, strecha nad hlavou; všetko ostatné je v princípe luxus.

Aké máte plány do budúcnosti?

Veru neviem (smiech). Všetko sa mení tak dynamicky, že plánovanie ako také je podľa mňa takmer nemožné. Som spokojný s mojou prácou aj s mojím súkromným životom; desím sa len toho, že v dôsledku spôsobu života, aký vo všeobecnosti aktuálne vedieme, budeme nútiť ľudí žiť v oklieštení v ich mikrosвете a nebudú sa zaujímať o veci, ktoré nás všetkých spájajú. Samozrejme, opäť mám na mysli pandémiu. Viete, keď sa budeme zatvárať doma vo svojich bublinách a nezaujímať sa, čo sa vonku deje... ktovie, možno je to cieľ, aby sme sa nestarali do vecí, ktoré sa schvaľujú na kopci.

Ešte ma v súvislosti s vami zaujalo, že ste v čase svojho štúdia robili didžeja. Ako to v tej dobe fungovalo?

Začal som s tým, keď som mal osemnásť, ale už od pätnástich som si sám vyrábal aparátúru. Po odporoch, malých kondenzátoroch... robil som svadby, stužkové, diskotéky, a to takmer do tridsiatky. Keď to porovnáam so súčasnou technikou, dnešné mixpulty ponúkajú neskutočné možnosti. Vtedy museli hudobné skupiny všetko reálne odohrať a odspievať, dnes za vás polovicu práce urobí štúdio. Pred časom som pozeral dokument o známej zahraničnej skupine a spevák si zaspomínal, že keď v minulosti do polhodiny pesničku nenahráli, šli preč, lebo boli považovaní za neschopných. Teraz sa po štúdiách ladiť aj týždne. Samozrejme, na pódiu sa chyba stane, urobí ju z času na čas každý muzikant, aj spevák sa sem-tam utne; v tomto ohľade sme stále analógoví, nie digitálni, a ako ľudia aj budeme. Nemusi byť všetko za každú cenu dokonalé. Mne sa páči pustiť si platňu a počuť sem-tam počas prehrávania aj pukanie, keď je niekde poškrabaná. Vinylové platne si kupujem ešte aj teraz.

Ján Hiveš, prorektor pre vedu, výskum a doktorandské štúdium

O NOVELE VYSOKOŠKOLSKÉHO ZÁKONA

Už vyše roka nás intenzívne zamestnáva otázka zmien vysokoškolského zákona. Potreba reformy vysokoškolského vzdelávania na Slovensku sa dostala aj do plánu obnovy, aby sa zvýraznila jej dôležitosť a skutočná potreba. Myslím si, že nie je potrebné zdôrazniť, ako si skutočnú reformu zákona žiadajú aj samotné vysoké školy. Uchopenie očakávaných zmien sa však diametrálne odlišuje z pohľadu reformátorov (Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR) a reformovaných (vysoké školy).

Z akademického prostredia som zvyknutý na partnerskú diskusiu. Učil som sa jej už doma, kde diskusia s rodičmi bola niekedy veľmi tvrdá a priama, ale vždy sa rešpektoval názor druhého, aj keď sa s ním nesúhlasilo. Môj názorový oponent nebol môj nepriateľ! Bol to vždy len partner s iným názorom. V podobnom duchu som očakával diskusiu aj o novele. Reprezentácie vysokých škôl boli vyzvané k diskusii, ktorá však bola od začiatku veľmi formálna, keďže stanoviská partnerov boli veľmi rozdielne. K materiálom sa bolo ťažké dostať, a to, čo preniklo na verejnosť, ma mimoriadne znepokojilo. Z prvotného návrhu trčala ako maják túžba ministerstva riadiť všetko dianie na univerzite. Atribút samosprávnosti univerzít bol prakticky zrušený, právomoci senátov silne okresané a vlastne by nerozhodovali o ničom podstatnom, všetko kľúčové pre chod univerzity by zabezpečovala správna rada univerzity.

GENERALIZOVANIE NEKVALITY MA URÁŽA

Silný odpor vysokoškolskej verejnosti prinútil predkladateľa k zmenám, ktoré vyústili do predloženia novely, ktorá prešla do pripomienkového konania. Opäť som dúfal v partnerský dialóg s predkladateľom, v ktorom sa pripomienkovalo vyše 500 zásadných pripomienok (to trochu svedčí o „kvalite“ pripraveného návrhu). Akceptované zmeny len čiastočne upravili znenie novely, všetko podstatné (s čím vysokoškolské reprezentácie nesúhlasili) zostalo zachované. Bol som sklamaný z prístupu predkladateľa, ktorý nerešpektoval naše argumenty (mnohé citované z najnovšej správy OECD o slovenskom vzdelávaní). Už od začiatku sa viedla intenzívna mediálna kampaň voči tým, ktorí sa dokázali ozvať; boli označení za staré štruktúry, ktoré, prirodzene, nechceli nič meniť a mali svoj „smrádeček a teplúčko“. Zaujímavé je, že všeobecné konštatovania o nekvalite vysokoškolského vzdelávania na Slovensku viedli hlavne tí, ktorí ho v minulosti na Slovensku absolvovali. Netvrdím, že všetky školy sú vynikajúce, ale generalizovanie nekvality ma uráža! Nepáči sa mi jednostranné prezentovanie údajov o našom školstve, ktoré má dokumentovať jeho nekvalitu a finančnú náročnosť, hoci o pár strán ďalej sa v spomenutej správe prezentuje, že slovenskí výskumníci sú v porovnaní s ostatnými európskymi partnermi vysoko efektívni, za málo peňazí sú schopní produkovať veľa muziky....

Na Slovensku je taký folklór, že reforma znamená začať vždy všetko od nuly. Rozbiť staré a začať progresívne budovať nové. Nevieť však, prečo; takmer totožný vysokoškolský vzdelávací systém majú u našich kolegov v Českej republike. Necítia

potrebu zásadnej zmeny. Ako je možné, že to tam funguje? Odpoveď je podľa mňa jednoduchá. Slovná deklarácia o dôležitosti vzdelávania pre spoločnosť je spriahnutá aj s jeho finančnou podporou. Dovoľujem si zdôrazniť, že finančná podpora vzdelávania je INVESTÍCIA, čiže jej pozitívne výsledky sa prejavia až o dve či tri volebné obdobia. Nevieť, či máme na Slovensku politiku, ktorý by bol ochotný toto akceptovať. Žiaľ, tu neplatí, že kto dostal funkciu, automaticky dostal aj rozum. Mapovanie situácie nestačí, treba jej aj rozumieť. Nikto z nás nemá patent na rozum a jedine v dialógu sa môžeme niekam ďalej posunúť.

CHCIEŤ EXCELENTNÉ VÝSLEDKY OD KAŽDEJ VYSOKEJ ŠKOLY JE ABSURDNÉ

Ministerstvo školstva má už od začiatku svojej existencie veľmi silný nástroj na zvyšovanie kvality vzdelávania, je ním dotácia. Jej udelením rozhoduje o existencii/neexistencii vzdelávacej inštitúcie (malá odbočka – osobne považujem za ideálny taký stav, ak by vysoká škola dokázala hospodáriť tak, že mimorozpočtové zdroje sú tie hlavné a dotácia z ministerstva by bola len doplnková). Nastavením vhodných kritérií by bolo možné podporiť kvalitu, ale tie kritériá by sa nemali meniť počas hry a mali by byť dopredu známe. Vysokoškolskí učitelia a výskumníci sú mimoriadne hraví, dajte im šancu sa prejaviť. Ale dodržujte pravidlá, po celý čas, nielen jeden rok Viem si predstaviť finančnú podpornú schému, ktorá dokáže podporiť tých najlepších, ale nie za cenu likvidácie tých slabších, ktorí sú takisto potrební pre chod spoločnosti. Je absurdné chcieť excelentné výsledky od každej slovenskej vysokej školy. Potreba kategorizácie vysokých škôl je známa už dlho. Prvé

pokusy už boli za ministra Mikolaja, ale zostali visieť vo vzduchu. Nevieť problém v existencii trebárs troch stupňov kvality VŠ, ktoré vychovávajú hlavne bakalárov, ďalšie aj magistrov/ inžinierov a tie najkvalitnejšie aj doktorandov. Absolventi každého stupňa vzdelávania sú dôležití, bakalár má úplne vysokoškolské vzdelanie 1. stupňa. To sa v spoločnosti často podceňuje.

EXPERIMENTOV UŽ BOLO DOSŤ

Myslím si, že už bolo dosť realizovaných reforiem – sociálnych experimentov – ktoré boli skôr deformou, ako reformou. Realizovať skutočnú reformu chce minimálne tri veci. Po prvé odvahu, po druhé znalosť a po tretie finančnú podporu. Prvú vec predkladateľ určite má (skôr by som to nazval aroganciou moci), o druhej vážne pochybujem a pri tretej sa realizuje presný opak, financie do vysokého školstva sa posledné dva roky neustále krátia a plán je aj do budúcnosti, že sa budú krátiť ďalej. Toto je skutočne slovenský unikát. Reforma znamená zmenu fungovania systému, ktorá sa bez finančnej podpory robiť jednoducho nedá.

V súčasnosti prebieha na vysokých školách akreditačný proces, ktorý presne mapuje možnosti vzdelávania vysokej školy a nastavuje kvalitatívne zrkadlo, na základe ktorého sa dajú prognózovať jej možnosti do budúcnosti. Je to množstvo papierovej práce, ale aj poznania, ako na tom sme a kam môžeme smerovať. Zmenilo sa množstvo vnútorných predpisov, vytvorili sa princípy fungovania vnútorného systému hodnotenia kvality. Vyzerá to tak, že vlastne toto všetko sa ešte pred vlastným použitím zlikviduje novelou, ktorá bude definovať úplne iný vnútorný systém, a tým aj všetky pravidlá. Množstvo mladých ľudí študuje na vysokých školách v zahraničí. Spýtajte sa ich, či je to skutočne len kvôli kvalite vzdelávania; ide tam však aj o prostredie, internáty, sociálny a spoločenský život. Obávam

↑ Foto: Matej Kováč

sa, že veľa týchto mladých ľudí zo Slovenska vlastne uteká, nevidí svoju perspektívu v tejto krajine a toto žiadna slovenská vysoká škola nemá šancu sama zmeniť.

Je načase si uvedomiť, že najcennejším pokladom kvalitnej školy sú jej učitelia/ výskumníci. Osobne by som ich takto ani nedelil, pretože je to väčšinou symbióza pedagogických a výskumných činností. Pre mnohých ľudí pracujúcich na vysokých školách je ich práca

povoláním, a nielen zamestnaním; to znamená, že sú ochotní spraviť viac, ako sa od nich očakáva. Aktivita bez odozvy sa dá vydržať robiť určitý čas, ale potom človek upadá do apatie. Nesnažme sa napínať túto strunu príliš dlho, pretože keď praskne, schytáme to všetci, celá spoločnosť.

Dlhodobé podfinancovanie vzdelávania na Slovensku si vyberá svoju daň. Stali sme sa zásobárňou mladých vzdelávania chtivých ľudí pre iných. A to je škoda.

↑ Víťazný projekt, ktorý vzišiel z verejnej súťaže na architektonický návrh slovenskej expozície na Svetovej výstave Expo 2020 v Dubaji od autorov architektov Bakytu (doktorand STU), Kusého ml. a Blaškovej (absolventi STU). Zdroj: Ing. Arch. Ing. Róbert Bakyta.

↑ Slovenský pavilón na Expo 2020 v Dubaji v tematickej zóne zameranej na mobilitu.

Text: Lubica Vitková, Mikuláš Bittera
Foto: Lubica Vitková

STU NA EXPO 2020 V DUBAJI

V termíne od 1. októbra 2021 do 31. marca 2022 prebieha v Dubaji celosvetová výstava Expo 2020, ktorá sa v dôsledku pandémie realizuje o rok neskôr, ako bolo plánované. Je zameraná na prezentáciu inovácií, priemyslu a kultúry jednotlivých krajín, pričom hlavnými témami je „udržateľnosť, mobilita, príležitosť“.

Výstava kladie dôraz na aktuálne ekologické otázky smerujúce k podpore udržateľného rozvoja Zeme s podtextom „nič nie je nemožné“. Uvedená myšlienka je na výstavisku zhmotnená nielen prezentáciou najnovších výdobytkov vedy a techniky a inovatívnych riešení ako symbolu progresu, ale aj účasťou 193 krajín, čo demonštruje nevyhnutnosť spoločného cieľa a spolupráce krajín na celom svete. Medzi nimi je, samozrejme, i Slovenská republika so svojím pavilónom v rámci tematickej zóny Mobilita. Témou slovenskej expozície je “Pohyb

budúcnosti” - Vodík, Letectvo a Vesmír. Slovensko tak na výstavisku predstavuje inovatívne technológie v oblasti mobility a tému vodíka ako pohonu budúcnosti.

ZÚČASTNIL SA AJ NÁŠ REKTOR A DVAJA PROREKTORI

Na Expo 2020 sa zúčastnili, prirodzene, aj delegácie z našej univerzity: pán rektor Dr.h.c., prof.h.c., prof. Dr. Ing. Oliver Moravčík na slávnostnom otvorení slovenského pavilónu v rámci vládnej delegácie a prorektori doc. Ing. Mikuláš Bittera, PhD. a doc. Ing. Maximilián Strémy, PhD. ako súčasť delegácie MŠVVaŠ SR v rámci tematického týždňa „Knowledge and Learning“ (15. až 20. decembra 2021). V rámci konferencie „Higher Education in Slovakia: Future in the Making“ dostali priestor na prezentáciu našej univerzity a úspechov našich študentov. Pre záujemcov odprezentovali úspešné výskumné tímy pracujúce na STU, ako Národné centrum robotiky pod vedením prof. Františka

Duchoňa, Národné centrum výskumu mikroplastov a mikropolutantov venujúce sa v súčasnosti najmä monitoringu odpadových vôd na prítomnosť koronavírusu pod vedením doc. Tomáša Mackulaka, tím prof. Pavla Alexyho vyvíjajúci novú generáciu bioplastov či študentský tím STUBA Green Team s ich formulou.

ECOCAPSULE

Treba však zdôrazniť, že naša univerzita je prítomná na Expo Dubaj 2020 po celý čas jeho trvania v podobe vybraných exponátov v slovenskom pavilóne, na ktorých participovali naši absolventi či pedagógovia. Ide najmä o prezentáciu Ecocapsule od rovnomennej slovenskej spoločnosti Ecocapsule®, ktorá vyvíja a vyrába dizajnový, energeticky sebestačný, inteligentný a mobilný mikrodom. Je to dielo absolventov STU v Bratislave (Fakulty architektúry a dizajnu), architektov Tomáša Žáčka a Sone Pohlovej, ktorí v roku 2008

ešte ako študenti cez startup a architektonickú súťaž priniesli prvú ideu minimalistického ekologického bývania. Dnes sa už Ecocapsula vyrába a je o ňu záujem po celom svete vďaka tomu, že je skladobná, premiestniteľná a nezávislá od sietí. Kapsula je vybavená solárnymi panelmi, veternou turbínou, systémom na zber dažďovej vody, a tiež filtračným systémom.

ANDROVER I

STU a jej absolvent sú podpísaní i pod slovenským mobilným robotom Androver I, ktorý bol súčasťou simulovanej misie na Mesiac pod záštitou Európskej vesmírnej agentúry (ESA). Veliteľkou misie bola slovenská astrobiologička Dr. Michaela Musilová (hostujúca profesorka na Fakulte elektrotechniky a informatiky). Androver I je mobilný robot slovenskej robotickej spoločnosti RoboTech Vision a jeho autorom je Martin Smolák (konateľ firmy), ktorý ho skonštruoval ešte počas štúdia na Fakulte elektrotechniky

a informatiky STU, kde robot istý čas slúžil pre edukačné účely.

ÔSMY KONTINENT

Rovnako je v slovenskom pavilóne prezentovaný model Ôsmeho kontinentu - toto zariadenie na čistenie a výskum oceánov je dielom absolventky STU (Stavebnej fakulty aj Fakulty architektúry a dizajnu), architektky Lenky Petrákovej. Jej prezentovaný projekt získal v roku 2020 cenu Grand Prix Award Nadácie Jacquesa Rougerieho v kategórii Morská architektúra a inovácie.

MALI SME AJ AMBÍCIU REPREZENTATÍVNEHO PAVILÓNU

Slovenský pavilón si Slovensko prenájma od organizátora Expo. Hlavným architektom slovenskej expozície je Ivan Kulifaj (doktorand na FAD STU), pričom na architektonickom stvárnení priestoru pavilónu sa podieľali

aj architekti Matej Siebert a Roman Talaš (absolventi FAD STU).

Prvotnou ambíciou Slovenska bola realizácia vlastného reprezentatívneho pavilónu. Preto Ministerstvo hospodárstva SR ešte v novembri 2018 vyhlásilo verejnú súťaž na architektonický návrh slovenskej expozície na Svetovej výstave Expo 2020 v Dubaji. Súťaže sa zúčastnilo 17 autorských kolektívov, z ktorých vzišiel víťazne tím zložený z našich kolegov: Ing. arch. Ing. Róbert Bakyta (doktorand FAD STU), Ing. arch. Martin Kusý ml., Ing. arch. Ľubomíra Blašková (absolventi FAD STU). Na druhom mieste bolo Architektonické štúdio Atrium, ktorého členom bol Ing. arch. Oto Nováček (v tom čase doktorand na FAD STU). Na budúcom výraze slovenského pavilónu sa tak podieľali aj naši kolegovia. Žiaľ, Ministerstvo hospodárstva SR nakoniec od realizácie reprezentatívneho pavilónu ustúpilo a využilo možnosť prenájmu priestorov, ktoré ponúkol usporiadateľ.

↑ Expo 2020 v Dubaji, s exponátom „Ecocapsule“ pred vstupom do slovenského pavilónu (od absolventov STU, architektov Žáčka a Polovej) a s exponátom Ôsmy kontinent (od absolventky architektky Petrákovej), súčasťami slovenskej expozície.

Text: Katarína Macková
Foto: archív respondentky

NA STU MA PREKVAPIL PRÍSTUP PEDAGÓGOV

Na strednej škole nás strašili, aká je vysoká škola ťažká a žiaden profesor sa s nami „nebude ani rozprávať“. Preto som bola prekvapená, že väčšina učiteľov bola naozaj ústretová, hovorí študentka kozmického inžinierstva na FEI STU Zuzana Záňová, ktorá patrí medzi Študentov roka. Ocenenie získala za mimoriadnu činnosť pri rozvoji alebo propagácii STU.

Slečna Záňová, podme najprv k vášmu odboru. Čo vás inšpirovalo zvoliť si ho?

Momentálne študujem na inžinierskom stupni program Kozmické inžinierstvo. Bol úplne nový a môj ročník mal šancu naň nastúpiť ako prvý v histórii fakulty. Hneď ma to zaujalo, pretože ma vesmír vždy fascinoval.

Pozrime sa teda na samotné štúdium na FEI, respektíve celkovo na STU. Napĺňa vaše očakávania? Určite áno. Myslím, že ako stredoškolačka som si spravila veľmi dobrý prieskum vysokých škôl a vybrala som si správne. Dokonca som navštívila Deň otvorených dverí (DOD) tejto fakulty viackrát, takže moje očakávania boli úplne primerané. FEI STU poskytuje veľmi kvalitné vzdelanie a je vybavená modernými laboratóriami a prístrojmi, ale to všetko som vedela už pred nástupom do prvého ročníka. Prekvapil ma však prístup pedagógov.

V akom duchu? Na strednej škole nás strašili, aká je vysoká škola ťažká a žiaden profesor sa s nami „nebude ani rozprávať“. Preto som bola prekvapená, že väčšina učiteľov bola naozaj ústretová a vždy,

keď som potrebovala pomoc alebo mala otázky, odpovedali mi a pomohli. Čo sa týka internátu, tu som nemala žiadne očakávania. Zo začiatku som mala v pláne nájsť si ubytovanie súkromne, avšak práve na internáte som zažila ten pravý vysokoškolský život, ktorý by som izolovaná od spolužiakov na byte nespoznala. Zoznámila som sa s úžasnými ľuďmi a internát odporúčam všetkým uchádzačom o ktorúkoľvek vysokú školu.

Boli ste predsedníčkou študentskej časti Akademického senátu FEI, pôsobíte aj v Študentskom parlamente elektrotechnikov a informatikov STU. Čo všetko zahŕňa, respektíve zahŕňala vaša činnosť v nich?

Byť predsedníčkou senátu bola zaujímavá skúsenosť. Vždy som sa zaujímala o veci okolo seba a kandidovať som sa rozhodla v tom istom okamihu, v ktorom som sa o tejto možnosti dozvedela. O Študentskom parlamente elektrotechnikov a informatikov STU som sa dozvedela hneď v prvý týždeň a hneď prijímali nových členov. Zo strednej školy som mala skúsenosti s podobnými aktivitami, a preto som vedela, že ma určite prijímú. Po roku som sa tam stala predsedníčkou.

A bavilo vás to? Naozaj veľmi! S ostatnými študentmi FEI sme vymýšľali akcie, ktoré by sme mohli zorganizovať. Ten parlament je ako taká malá eventovka. Asi najväčšou akciou, ktorú organizujeme, je Beáňa Technikov – ples pre študentov STU. Náročnosťou organizácie by som to prirovnala k veľkej svadbe, akurát s jedným rozdielom: peniaze na to nemáme a príjem z lístkov pokryje len malú časť

nákladov, so zvyškom nám pomáhajú naši partneri a sponzori. Práve návštevy firiem a spoločností s cieľom „predať“ im našu akciu za sponzorský príspevok boli skúsenosti, ktoré mi do profesionálneho života dali z môjho pohľadu najviac.

Podme k vašej náborovej a propagačnej činnosti. Tá spočíva v čom?

Priviedol ma k tomu bývalý predseda Študentského parlamentu elektrotechnikov a informatikov STU, ktorý tiež pomáhal fakulte v práci na náborovej kampani. Chodila som po stredných školách a prezentovala fakultu stredoškolákom. Veľmi ma to bavilo. Potom som po ňom prevzala koordináciu tohto tímu študentov, ktorý navštevuje stredné školy, a následne som fakulte navrhla aj zmeny v propagácii, ktoré mi boli schválené, a ja som mohla navštevovať so spolužiakmi už aj veľtrhy vysokých škôl so stánkom FEIky. Tento rok sme po prvýkrát

↑ Spolu s členmi ŠPEaI. Cestujú po veľtrhoch vysokých škôl. Zľava Ing. Filip Hancko, Bc. Zuzana Záňová, Bc. Matej Repka, Bc. Benedikt Höger.

rozšírili Roadshow aj za hranice Slovenska a navštívila som slovenské stredné školy v Srbsku.

Podielali ste sa aj na virtuálnom Dni otvorených dverí. Aká tam bola vaša úloha?

Ten pripravoval PR tím fakulty a v podstate ide o video, v ktorom sa odprezentoval každý bakalársky študentský program. Mojou úlohou bolo spraviť v ňom úvod a záver, kde som rozprávala o základných informáciách o fakulte. Počas štúdia som spravila naozaj veľa prezentácií, ale postaviť sa pred kameru bolo iné, ako pred stredoškolákov. Nebolo mi to príjemné, ale nemôžem povedať, že ani nepríjemné. Jednoducho, bola to nová skúsenosť a som rada, že som si to vyskúšala. Ale moderátorkou asi nebudem (smiech).

Ešte chvíľku zostaňme pri tej online forme – jej nevýhody voči klasickému Dňu otvorených dverí sú zrejmé. Má aj výhody?

Myslím, že iba jediná - netreba cestovať a stredoškolák získa všetky potrebné informácie. Ale školu treba naozaj zažiť! Treba prísť, navštíviť prednáškové miestnosti, labáky, získať predstavu o tom, ako to tam funguje a nasať atmosféru. Momentálne prechádza budova FEI STU výraznou rekonštrukciou. Pevne verím, že prezenčný Deň otvorených dverí sa bude môcť zorganizovať čo najskôr, a tiež verím, že všetkým sa bude v týchto vynovených priestoroch páčiť.

Momentálne ste, predpokladám, na inžinierskom stupni. Čo potom? Máte v pláne zostať na STU?

Ako hovorím, práve budeme mať novú FEIku a ja končím štúdium, čo ma naozaj mrzí. Ešte by som chcela ostať, veľmi ma to tu baví. Z päťročného štúdia som chodila naozaj do školy len polovicu. Teraz sedím dva roky za počítačom. Preto ma láka predĺžiť si štúdium a pokračovať na doktorandskom. Jeden deň som rozhodnutá pre prax

a ďalší pre školu (smiech). Už sa mi kráti čas na rozhodnutie a dúfam, že sa rozhodnem správne.

Ešte sa pristavme pri ocenení Študent roka. Obligátna otázka - čo pre vás znamená?

Keď som sa to dozvedela, veľmi som sa potešila. Vážim si toto ocenenie a najmä to, že ma naň musel niekto navrhnúť a napadla som mu práve ja.

Na záver sa ešte pozrime na vaše záľuby. Čo robíte najradšej?

Milujem lyžovanie! Lyžovala by som sa každý deň, keby sa dalo. A taktiež aj všeobecne rada športujem. Cez pandémie som sa opäť vrátila k tenisu, čo mi veľmi pomáha v tomto „korona čase“. Okrem toho je mojou veľkou záľubou cestovanie. Priznám sa, že stále potrebujem mať kúpené nejaké letenky, inak akoby mi niečo chýbalo. Tiež som z tých študentov, ktorí cestujú z Bratislavy domov každý víkend, tak môžem povedať, že aj moja rodina je moja záľuba a veľmi ich ľúbim. <3

Text: Katarína Macková
Foto: archív Mareka Wadingera

TALIANI SI VEDIA UŽÍVAŤ ŽIVOT

Bologna je skvelý východiskový bod na ceste po Taliansku. Na fotografii sú Le Due Torri, dve veže postavené v r. 1109-1119, náklon 1,3 percenta.

Akademických pätnásť minút zaiste prišlo z Talianska, kde aj učitelia prichádzajú štvrtú hodinu po začiatku vyučovania, hovorí študent automatizácie a informatizácie v chémii a potravinárstve na FCHPT STU Marek Wadinger. Svoj Erasmus pobyt strávil na Universitá di Bologna.

Na stáž v Taliansku, kde bol Marek na výmennom pobyte v zimnom semestri minulého akademického roka, spomína len v dobrom. „Svoj Erasmus sen som takmer zahodil, no tento plamienok opäť vzplanul po rozhovore s pánom profesorom Drtilom, za čo som mu veľmi vďačný,“ hovorí. Keď má opísať prvé, čo mu

pri spomienke na stáž napadne, je to podľa neho fakt, že mu ani na okamih nehrozila rutina. „Bola to veľmi premenlivá skúsenosť, ktorá mi vždy pripravila novú výzvu. Do Talianska som prichádzal s tým, že nemám vyriešené ubytovanie, iba zvláštnu ponuku na pár dní v byte takmer pod zemou, ktorou som si nebol istý až do posledného momentu. Tieto dni som strávil nekonečnými správami a volaním s prenajímateľmi, ktorí ponúkali ubytko minimálne na rok, a spoznávaním Bologne na bicykli. Nakoniec sa mi vďaka znalosti taliančiny podarilo nájsť skvelý byt s talianskymi študentmi, no ani tam to vždy nevyzeralo ružovo,“ vysvetľuje a rozhodne odporúča plánovať si strechu nad hlavou vopred.

BEZ SOCIÁLNEJ ROLY

Pre Mareka to bola, ako často erazmáci hovoria, prvá skúsenosť s bývaním mimo rodičovského domova a v inej krajine. „Veľmi mi to pomohlo vyrásť. Navyše, je len málo príležitostí, kedy človek môže na chvíľu zahodiť všetky svoje sociálne roly a zistiť, kým naozaj je bez toho, aby riešil očakávania okolia... bolo to príjemne oslobodzujúce. Vytvoril som si tiež mnohé priateľstvá, ktoré trvajú dodnes.“

Profesne sa Marek na stáži zlepšil v odbornej komunikácii v angličtine, najmä pri ústnych obhajobách, a svoju taliančinu dostal na komunikatívnu úroveň. „Je to však konzistentná prax, ktorá robí majstra, a tá jazyková

úroveň po návrate na Slovensko opäť trochu upadla. Vďaka rôznym výzvam som sa však stal odolnejším voči stresu z nevyspytateľných zmien v mojom okolí.“

Okrem štúdia hľadal Marek na stáži šancu spoznať kultúru so všetkým, čo zahŕňa, a tiež spoznať sám seba v novom kontexte. „Snažil som sa čo najviac cestovať a vychutnávať si život plnými dúškami tak, ako to robia Taliani. Zároveň som si udržiaval a prehľboval návyky, ktoré som si so sebou priniesol, ako napríklad záľubu v lezení, ktorému som sa v Taliansku venoval pravidelne. Vďaka častému kontaktu s ľuďmi rôznych kultúr som si rozširoval obzory o bežné záľuby mojich rovesníkov.“

NAŠE ŠTÚDIUM SA VIAC ZAMERIAVA NA PRAX

Bolonskú univerzitu si Marek vybral ako najstaršiu v západnom svete a jednu z top univerzít v Európskej únii, aby si vytvoril kvalitnú referenciu. „V Bologni som sa od prvého momentu cítil ako súčasť veľkej univerzitnej komunity, od aktivít pripravených pre Erasmus študentov až po celú komunikáciu v talianskom aj anglickom jazyku. Univerzita mala v meste veľmi dôležitú pozíciu a jej sociálne siete boli naozaj veľmi aktívne,“ vysvetľuje. „Ponúkali zaujímavý pohľad na výskum, históriu, zaujímavé podujatia na univerzite aj v meste či aktivity jej absolventov. Ak by som si mal však vybrať medzi našou STU a Bolognou, u nás sa mi páči dôraz na

↑ Na Slovensku Marek veľmi nevaril, v Taliansku však tomu prišiel na chuť.

praktickú stránku štúdia. To je dôvod, pre ktorý by som si vybral STU.“

Odbor, ktorý u nás Marek študuje, si vybral ešte ako stredoškôľák; bavila ho chémia, ale informatika nie. „Bol som však rozhodnutý študovať niečo multidisciplinárne, lebo už od detstva mi bolo blízke hľadanie prepojení. Svoju

↑ Marek prešiel v rámci Talianska veľa, odhadom asi 25 miest a dedín.

úlohu zohralo i to, že sa moje záľuby často menili, a teda som sa nechcel viazať len na jednu oblasť.“

Vyskladať si predmety na stáži bolo v Marekovom odbore náročné, čo viedlo k štúdiu predmetov piatich fakúlt naraz. „Takmer každý predmet na inej fakulte a všetky s inými študentmi denného štúdia! Všimol som si preto, že veľa rozdielov v kvalite výučby existuje práve na úrovni predmetov a skúsenosť môže byť v každom odbore iná.“

Vo všeobecnosti Marekovi v Bologni pripadali predmety omnoho viac teoretické, ako u nás; priznáva, že mu to veľmi nevyhovovalo. „Študenti sa však viac pýtali, nielen triviálne otázky, čo bolo naozaj super. Páčilo sa mi, že jedna prednáška bola venovaná PhD študentom, ktorí prišli odprezentovať svoj výskum,“ vysvetľuje a dodáva, že na STU máme v porovnaní s nimi viac praktických predmetov a projektov. „Tiež sa mi páči príležitosť dať spätnú väzbu po každej hodine, čo nám ako ústavu pomáha stále sa zlepšovať. Mimochodom, akademických pätnásť minút zaiste prišlo z Talianska, kde aj učitelia prichádzajú štvrt hodinu po začiatku vyučovania.“

SÚ TEMPERAMENTNEJŠÍ A VIAC SA TEŠIA Z NÁHOV

Ak sa pozrieme na taliansku kultúru a zvyky, Marek na nich vníma pozitívne, že sa viac radujú zo stretnutí s ľuďmi a kvôli príjemnému a nečakanému stretnutiu sú ochotní odložiť robotu. „Ľudia v mojom okolí viac plánujú a držia sa svojho harmonogramu pri dosahovaní snov a cieľov. Taliani to robia omnoho menej a viac sa radujú zo spontánneho života,“ vysvetľuje. „Tento životný štýl mi počas vysokej chýbal, a preto som ho vnímal tak intenzívne, no za pol roka som si ho nestihol osvojiť. Spoločné večere zakončené diskusiou a aperitívom boli tiež veľmi bežné. Ako výnimočný však hodnotím najmä jeden večer, keď nás navštívili talianski kamaráti, každý z iného regiónu. Strávili sme ho

rozhovormi, každý vo vlastnom nárečí, a hľadaním zastaraných frazeologizmov. Veľká časť diania sa odohráva práve po západe slnka, kedy ľudia končia v práci a vychádzajú do ulíc.“

A čo slovné spojenie taliansky vzťah, talianska domácnosť a podobne? Zakladajú sa aspoň šťastí na pravde? „Určite sú tam ľudia hlučnejší pri bežnej komunikácii či už doma, alebo pri náhodných stretnutiach na ulici či pri poobednej sieste. Občas som mal pri rozhovoroch svojich spolubývajúcich pocit, že sa hádajú, ale vždy to bol len hlučný a rýchly rozhovor v nárečí Toskánska, Lazia alebo Puglie, regiónov, z ktorých boli,“ spomína Marek. „Najživšie si však pamätám rozhovor môjho spolubývajúceho s jeho priateľkou o tom, ako brzdi auto. Debata bola taká hlučná, že sa do nej zapojili aj susedia, ktorí počúvali. Čo sa však týka večernej zábavy, tak erasmákov, najmä tých zo Španielska, bolo určite počuť viac. Večery s Talianmi boli väčšinou pri víne a skupinových rozhovoroch, no veľmi to záviselo od okolností.“

CESTA BOHOV AJ OSTROV V LAGÚNE

Bologna je skvelý východiskový bod na cestovanie po Taliansku; aj Marek tam prešiel veľa, odhadom asi 25 miest a dedín. „Najikonickejšou bola pre mňa Via degli Dei, cesta bohov, alebo inak, 140 kilometrov dlhá pešia turistika cez krásne regióny Emilia-Romagna a Toskánsko. Zobúdať sa v lone prírody a kráčať cez dedinky, ktoré bežný turista nenavštívi, mi ukázalo ukryté krásy Talianska. Večery som zdieľal s miestnymi, vymieňali sme si príbehy a občas som ochutnal víno z ich rodinných viníc,“ spomína. „Kráčať s nimi kus cesty malo tiež svoje čaro a spoznal som tak zaujímavých ľudí. Napríklad scestovaného automechanika Gígiho, ktorého akoby všade, kde sme sa zastavili, poznali. Mojimi srdcovkami sa však stali Murano, ostrov

v Benátskej lagúne, a Montepulciano, mesto vína, v ktorom sa čas akoby zasekol v renesancii.“

Z hľadiska pamiatok a umeleckých diel Mareka v Bologni zaujalo Porticato di San Luca, ikonický prístrešok podopieraný stĺpmi, ktorý sa tiahne od mesta až po miestnu svätyňu. „Bol naozaj unikátny a ponúkal výhľad na celú Bolognu. Čo som si ešte naozaj v rámci kultúry veľmi užil, bol koncert alternatívnych hudobníkov, ktorý sa konal v októbrovej Bologni pod holým nebom. Taliansku hudbu som si aj vďaka spolubývajúcim výrazne obľúbil.“

NA KULINÁRSKE ZÁŽITKY NEZABUDNE

Taliani sú známi skvelou kuchyňou; dá sa tam nielen maškrtiť, ale aj zlepšiť v kulinárskych schopnostiach. „Vždy som rád varil, ale pred návštevou Talianska som veľmi nezvykol, lebo mi to vždy veľmi dlho trvalo. Taliani sú však neuveriteľní v tom, ako rýchlo a chutne varia. Väčšinou mali jedlo pripravené, kým sa uvarili cestoviny, a varili preto vždy čerstvo. Veľa ma naučili moji spolubývajúci, Massimo a Giorgio, ktorých kulinárske umenie bolo naozaj famózne. Je ťažké povedať,

čo z toho všetkého bolo najlepšie, ale spomínam si na Giorgiove lasagne ako celkom highlight nášho varenia na byte, ale aj na olivový olej z rodinných sádov spolubývajúceho Sebastiana či domácu pancettu a mozzarellu.“

V budúcnosti má Marek v pláne pokračovať na doktorandskom štúdiu a venovať sa výskumu. „Ak to okolnosti dovoľia, chcel by som žiť v rôznych krajinách a aktívne sa podieľať na zlepšovaní svojho okolia. Verím, že nás pandémie veľmi dobre pripravila na prípadnú prácu z domu, a preto

sa takéto možnosti otvárajú mnohým ľuďom s flexibilným home office.“

Mimo štúdia sa snaží aktívne prispievať okoliu, ako hovorí, svojou troškou. „Pomáha mi v tom Nexteria Leadership Academy, kde študujem tretí ročník, a študentský spolok CHEM, kde som členom počas takmer celého svojho doterajšieho štúdia na FCHPT. Aj keď, priznávam, dnes už menej aktívnym. Okrem týchto vecí si svoj voľný čas rád vyplňam športom a pobytom v prírode, ale tu sa znova hlási k slovu moja zvedavosť. Vďaka nej sú moje záľuby veľmi premenlivé.“

Text: Katarína Macková
Foto: Tomáš Tomčo

KONFERENCIE TRENDY R&D STU BUDÚ PREPÁJAŤ MLADÝCH VEDCOV

Prvý ročník máme úspešne za sebou a určite mnohé ďalšie pred sebou; toto ambiciózne podujatie má byť platformou mladých učiteľov a vedcov na nachádzanie možností interdisciplinárnej spolupráce medzi fakultami. O hlavných ideách, inšpiráciách, začiatkoch a víziách do budúcnosti sme sa rozprávali s iniciátorom tejto myšlienky a prorektorom pre strategické projekty, rozvoj, inovácie a spoluprácu s praxou Maximiliánom Strémym.

Pán prorektor, čo vás inšpirovalo k zorganizovaniu konferencie Trendy R&D STU?

Asi to, čo nielen mne, ale aj kolegom, s ktorými sme ju pripravovali, chýbalo na fakultách a univerzite najviac. Ak chceme byť naozaj silná inštitúcia, musíme sa v prvom rade navzájom poznať - naše fakulty, ústavy, skupiny, ich výskumno-vývojové oblasti, laboratória... potrebujeme identifikovať perspektívne a zaujímavé témy interdisciplinárnej spolupráce. To sú základné východiská pre to, čo by malo zdobiť univerzitu: spolupráca medzi fakultami, spoločné projekty a napredovanie. Vzhľadom na súčasné pandemické limitácie sme začali v takomto formáte a zamerali sa na relatívne mladých výskumníkov a učiteľov na fakultách, ktorých by to mohlo posunúť ďalej s ich vedeckými oblasťami a projektmi. Tí skúsenejší sa už predsa len viac poznajú.

Podľa teda k tým možnostiam interdisciplinárnej spolupráce medzi fakultami. Čo tam možno zaradiť? Prácu na projektoch?

Projekty a publikácie sú už jej úspešným zavŕšením a ovocím; v skutočnosti sa to začína prvými nápadmi, prizvami na participácie na experimentoch, alebo len pokrytím zdrojov a expertíz, ktoré nemusíme hľadať inde vo výskumnom priestore a mali sme ich rovno pod nosom doma na univerzite. Alebo si ich vieme vybudovať a potiahnuť sa navzájom. Nateraz ma teší, že prvé podnety k spoluprácam sa začali ešte v ten alebo v nasledujúci deň.

Čím sa to celé začalo?
Rozhovormi a diskusiami, čo zlepšiť; takáto prvotná idea vtedy vzišla spolu s doc. M. Donovalom a prof. V. Kutisom z Fakulty elektrotechniky a informatiky. Vtiahli sme do nej ďalších ľudí z fakúlt STU: od prodekanu Katky Gajdošovej zo Stavebnej fakulty, P. Morgensteina z Fakulty architektúry a dizajnu, M. Grančaya z Fakulty chemickej a potravinárskej technológie, P. Peciaru zo Strojníckej fakulty až po P. Teleka z Fakulty elektrotechniky a informatiky. Myšlienku sme spoločne rozpracovali a vznikol výsledný koncept pre tohtoročné Trendy R&D STU.

Kto zabezpečoval organizáciu?
Hostiteľská Fakulta elektrotechniky a informatiky, najmä T. Tomčo v spolupráci s E. Kučerovou z rektorátu. Postupne sa rozbiehajú aj ďalšie aktivity a poradné grémiá. Napríklad Stratégia environmentálnej a uhlíkovej udržateľnosti STU, kde pracovnú skupinu

vedie P. Morgenstein, alebo Plán rodovej rovnosti, ktorý sme na konci roka schválili vo Vedeckej rade STU.

Máte harmonogram, prípadne predstavu, ktorá fakulta bude hostiť konferenciu nabudúce?

Trendy sa budú konať vždy na inej fakulte, aby ju a jej zaujímavé laboratória mal zvyšok účastníkov možnosť navštíviť a spoznať. Zrejme budú prebiehať v podobnom formáte s miernymi obmenami a, povedzme, s možnosťou online streamovania. Podľa situácie by sa konferencia mohla uskutočniť každý akademický alebo kalendárny rok. Už prišla ponuka od M. Klauča s M. Grančayom z Fakulty chemickej a potravinárskej technológie na septembrové pokračovanie.

Na konferencii niekoľkokrát zaznelo, že by sa vedcom lepšie fungovalo, keby boli navzájom viac prepojení. Ako sa to dá dosiahnuť, keď každý pracuje – v pozitívnom zmysle - na svojom? Akým spôsobom by sa dali zdieľať aktuálne témy, aby sa mohli zapojiť aj iní?

V prvom rade je to o nastavení univerzity a otvorenosti - treba vytvoriť motivačné výskumné prostredie smerom k spolupráci a prestať sa na seba pozeráť ako na konkurentov (... kde nám to trochu sťažuje metodika rozdelenia dotácií). Bol by som bol radšej, keby sme sa na seba aj na študentov pozerali ako na partnerov. Podobných aktivít na rôznych úrovniach (pre učiteľov, študentov...) a s rôznym zameraním pripravujeme viacero, len nemá zmysel robiť ich online. Som presvedčený, že

to pomôže nielen prepájať jednotlivé fakulty, ale podporí to aj spoločné budovanie našej STU a jej stratégie. A tiež to pomôže spojiť tradičnú značku s moderne fungujúcou univerzitou. Zároveň to vtiahne viac do diania študentov, mladú generáciu učiteľov a výskumníkov.

Sú takéto konferencie, respektíve platformy bežné v zahraničí?

Samozrejme; koncept sa líši v závislosti od krajiny, ale aj od toho, či ide o univerzitu alebo výskumný inštitút. Môžeme ich charakterizovať ako platformy na prezentáciu aktuálneho stavu riešenia danej výskumnej skupiny, výskumníkov alebo doktorandov na inštitucionálnych úrovniach (fakulta, ústavy).

Majú podľa vás mladí slovenskí vedci celkovo dostatočné možnosti, aké by im umožnili robiť špičkovú vedu?

Viete, porovnávať možnosti na špičkovú vedu u nás a v zahraničí je nereálne vzhľadom na financie na školách, investície do vzdelávania, administratívnu byrokráciu, verejné obstarávania a podobne. Koľko našich futbalových tímov vyhralo v posledných rokoch nejaký európsky pohár, koľko máme oscarov za posledné obdobie? Investície do vedy a výskumu na Slovensku sú na úrovni cca 0,9 % HDP oproti priemeru Európskej únie 2,2 %. Predstavme si, že ideme 10-15 rokov po nemeckých diaľniciach rýchlosťou 90 km/hod a priemerné krajiny Európskej únie 220km/hod. Ten rozdiel a možnosti sú v absolútne iných

dimenziách. Napriek tomu tu však máme množstvo šikovných osobností alebo výskumných skupín, ktoré bez problémov môžu konkurovať lepším zahraničným univerzitám. S tými možnosťami, čo máme, robíme malé zázraky.

Ako by ste povzbudili mladých vedcov v ich práci?

Každá univerzita potrebuje nový vietor, s ktorým prídu nové pohľady, vízie, otázky, a neskôr možno aj odpovede. Veda potrebuje istú dávku skepticizmu, zvedavosti, logiky, kreativity, kritického myslenia i objektivity. A nad tým všetkým sú sny a predstavivosť. Nebojme sa posúvať hranice vlastných možností, schopností, objavovať či pozeráť sa na veci inak a rozdielne. A hlavne - aj vo vede, rovnako ako v živote, platí, že jednou z dôležitých vlastností sú vytrvalosť a vôľa. Nenechajte sa strhnúť nepriazňou, napríklad keď po dlhom a úmornom skúmaní zistíte, že vaša milovaná hypotéza je v značnej miere chybná. Treba sa postaviť toľkokrát, koľkokrát padnete, a ísť ďalej za tým, čo vidíte ako prínos a cieľ.

Vela perspektívnych mladých ľudí si radšej vyberá nevedeckú, mnohokrát lepšie zaplatenú prácu. Akým spôsobom si chceme k sebe priťahovať excelentných absolventov?

Jednou z možností je kvalitná infraštruktúra, ktorá sa realizovala na STU a jej fakultách v posledných desiatich rokoch v rôznych odboroch a zameraniach, a ktorá ponúka široké možnosti napredovania. Druhou možnosťou je podnetné a atraktívne prostredie univerzity a toho najvýznamnejšieho, čo má - jej ľudí a študentov. A treťou sú projekty, ktoré by mali poskytnúť prostriedky na dofinancovanie chýbajúcich zdrojov pre riešiteľov.

Podarí sa – aspoň z času na čas – presvedčiť výborného slovenského vedca v zahraničí, aby sa vrátil

Mladí vedci zo všetkých fakúlt STU predstavili v jednotlivých blokoch svoje fakulty, ich ústavy a zameranie spolu s ťažiskovými projektmi, na ktorých pracujú. Z prezentácií jednoznačne vyplynul potenciál spolupráce a interdisciplinárny charakter mnohých projektov. Michala Lipková z FAD ilustrovala príklad medzifakultnej spolupráce pri návrhu dizajnu strojov, respektíve produktov z bioplastov. Širokospektrálnu interdisciplinárnu spoluprácu prezentovali zástupcovia FCHPT, ktorá realizuje stovky výskumných projektov, mnohé pre renomované priemyselné spoločnosti. Šírku záberu spolupráce ilustrovali aktuálnymi veľkými projektmi výskumu bakteriálnej rezistencie voči antimikrobiálnym látkam, prítomnosti mikropoplastov a mikropolutantov v životnom prostredí, či projektom tímu Tomáša Mackulaka, ktorý je zameraný na monitoring odpadových vôd – aktuálny nielen pri predikcii vývoja pandémie u nás, ale aj vývoji membrán a využití odpadových vôd. Peter Peciar s kolegami zo SJF predstavil prepojenia výskumu v oblasti partikulárnych materiálov, zástupca FIIT Kristián Košťál hovoril o využití blockchain mechanizmov v rôznych aplikáciách a Marek Galinski o smart vozidlách s predikciou kolízií. Peter Telek z hostiteľskej FEI poukázal na ambiciózny projekt nového kampusu CEVIS, ktorý bude predstavovať nielen spoluprácu fakúlt, ale aj tímov naprieč partnerskými univerzitami a SAV. Súčasťou programu bola aj prehliadka laboratórií FEI.

Zdroj: stuba.sk

so skúsenosťami a poznatkami domov?

Mňa teší už dlhodobejší trend na STU v tomto smere; napokon, aj náš pán rektor sa svojho času vrátil z Nemecka ako profesor. Poznám vela kolegov, ktorí pôsobili dlhšie v zahraničí, robili si tam doktorát, alebo mali dlhodobé výskumné pobyty. Nejde len o rozhladených vedcov, ale aj o širokú škálu ľudí s potenciálom sa nimi stať.

Text: Katarína Macková
Foto: archív respondentky

STAVEBNÍCTVO V SÚČASNOSTI PRECHÁDZA REVOLÚCIOU

Tá so sebou prináša nové technológie a s tým súvisí i čoraz väčší dopyt po absolventoch z odborov technického zamerania. V oblasti vodného hospodárstva ho pociťujeme už niekoľko rokov, pričom tento odbor má jednu z najdlhších tradícií v technických odboroch na Slovensku, hovorí profesorka Silvia Kohnová z Katedry vodného hospodárstva krajiny Stavebnej fakulty STU.

Pani profesorka, podme najprv k vášmu odboru. Ako ste sa dostali k vodnému hospodárstvu? Pochádzam z priaznivého prostredia (smiech). Viacerí moji príbuzní boli absolventmi Stavebnej fakulty, a zrejme ma z veľkej časti práve toto formovalo k rozhodnutiu pokračovať v našej rodinnej tradícii.

Zaoberáte sa problematikou štatistických metód určovania návrhových hydrologických veličín, regionalizáciou a regionálnou typizáciou v hydrológii, modelovaním extrémneho odtoku z povodia a problematikou protipovodňovej ochrany. Ako môže týmto pomerne zložitým pojmom porozumieť bežný človek? Problematika, ktorou sa nosne zaoberám, patrí do oblasti inžinierskej hydrológie, kde je cieľom pripraviť pre výstavbu najmä vodohospodárskych, ale aj iných inžinierskych stavieb takzvané návrhové, dimenzačné

údaje. Tieto môžu byť hydrologické (ako sú napríklad návrhové prietoky), respektíve meteorologické (napríklad návrhové zrážky). Aby sme návrhové údaje mohli z pozorovaní a meraní odhadnúť, využívame k tomu rôzne metódy a postupy.

Ktoré napríklad? Matematicko-štatistické postupy, zrážko-odtokové modelovanie, empirické postupy, analógie a podobne. Táto problematika v posledných desaťročiach prešla vo svete výrazným vývojom aj vďaka výpočtovej technike, aplikácii nových matematicko-štatistických postupov, využitiu deterministických a stochastických modelov a v nemalej miere aj vďaka novým metódam pozorovaní hydrologických a meteorologických prvkov.

Okrem iného ste boli aj riešiteľkou výskumných domácich projektov v rámci domácich grantových agentúr... ...áno, tu by som ocenila aj podporu vedy v rámci projektov APVV a VEGA. V súčasnosti som zodpovednou riešiteľkou projektu APVV-19-0340 Konektivita a dynamika tvorby povodňového odtoku vo vrcholových povodiach (doba trvania projektu je v rozpätí rokov 2019 -2023) a projektu VEGA 1/0632/19. Zmeny hydrologického režimu na Slovensku podľa regionálnych scenárov zmeny klímy a multi-modelového hodnotenia (tu je doba trvania projektu v rozpätí rokov 2019 – 2022).

Takisto ste riešili aj viaceré zahraničné projekty Európskej únie. Ktoré by ste vyzdvihli?

Snahou každého výskumného tímu je, samozrejme, byť aj riešiteľom medzinárodných projektov; získať zahraničný nie je vôbec jednoduché. Mala som šťastie, že som bola súčasťou kolektívu profesora Jána Szolgaya na Katedre vodného hospodárstva krajiny SvF STU, kde sa pod jeho vedením podarilo byť partnermi vo viacerých európskych projektoch. Ak sa pýtate, čo by som tu vyzdvihla, za veľmi inšpirujúce považujem formy projektov COST, ktoré otvárajú možnosti pre následné uchádzanie sa v zahraničných projektoch typoch EÚ HORIZON. Osobne som bola delegátkou za SR v Management Commitee štyroch takýchto projektov.

Dal by sa niektorý z nich – či už domácich, alebo zahraničných – definovať ako vaša srdcovka? Jedným z posledných veľmi zaujímavých bol projekt 7. Rámcového programu (7 RP) Európskej únie s názvom RECARE - Preventing and remediating degradation of soils in Europe throug land care. V jeho rámci sa spojil multidisciplinárny tím, ktorý pracoval na vytvorení jednotného spôsobu hodnotenia súčasného stavu ohrozenia pôdy; zároveň predstavil inovatívne riešenia na zabránenie ďalšej degradácie pôdy v Európe, a to od Islandu až po Cyprus. Na projekte sa podieľali výskumníci z 27 rôznych európskych organizácií, pričom

↑ V roku 2019 prof. Silvia Kohnová ako vedúca katedry prevzala z rúk generálneho riaditeľa SHMÚ RNDr. M.Benku, PhD. najvyššie ocenenie SHMÚ, Zlatú medailu za zásluhy o rozvoj hydrológie a meteorológie, ktoré pri príležitosti 65. výročia vzniku SHMÚ udelil Katedre vodného hospodárstva krajiny STU. **Zdroj: SHMÚ**

↑ Jalovecký potok, vodomerná stanica.

↑ Prof. Kohnová veľmi rada cestuje a poznáva iné kultúry a krajiny.

skupinu tvorili odborníci z viacerých vedných oblastí. Práca v takomto multidisciplinárnom tíme bola pre mňa inšpiratívna a veľmi prínosná.

Ste tiež autorkou a spoluautorkou desiatok vedeckých prác publikovaných v domáciach a zahraničných recenzovaných časopisoch. Ktoré si najviac ceníte?
Určite pokladám za úspech publikácie v časopise Nature a Science, ktoré patria medzi popredné svetové vedecké časopisy a sú jedny z najcitovanejších. Takisto viaceré moje publikácie vznikli v rámci spolupráce s Technische Universität Wien, konkrétne s kolektívom pod vedením profesora Güntera Blöschla. Ten sa považuje za významného odborníka európskej, ak nie svetovej hydrológie, riešil veľmi veľa medzinárodných projektov. Na niektorých z nich sme sa zúčastnili aj ja a profesor Ján Szolgay z našej katedry (profesorovi Günterovi

Blöschlovi nedávno naša univerzita udelila titul doctor honoris causa, pozn. red.).

Na čom ste spoločne pracovali?
Naše kolektívy spolu riešili viacero bilaterálnych, ako aj medzinárodných projektov, a tiež spolu publikovali viacero štúdií. V roku 2012 získal profesor Blöschl projekt Európskej rady pre výskum (European Research Council – ERC) zaoberajúci sa zmenou povodňového režimu – Flood change. Ten mu umožnil vytvoriť neformálne združenie vedcov Flood research consortium, Konzorcium na výskum povodní, do ktorého, po skúsenostiach z minulosti, pozval aj nás. Výsledky výskumu uverejnil popredný svetový časopis Science.

A v čom spočíval hlavný prínos tejto štúdie?
Bola prvou, ktorá identifikuje jasný klimatický signál pri pozorovaní povodní v kontinentálnom meradle.

Výsledky naznačili viacero vecí. Po prvé, že vyššie teploty viedli k skorším jarným povodňam topenia snehu v celej severovýchodnej Európe. Po druhé, oneskorenie zimných búrok spojené s polárnym otepľovaním viedlo k neskorším zimným povodňam okolo Severného mora a niektorých sektorov Stredozemného mora. A po tretie, skoršie maximum pôdnej vlhkosti viedlo k skorším zimným povodňam v západnej Európe. Zmeny v časovaní povodní, ktoré sú tu identifikované, by sa mohli použiť na testovanie modelov pre adaptačné stratégie vzhľadom k zmene klímy.

Podme k vášmu členstvu v odborných združeniach a normalizačných komisiách. Čo tieto pozície zahŕňajú?
Byť členkou odborných združení a normalizačných komisií považujem za česť, nakoľko som do nich navrhovaná na základe mojich výsledkov. Som rada, že môžem

byť pri aktivitách, ktoré posúvajú výsledky vedy do praxe. Pre konkrétnejšiu predstavu, napríklad v rámci normalizačnej komisie ide o spracovávanie metodík, smerníc a noriem, ktorými sa takto dostanú do praxe nové postupy a metódy.

Pozrime sa teraz na naše priehrady. Sú kvalitne postavené a udržiavané, alebo budú potrebovať v dohľadnej dobe revíziu? Prípadne sa to nevylučuje?
Nevylučuje. Čo sa týka vodohospodárskych, ale aj akýchkoľvek iných stavieb, každá má svoju životnosť, ktorá sa dá čiastočne predĺžiť jej údržbou. Aj naše vodné stavby potrebujú stálu údržbu, ale po rokoch aj prehodnotenie ich bezpečnosti, čo sa v súčasnosti realizuje nielen v okolitých štátoch, ale aj na Slovensku. Spomeniem, že som členkou pracovnej skupiny pre riešenie problematiky bezpečnosti vodných stavieb počas povodňového zaťaženia, ktorá pôsobí

už niekoľko rokov pri Ministerstve životného prostredia SR a je zložená z popredných odborníkov z akademickej obce, ako aj praxe, ktorí sa touto problematikou zaoberajú.

Skúsme sa ešte pozrieť na vaše začiatky. Nebol takýto odbor v tej dobe trocha netypický pre dievča?
Nemyslím si. Už keď som ja študovala, bola v ročníku asi polovica študentiek. Tie počty sa rokmi menia, mali sme aj ročníky, kde prevládali dievčatá, a aj také s prevahou chlapcov. Uplatnenie dievčat v praxi je veľmi široké, a môžem len konštatovať, že viaceré naše absolventky zastávajú popredné, aj vedúce miesta v inštitúciách, ako Slovenský hydrometeorologický ústav, Výskumný ústav vodného hospodárstva, Slovenská akadémia vied a podobne.

Ako by ste povzbudili dievčatá, ktoré uvažujú nad technickou či vedeckou kariérou?

Stavebníctvo v súčasnosti prechádza revolúciou, ktorá so sebou prináša nové technológie. S tým súvisí i čoraz väčší dopyt po absolventoch z odborov technického zamerania. V oblasti vodného hospodárstva tento dopyt v našom štáte pociťujeme už niekoľko rokov, pričom tento odbor má jednu z najdlhších tradícií v technických odboroch na Slovensku, a to ako vo vzdelávacej, tak aj vo výskumnej činnosti. Rozhodne nevidím nijaké problémy alebo obmedzenia pre dievčatá, ktoré sa chcú vydať cestou štúdia technických vied; ak daný odbor človeka zaujíma a má aj vytrvalosť, úspech sa určite časom dostaví.

Ešte nám na záver prezradte niečo z vášho mimopracovného života. Aké máte záľuby?
Z toho mála voľného času, čo mi zostáva, sa venujem rodine a pohybu v prírode. Takisto som vždy rada cestovala a poznávala iné kultúry a krajiny, keď som mala príležitosť.

Text: Andrea Miklasová
Foto: archiv InQb

VÍŤAZNÝ TÍM STARTUP PITCH (NANODI): VĎAKA ZÍSKANÝM SKÚSENOSTIAM A VEDOMOSTIAM SA POZERÁME NA NÁŠ PROJEKT INAK

↑ Startup Pitch sa konal 3. februára 2022 vo FEI HUB-e: zľava porota, starupisti a zamestnanci UTI STU.

↑ Andrea Miklasová, vedúca Univerzitného technologického inkubátora STU

↑ Väčšina členov programu ŠTART sa zúčastnila na Startup Pitch prezenčne, ostatní online.

↑ Porota sa radí o víťazovi Startup Pitch. Zľava: Matej Sadloň, Martin Nemeček, Zuzana Pilčíková a Peter Pašek (online).

Dôkazom, že z bakalárskej alebo diplomovej práce je možné vyťažiť maximum, je účasť viacerých študentiek Fakulty architektúry a dizajnu (FAD) v programe ŠTART Univerzitného technologického inkubátora STU. Všetky zároveň získali Cenu veľvyslanca British Embassy Bratislava za najlepší projekt prezentovaný pred odbornou porotou na finálnej prezentácii nápadov Startup Pitch. Ako hodnotia vstup do inkubátora STU a aké sú ich ďalšie plány? Porozprávali sme sa s víťaznými tímami Nanodi, SDG Clarity a Včelár.

Niektoré projekty môžu vznikať iba ako semestrálna práca, iné ako záverečný projekt na konci štúdia a niektoré ich ambiciózní absolventi nosia hlavne aj po ukončení vysokej školy. Často končia v zásuvke či iba uložené na disku v počítači. V tých lepších prípadoch však prejdú dverami Univerzitného technologického inkubátora STU (InQb) a dostanú tak druhú šancu „na život“. Z papierových projektov sa tak stávajú prototypy alebo MVP-čka (Minimum Viable Product). „Prekvapením bolo, že medzi vybranými projektmi v jesennom programe ŠTART boli už 2 firmy s funkčným prototypom, 3 projekty s prvým prototypom, 2 projekty pred jeho dokončením a 7 projektov sa nachádzalo v začiatočnom štádiu nápadu,“ povedala Andrea Miklasová, vedúca Univerzitného technologického inkubátora STU.

Zo všetkých 14 projektov, ktoré boli vybraté do 3-mesačného programu, sa do finále dostalo iba 8. Ich zakladatelia alebo

členovia tímov splnili všetky kritériá na pripustenie na Startup Pitch. Nesmeli im chýbať vypracované zadania, účasť na podujatiach a workshopoch či napredovanie vo vývoji prototypu. Vďaka svojmu pokroku mohli svoj nápad predstaviť na finálnej prezentácii nápadov Startup Pitch začiatkom februára 2022. „Ich projekty hodnotili a svojimi otázkami posunuli vpred štyria skúsení porotcovia. Patrila medzi nich medzinárodná podnikateľka a spoluzakladateľka platformy Mentortools Zuzana Pilčíková, partner spoločnosti Accace Slovensko Peter Pašek, startup scout a zástupca investora Zaka Ventures Martin Nemeček a vedecký atašé Britského veľvyslanectva v Bratislave Matej Sadloň, ktorý odovzdal Cenu veľvyslanca Britskej ambasády v Bratislave prvým trom umiestneným,“ doplnila Andrea Miklasová.

Medzi projektmi nechýbali rôzne inovatívne a technologické nápady, ako je osvetlenie a smerovky pre zvýšenie bezpečnosti cyklistov a kolobežkárov (rozšírené o aplikáciu oznamujúcu nehodu rodinným príslušníkom) od Ivana Zaťkuliaka z projektu Safeli, monitoring vozidiel cez OBD systém od Tomáša Drusa a Vladimíra Slaného, digitálny finančný agent na priame vybavenie hypotekárnych úverov priamo s bankou od Tibora Zavadiľa či automatizovaná platforma Molelo pre rýchle korektúry textov od Adama Libuša.

Výherkyne Startup Pitch, prihlásené do programu ŠTART, mali v rukách prvé prototypy alebo prototypy vo výrobe. Projekt, ktorý získal hlavnú Cenu veľvyslanectva British Embassy Bratislava, Nanodi, má aktuálne vo výrobe 5 prototypov

dezinfekčného zariadenia na dezinfekciu rúk a vzduchu určeného pre firmy a inštitúcie. Druhý funkčný prototyp plánujú otestovať v priebehu marca a do konca roka 2022 by zariadenie mali uviesť na trh. Na rovnakom technologickom princípe pracuje aj zariadenie SDG Clarity, ktoré sa umiestnilo na 2. mieste Startup Pitch. Určené je však pre domácnosti a aktuálne s tímom pracujú na funkčnom prototypu. Vo februári sa chystajú podať registráciu na dizajn.

„Tretie miesto získal projekt Včelár, ktorého prvý vyrobený kus (zábavno-náučná spoločenská hra) sme mohli vidieť aj naživo počas prezentácie. Aktuálne jeho zakladateľka čaká na začatie výroby a následný predaj produktu. Zaujímavosťou je, že všetky výherkyne finálnej prezentácie nápadov Startup Pitch sú študentkami Fakulty architektúry a dizajnu STU,“ poznamenala vedúca Univerzitného technologického inkubátora STU.

ČO PONÚKA PROGRAM ŠTART?

- 5 individuálnych konzultácií s mentormi InQb
- 2-3 skupinové konzultácie v mesiaci počas vzdelávacích (online/offline) podujatí s mentormi InQb (Káva s mentorom, Káva s investorom, Počec s podnikateľom atď.)
- 5 zadaní na vyplnenie podnikateľského plánu, finančného plánu, analýzy konkurencie, zmapovania zákazníka a marketingového plánu
- pravidelnú komunikáciu s komunitnou manažérkou na zistenie potrieb projektu a ďalšej spolupráce
- pomoc pri založení firmy
- podporu v hľadaní partnerov, dodávateľov, mediálnej spolupráce a pri financovaní projektu

Do jarného kola 3-mesačného programu ŠTART je možné prihlásiť sa do 27. februára 2022 priamo na stránke inqb.sk (Programy/ŠTART). Vzdelávací program na rozvoj nápadu a jeho validáciu sa začína 7. marca.

ŠTATISTIKA JESENNÉHO KOLA PROGRAMU ŠTART

- dĺžka trvania: 3 mesiace (od 18. 10. 2021 do 3. 2. 2022)
- počet prihlásených projektov: 26
- počet vybraných projektov: 14
- počet študentov a absolventov: 8 študentov STU, 3 absolventi STU, 3 absolventi inej VŠ
- štatistika fakúlt STU: 3 projekty SvF, 3 projekty FAD, 2 projekty a 1 firma FEI, 1 projekt SJF, 1 projekt MTF, 2 projekty a 1 firma iná VŠ
- počet projektov pripustených na Startup Pitch: 8

OCENENÉ PROJEKTY NA FEBRUÁROVOM STARTUP PITCH

1. MIESTO

PROJEKT: NANODI

Dezinfekčné zariadenie na dezinfekciu rúk a vzduchu, ktoré na výrobu dezinfekcie a čistenia využíva chemické procesy a diamantové vrstvy vyrábané na FEI STU.

Členovia: Ivana Palušová a Jana Vlčková (študentky FAD)

V krátkosti nám predstavte projekt, s ktorým ste sa prihlásili do programu ŠTART. V akom štádiu tvorenia startupu (podnikania) sa nachádzate?

Projekt vznikol ako reflexia na globálnu situáciu vo svete. Spojil do tímu študentov dizajnu a odborníkov z praxe a akademického prostredia. Projekt začal ako semestrálna práca v rámci ateliéru Michaly Lipkovej a postupom času sa rozrástol do spolupráce za hranice školského prostredia. V rámci tejto spolupráce vyvíjame dezinfekčné zariadenie na dezinfekciu rúk a vzduchu, ktoré využíva inovatívne uhlíkové nanotechnológie z výskumu technologov z FEI STU. Prvým výsledkom spolupráce bolo modulárne dezinfekčné zariadenie Modulo, pozostávajúce z 3 autonómnych modulov, ktoré bolo možné spojiť do jedného zariadenia. Ako sme ale postupom času nadobúdali nové skúsenosti a vedomosti, začali sme sa na náš projekt pozeráť komplexne. V októbri 2021 sme začali navrhovať nový koncept a redizajn pôvodného riešenia, v rámci ktorého došlo k optimalizácii technológie a oddeleniu jednotlivých modulov. Od začiatku spolupráce sa nám podarilo vytvoriť funkčný prototyp prvej generácie zariadenia (Modulo) a založiť firmu. Momentálne sa nachádza vo výrobe 5 prototypov z každého z nových zariadení, ktoré plánujeme do konca marca 2022 spojzdrniť a začať fázu testovania s potenciálnymi zákazníkmi. Úspechom bola účasť v programe Challenger Accelerator a Univerzitného technologického inkubátora, čo nám pomohlo vnímať náš projekt z rôznych perspektív.

Aké boli vaše očakávania od programu ŠTART? Prečo ste sa do neho prihlásili?

↑ Ivana Palušová a Jana Vlčková z FAD so starým prototypom

Chceli sme získať informácie z hľadiska marketingu. V rámci štúdia na Fakulte architektúry a dizajnu sme túto možnosť nemali, bolo to však nevyhnutné pre ďalšie napredovanie nášho projektu. Najskôr sme sa prihlásili do programu Challenger Accelerator, do ktorého nás úspešne vybrali. Rýchlo sme však zistili, že náš projekt ešte nie je na takej úrovni, ako sa od prihlásených projektov očakáva. V programe ŠTART sme videli možnosť doučiť sa veci z marketingu a predaja, s ktorými sme nemali žiadne skúsenosti. Zároveň sme hľadali odborný pohľad a názor na náš projekt, v čom nám pomohli rozhovory s mentormi z InQb - odborníkmi z rôznych oblastí.

Kde sa vidíte s vaším projektom o rok?

Naším najväčším cieľom do konca roka 2022 je pripraviť zariadenia k uvedeniu na trh. V rámci tohto roka by sme chceli vyriešiť právne nastavenie vzťahov vo firme, registráciu dizajnu a patentov, certifikáciu technológie - všetko to, čo sa skrýva

↑ Nanodi, nový prototyp v priestore

v zákulisí firmy. Počas roka budeme robiť všetko, čo je v našich silách, aby sa čo najviac vecí podarilo, a zároveň sa budeme pokúšať získať ďalšie investície, či už vo forme grantov, alebo peňazí od investorov. O rok budeme stále intenzívne pracovať na projekte, budeme sa snažiť osloviť čo najviac potencionálnych zákazníkov. Nakoľko ide o projekt spojený s vedou a výskumom, proces vývoja produktov pred spustením predaja trvá dlhšie ako pri iných projektoch a nie vždy sa to dá urýchliť. Každopádne do budúcnosti, ak sa nám podarí rozbehnúť predaj na Slovensku, budeme rozmyšľať o expanzii do zahraničia.

Ako sa vám páčil program ŠTART? Vnímáte nejakú pridanú hodnotu, posun, pomoc vďaka tomuto programu?

Účasť v ňom nám otvorila množstvo možností. Získali sme veľa cenných vedomostí a skúseností, vďaka ktorým sme začali náš projekt vnímať komplexne. Uvedomili sme si, že nejde iba o dizajn produktov, ale je nutné pozeráť sa na projekt aj z hľadiska komercializácie. Naučili sme sa, ako strategicky uviesť

produkty na trh, ako si vytvoriť business model, ako si správne definovať zákazníka, ako urobiť kvalitnú analýzu konkurencie alebo ako vytvoriť finančný a marketingový plán. Vďaka programu sme mali možnosť stretnúť mnoho mentorov, ktorí nám pomohli s našimi otázkami ohľadom marketingu či právnych vecí. Vďaka získaným skúsenostiam a vedomostiam sa pozeráme na náš projekt inak, ako sme sa pozerali doteraz.

Čo by ste poradili svojmu mladšiemu ja, keď ešte len začínalo s prácou na svojom nápadе?

Pri akomkoľvek projekte je podstatné venovať dostatočné množstvo času počiatočnej fáze a urobiť si komplexný rešerš. Každý podnikateľ by mal vedieť čo najviac o svojej konkurencii - v čom vyniká a kde má, naopak, nedostatky, aby vedel usmerniť fázu navrhovania a sústrediť sa na to, čo na trhu chýba a po čom je dopyt. Kľúčovým je taktiež definovať si cieľovú skupinu a urobiť si komplexnú analýzu vlastností produktu, ktorý chceme vyvíjať.

↑ Veronika Podoláková

↑ SDG Clarity, prototyp

2. MIESTO

PROJEKT: SDG CLARITY

Členka tímu: Veronika Podoláková (študentka FAD)

V krátkosti nám predstavte projekt, s ktorým ste sa prihlásili do programu ŠTART. V akom štádiu tvorenia startupu (podnikania) sa nachádza?

SDG Clarity je zariadenie určené do domácností, ktoré pomocou technológie elektrolýzy odstraňuje polutanty rozpustené vo vode, a dokonca dokáže vygenerovať dezinfekciu bez použitia chemikálií. Oba produkty (čiže čistú vodu a dezinfekciu) dokáže zabezpečiť v reálnom čase. Čistenie vody prebieha pomocou diamantových elektród, prostredníctvom ktorých dochádza k elektrolýze a tvorbe oxidačných činidiel, ktoré majú dezinfekčné účinky. Predmetom projektu bol prieskum trhu, užívateľský výskum, prototypovanie, testovanie, a nakoniec vizuálny návrh dezinfekčného systému. Napadlo mi, že toto čistenie by bolo skvelé mať v domácnosti z ekologického hľadiska, a taktiež zdravotného, keďže voda, ktorú denne prijímame z batérie, obsahuje chemikálie, ktoré vplyvajú na naše zdravie z dlhodobého hľadiska. Mnoho ľudí má aj kožné problémy a táto technológia poskytuje dezinfekciu (v súčasnej pandemickej situácii veľmi potrebnú), ktorá je šetrná k pokožke (nevysušuje ju). Chcela som prepojiť dve funkcie tejto technológie do jedného zariadenia, a tým poskytnúť jednoduchý systém čistenia pre každodenné používanie. Clarity je ešte projekt, ale rada by som sa pridala neskôr do firmy k dievčatám z Nanodi alebo si založila vlastnú. Mojou ideou v budúcnosti je pravdepodobne podnikáť s celým radom produktov na čistenie vody a výrobou dezinfekcie, ktoré využívajú technológiu čistenia diamantmi.

Momentálne pracujem na prvom prototypu Clarity a začiatkom februára si chcem podať registráciu dizajnu.

Aké boli vaše očakávania od programu ŠTART? Prečo ste sa do neho prihlásili?

Mojou motiváciou bolo nadobudnutie nových informácií o posunutí projektu a založení firmy. Projekt, na ktorom som pracovala, ma veľmi bavil a vidím v ňom budúcnosť, keďže znečistenie vody je globálnou otázkou budúcnosti a dezinfekcia je veľmi žiadaná v dobe pandémie.

Kde sa vidíte s vaším projektom o rok?

Ďalej by som rada pokračovala na Clarity cez letný semester ako na bakalárskej práci a zrealizovala ho ako funkčný prototyp, prípadne ho vizuálne posunula a riešila výrobu. A postupne začala riešiť otázku založenia si firmy. Tiež by som rada tento projekt prihlásila do rôznych súťaží a našla potenciálnych investorov.

Ako sa vám páčil program ŠTART? Vnímate nejakú pridanú hodnotu, posun, pomoc vďaka tomuto programu?

Za tieto 3 mesiace mi Univerzitný technologický inkubátor STU veľmi pomohol, ukázal mi rôzne perspektívy aj z iných odborov/odvetví, ako je dizajn, ktoré sú potrebné a čo všetko potrebujem na to, aby som mohla svoj projekt zrealizovať. Zadania a mentoringy mi presne poskytli tie informácie, ktoré som potrebovala na ďalšie pokračovanie projektu. Vedomosti a prednášky mentorov ma veľmi obohatili.

Čo by ste poradili svojmu mladšiemu ja, keď ešte len začínalo s prácou na svojom nápade?

Viac by som sa zapájala do verejných súťaží, aby som zviditeľnila svoj projekt.

3. MIESTO

PROJEKT: VČELÁR

Zakladajúca členka projektu: Tamara Szomolányiová (študentka FAD)

V krátkosti nám predstavte projekt, s ktorým ste sa prihlásili do programu ŠTART. V akom štádiu tvorenia startupu (podnikania) sa nachádza?

Včelár je zábavno-náučná spoločenská hra pre celú rodinu. Jej cieľom je priblížiť dieťaťu včelárstvo a previesť ho spôsobom chovu včiel. Rozvíja logické, ekologické myslenie a estetické cítenie. Podporuje hravosť a fantáziu aj mimo herného plánu. Vďaka množstvu farebných drevených komponentov využiteľných aj mimo hry podnecuje v dieťati kreativitu. Jej cieľom je priblížiť včelárske remeslo a vychádzajúc z jeho princípov osloviť najmä deti, ale aj dospelých, formou, ktorá ich zaujme a pomôže im vžiť sa do života a povinností včelára. Tiež je zámerom dosiahnuť nadčasový vzhľad, regionálny pôvod, spoločensky zodpovednú výrobu, trvácnosť, kreatívne spracovanie a dizajn. Môj projekt je vo fáze, kedy čaká na začatie výroby a následného predaja. Prvý prototyp je už však zhotovený.

Aké boli vaše očakávania od programu ŠTART? Prečo ste sa do neho prihlásili?

Od programu som očakávala pomoc pri rozbehu (odštartovaní výroby), tiež radu a pomoc pri zháňaní financií.

Kde sa vidíte s vaším projektom o rok?

Chcela by som, aby bol projekt VČELÁR súčasťou ďalších aktivít a projektov, na ktorých by som chcela pracovať. O rok by som

↑ Včelár

↑ Tamara Szomolányiová

však bola rada, aby bolo zrealizovaných viacero foriem projektu, aby bola hra nápomocná a úspešná, no najmä aby šírila svoje poslanstvo medzi čo najviac detí a dospelých.

Ako sa vám páčil program ŠTART? Vnímate nejakú pridanú hodnotu, posun, pomoc vďaka tomuto programu?

Ponúka množstvo nápomocných prednášok. Núti vypracovať si zadania, ktoré sú nápomocné pre rozvoj projektu.

Čo by ste poradili svojmu mladšiemu ja, keď ešte len začínalo s prácou na svojom nápade?

Čo najskôr sa nauč presadiť si svoj názor a stoj si za ním. Nie vždy musíš splniť očakávania každého. Niekedy je dobré jednoducho si ísť svoje (a niekedy to zas taký dobrý nápad nie je).

Vladimír Kutiš, riaditeľ Ústavu automobilovej mechatroniky FEI STU
Foto: archív

PROF. ING. ŠTEFAN KOZÁK, PHD. OSLÁVIL ŽIVOTNÉ JUBILEUM

Deň pred Štedrým dňom, 23.12.2021, prof. Štefan Kozák oslávil životné jubileum 75 rokov. Pri tejto príležitosti sa patrí na chvíľku zaspomínať na predošlé roky plné nasadenia, pracovnej aktivity, vedeckej činnosti a úspešného riadenia pracovných kolektívov.

Prof. Ing. Štefan Kozák, PhD. sa narodil v už spomínaný deň 23. decembra roku 1946 vo Veľatoch, okres Trebišov. Po maturite na SVŠ v Trebišove študoval v r. 1965-1970 na Elektrotechnickej fakulte SVŠT v Bratislave, kde získal titul elektrotechnický inžinier (Ing.) v odbore Automatizácia. V r. 1971 nastúpil na internú ašpirantúru na Ústav technickej kybernetiky SAV, kde v roku 1976 získal titul kandidáta technických vied (CSc.) v odbore Technická kybernetika. Pôsobil ako vedúci vedecký pracovník v oblasti riadenia zložitých systémov na Ústave technickej kybernetiky SAV (do r. 1978), na Inštitúte riadenia (1979-1981) a na Ústave aplikovanej kybernetiky (1982 - 1984).

V r. 1984 začal pracovať na Elektrotechnickej fakulte SVŠT na Katedre automatizovaných systémov riadenia, kde sa v r. 1989 habilitoval na docenta v odbore Kybernetika a v r. 2004 bol vymenovaný za profesora v odbore Automatizácia a riadenie. Pôsobil ako vedúci Katedry automatizovaných systémov riadenia (1998-2006), zástupca riaditeľa Ústavu riadenia a priemyselnej informatiky (2010-2013) a bol zakladateľom a prvým riaditeľom Ústavu automobilovej mechatroniky (2013-2016).

V období 2007-2009 pôsobil na Fakulte informatiky a informačných technológií a zastával funkciu prodekana pre rozvoj. Od akademického roku 2017/2018 pôsobí na Fakulte informatiky Paneurópskej vysokej školy v Bratislave.

Prof. Ing. Štefan Kozák, PhD. je uznávaným odborníkom v oblasti výskumu a vývoja metód a algoritmov modelovania, riadenia, optimalizácie, inteligentných metód a algoritmov riadenia, metód hybridného riadenia a ich priemyselných aplikácií v plynárenstve, chemicko-technologických procesoch a v energetike s veľkým dosahom na priemysel - realizoval viac ako 52 projektov pre prax. Ako zodpovedný riešiteľ viedol viac ako 30 úloh základného a aplikovaného výskumu, 2 funkčné obdobia bol podpredsedom Rady pre technické vedy a predsedom Komisie pre automatizáciu, informatiku a kybernetiku Agentúry na podporu výskumu a vývoja (APVV). Je laureátom Ceny SAV za rok 2007 za riešenie projektu Modulárny agentový distribuovaný radiaci systém (MARABU).

Prof. Ing. Štefan Kozák, PhD. vždy sledoval a rozvíjal najnovšie trendy výskumu a vývoja najmä z hľadiska možnosti ich uplatnenia v technickej praxi, a zároveň aktuálne vedecké trendy implementoval do výučby. Počas svojho dlhoročného pôsobenia na STU v Bratislave inicioval vedecké školy v oblasti pokročilých metód automatického riadenia, metód číslicového riadenia a metód výpočtovej inteligencie (fuzzy systémy, umelé neurónové siete a genetické algoritmy), vybudoval spolu s kolegami viaceré študijné programy (Automatizácia a riadenie, Automobilová mechatronika, Aplikovaná mechatronika a elektromobilita a Mechatronické systémy) a rad výskumných a výučbových laboratórií. V súlade s celosvetovým vývojom v oblasti výzvy Industry 4.0 sa významne podieľal na spracovaní konceptu rozvoja elektromobility a Industry 4.0 v podmienkach SR.

Svojou aktivitou výrazne prispieva k činnosti Slovenskej spoločnosti pre

kybernetiku a informatiku pri SAV (SSKI). Ako príklad týchto aktivít môže byť uvedené organizovanie tradičných medzinárodných konferencií Kybernetika a informatika, IEEE konferencií a IFAC konferencií, sympózií a workshopov (prvé IFAC podujatie, ktoré sa konalo na Slovensku vďaka jeho nadšeniu a iniciatíve, bol 1st IFAC Workshop on New Trends in Design of Control Systems v Smoleniciach v r. 1994). Všetky aktivity spoločnosti prispievajú k budovaniu silnej vedeckej komunity na Slovensku a posilňovaniu jej postavenia v zahraničí.

Vďaka svojej erudícii a prístupu k študentom bol a je prof. Kozák obľúbeným a uznávaným pedagógom. Počas svojho pôsobenia na STU v Bratislave viedol vyše 135 diplomových prác a vychoval 37 doktorandov. Jeho vysoká úspešnosť vo výchove doktorandov je zárukou kontinuity vedeckej práce v súlade s najnovšími svetovými trendmi v oblasti automatizácie, kybernetiky a mechatroniky.

Pri príležitosti životného jubilea mu praje celý kolektív Ústavu automobilovej mechatroniky FEI STU pevné zdravie, životný optimizmus a chuť ďalej odovzdávať svoje vedomosti, skúsenosti a nadšenie pre objavovanie nových oblastí poznania mladšej generácii. Milý Štefan, ďakujeme ti za poctivé budovanie základov, na ktorých Ústav automobilovej mechatroniky FEI STU stojí a rozvíja sa.

V mene mnohých priateľov, známych, študentov a spolupracovníkov Bohumil Kováč.
Foto: Matej Kováč

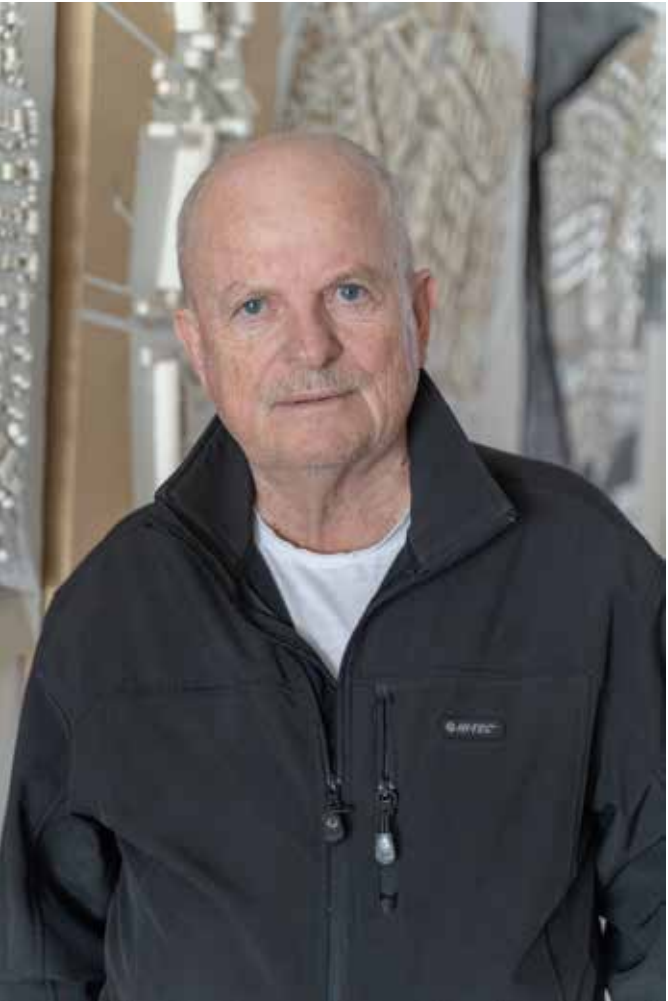
PROF. ING.ARCH. PETER GÁL, PHD. OSLAVUJE OSEMDESIATKU

Koncom februára sa významného životného jubilea dožíva prof. Ing.arch. Peter Gál, PhD. Narodil sa v Bratislave v rodine zakladateľa geodézie a kartografie na SVŠT, prof. Pavla Gála. Vysokoškolské štúdium v odbore Architektúra a stavba miest ukončil obhájením diplomovej práce v ateliéri prof. Emila Belluša. Na škole pokračoval na Katedre urbanizmu a územného plánovania v ašpirantskom štúdiu, dizertačnú prácu Príspevok k riešeniu prestavby historických jadier na Slovensku obhájil v r. 1972, školiteľom bol autor Slavína, prof. J. Svetlík.

V týchto rokoch spolupracoval aj s prof. Emanuelom Hruškom, zakladateľom vzdelávania v urbanizme na SVŠT, napríklad na urbanistickej štúdii rehabilitácie historického jadra Bratislavy (spolu s T. Alexym). Habilitačnú prácu obhájil v r. 1979 a riadnym profesorom v odbore urbanizmus sa stal v r. 1999, kedy už viedol novozaloženú Katedru krajinnej a parkovej architektúry FA STU. V r. 1996-2002 pôsobil ako prodekan pre vedu, výskum a zahraničné vzťahy. Jeho akademická dráha vyvrcholila v r. 2002, keď bol zvolený za dekana FA STU (do 2006). Momentálne je emeritným profesorom na Ústave urbanizmu a územného plánovania na FAD STU.

Je spoluzakladateľom organizácie IFLA u nás a bol dlhoročným delegátom Zväzu čsl. architektov vo Veľkej rade IFLA. Pôsobil tiež ako podpredsa Zväzu slovenských architektov, v Spolku architektov Slovenska, v predstavenstve Slovenskej komory architektov, bol členom vedeckých rád fakulty, STU a FZKI SPU v Nitre.

Publikačné aktivity predstavujú niekoľko desiatok titulov, najvýznamnejšie vedecké a knižné publikácie a skriptá sú spojené s krajinou. Zoznam jeho tvorby, štúdií alebo realizácií, tvorí vyše 200 diel a je všestranný - od interiérovej tvorby cez architektúru až po urbanistické témy všetkých dimenzií vrátane krajinárskej tvorby. Interiér sobášnej siene v Bánovciach nad Bebravou z r. 1978 je dodnes funkčný a je zapísaný v zozname významných interiérových realizácií SR. Z architektonických diel spomeňme spoluautorstvo na športovej hale v Rajci, polyfunkčný dom Gloria a administratívnu budovu Fertilagri Trading v Bratislave. Z krajinárskej tvorby rezonuje napríklad rekonštrukcia parku v Topoľčiankach, pamätníkový areál Jankov vršok alebo štúdia regiónu Zamagurie aj spolupráca na

územnom pláne Bratislavského regiónu. Z urbanistickej tvorby sú to najmä štúdie, napríklad prestavba historických jadier Skalice a Spišskej Soboty. Asi najväčší rozsah a význam má štúdia zóny Obchodnej ulice v Bratislave na základe oceneného súťažného návrhu. Z úspešnej účasti v súťažiach spomeňme ešte súťaž na prestavbu Trnávky, medzinárodnú súťaž na výstavbu prímorského sídliska vo Vladivostoku a mimoriadny ohlas vyvolal víťazný súťažný návrh obytného súboru pre Minsk.

Prof. Gál viedol množstvo ateliérových prác a diplomantov, ktorí si často pripomínajú jeho jubileá a v mnohých prípadoch vzťah učiteľ-študent prerástol v priateľské a profesionálne kontakty. Peter Gál je neustále sviežeho a tvorivého ducha, čo je iste aj dôsledkom jeho celoživotných športových aktivít. Napríklad v r. 1971 a r. 1972 bol majstrom Československa v modernom päťboji. Ako senior sa venuje golfu a bol v tejto kategórii aj majstrom Slovenska. Záujem o tento šport v spojení s dušou krajinára ho prirodzene doviedol aj k navrhovaniu golfových ihrísk (V. Lomnica, Malacky a i.).

Nech prof. Petrovi Gálovi ešte dlho vydrží tento tvorivý a životný elán. Všetko najlepšie !

Text: Katarína Macková
Foto: archív Petry Urbanovej

VOLEJBAL JE ŠPORT PLNÝ EMÓCIÍ

Medzi študentmi roka je aj doktorandka Petra Urbanová, ktorá toto ocenenie dostala za reprezentáciu našej univerzity v športe. Skĺbenie chémie s volejbalom jej veľmi dobre funguje, aj štúdium, aj šport pre ňu znamenajú veľa. Plusom je pri tomto športe kolektív, avšak ťažko môže byť aj mínusom, keď si hráči nesadnú. Vtedy radosť z hry vôbec nie je samozrejmosťou.

Petra minulý rok úspešne ukončila inžinierske štúdium na Oddelení dreva, celulózy a papiera FCHPT STU, konkrétne študovala program Ochrana materiálov a objektov dedičstva. Tento rok nastúpila na doktorandúru, vybrala si program Technológia polymérnych materiálov – ochrana materiálov a objektov dedičstva. „Na našu fakultu som sa po skončení strednej školy prihlásiť preto, lebo z ponúkaných možností sa mi pozdávala najviac. Vybrala som si odbor Biotechnológie, kde som získala bakalársky titul. Napriek tomu, že ma to bavilo, už počas tohto obdobia som vedela, že neskôr chcem študovať Ochranu materiálov a objektov dedičstva. Rozhodnutie určite neľutujem, našla som niečo, čo ma baví a chcela by som sa tomu v budúcnosti venovať,“ vysvetľuje.

AJ HALOVÝ, AJ PLÁŽOVÝ

K volejbalu sa Petra dostala už v jedenástich rokoch. „Odvtedy ma to drží. Hrávali ho kamarátky, tak sa rodičia rozhodli prihlásiť ma tiež,“ hovorí s tým, že plážový volejbal hrávala doteraz hlavne rekreačne, v lete si chodili so spoluhráčkami len tak zahrať na piesok, ako to robí väčšina volejbalistov, ktorých pozná. „Tento rok sme sa so spoluhráčkou Simonou Háberovou (tiež

študuje na rovnakej fakulte) zúčastnili na viacerých turnajoch a začalo nás to baviť, keď sme zistili, že to s nami nie je také zúfalé,“ hovorí so smiechom. „Ťažko však povedať, či mám radšej halový alebo plážový volejbal. Každý má svoje pozitíva a osobne som najradšej, keď môžem v lete vymeniť halový za plážový.“

Volejbal pre Petru znamená veľa, má ho veľmi rada nielen ako hráč, ale aj ako divák. „Myslím, že sčasti je to spôsobené aj tým, že je súčasťou môjho života už takmer 14 rokov a stretla som vďaka nemu veľmi veľa úžasných ľudí. Tomuto športu vďačím za veľa.“

Zároveň označuje volejbal za šport plný emócií. „Každý bod je napínavý, a to ma na tom baví. Napríklad v porovnaní s plážovým volejbalom má hala inú atmosféru, je to o celom tíme, nie iba o jednotlivcoch, a to sa mi na tom veľmi páči. Jedným z hlavných plusov je pre mňa momentálne práve kolektív, avšak viem si predstaviť, že v niektorých prípadoch môže byť aj veľkým negatívom,“ vysvetľuje ďalej s tým, že ak si človek nesadne so svojimi spoluhráčmi, vie to byť veľmi nepríjemné a môže ho to obrať o radosť zo športu. „Plusom volejbalu však rozhodne je, že sa dá hrať kdekoľvek – vnútri v hale, vonku na piesku, a dokonca už aj na snehu.“

BOLI AJ NA MEDZINÁRODNEJ UNIVERZIÁDE V PULE

Petra si aj u nás na STU vybrala volejbal ihneď, ako mohla - v prvom ročníku v rámci telesnej výchovy. Na jej fakulte to má na starosti Mgr. Robin Pělucha, PhD. „Mali sme vtedy super tím, hrávali sme univerzitnú ligu a stretla som vďaka tomu úžasných ľudí, a to nielen z našej fakulty. Neskôr ma oslovili baby zo Stavebnej fakulty, ktoré zostavovali tím na slovenskú

univerziádu v Nitre. Tak som tam s nimi šla a neskôr sme sa zúčastnili aj na medzinárodnej univerziáde v Pule.“

Na tejto univerziáde v skupine vyhrali všetky tri zápasy a zo skupiny postúpili z prvého miesta. „Dostali sme sa až do štvrťfinále, kde sme vypadli po prehre so Západočeskou univerzitou v Plzni. Okrem nášho tímu reprezntovali STU v Pule ešte aj volejbalisti a futbalisti, ktorí sa ukázali ako skvelí fanúšikovia a na každom zápase vytvorili super atmosféru,“ spomína Petra. „Stretla sa tam partia super ľudí, a aj vďaka tomu som si univerziádu maximálne užila, rozhodne patrí k mojim najlepším vysokoškolským zážitkom. Je mi len ľúto, že kvôli rôznym povinnostiam som sa nemohla zúčastniť na viacerých ročníkoch,“ hovorí s tým, že dúfa, že ešte bude mať príležitosť si to zopakovať a reprezentovať STU aj na ďalších takýchto podujatiach.

Ako by sa celkovo dali porovnať volejbalové súťaže z pohľadu obtiažnosti? „Volejbal hrávam už veľmi dlho, postupne som si prešla všetkými kategóriami od žiačok až po extraligu, ktorá je najvyššou súťažou. Extraligu sme začali hrať s tímom ŠVK Pezinok tento rok po tom, ako sme dva roky hrali 1. ligu, ktorá sa, bohužiaľ, kvôli pandémie nedohrala. Tento rok je jednoznačne najnáročnejší, čo sa týka počtu tréningov, náročnosti zápasov a celkového vyťaženia,“ vysvetľuje. „Je to pre väčšinu z nás prvá sezóna v extralige, čiže je to pre všetkých ťažké a miestami vyčerpávajúce. Myslím však, že to zvládame celkom dobre.“

V NAJHORŠOM POMOHOL INDIVIDUÁLNY ŠPORT

Pandémia skomplikovala život všetkým športovcom, ani volejbalisti na tom nie

sú inak, avšak Petra si až tak nestázuje. „Keďže teraz hráme najvyššiu súťaž, môžeme trénovať celý rok a hrať takmer bez obmedzení, za čo som veľmi vďačná. Aj v lete boli opatrenia miernejšie, veľmi veľa času som strávila na rôznych plážových turnajoch. V čase, keď tréningy neboli povolené, som sa snažila športovať aspoň individuálne, aby som sa doma nezbláznila.“

Petru teraz čakajú ďalšie tri roky doktorandského štúdia, keďže naň prakticky len teraz nastúpila a je na ňom prvý rok. Na najbližšie obdobie má teda o program postarané. „Po skončení doktorandúry by som sa rada ďalej venovala tomu, čo študujem, čiže konzervačnej vede – zachraňovaniu umeleckých diel a kultúrneho dedičstva.“

Okrem školy a volejbalu, ktoré jej aktuálne zaberajú väčšinu času, si veľmi rada prečíta dobrú knihu, jej najobľúbenejším žánrom je fantasy. „Prípadne si pozriem nejaký seriál. Dodám ešte, že aj keď je volejbal mojim najobľúbenejším športom, venujem sa rekreačne aj iným. Tiež si rada vybehnem niekam na turistiku, v lete aj v zime. A ak sa inak nedá, aspoň na prechádzku do prírody.“

Text: Zuzana Chalupová

KEĎ JE TVORIVÁ PRÁCA ODMENENÁ ÚSPECHOM

↑ Základný pohľad Davida Husára na zadanie vychádzal z princípov funkcionalistickej architektúry.

↑ Robert Provazník sa zamerával na prvky výrazového minimalizmu.

Prednédávnom sa po viac ako roku konalo oficiálne odovzdávanie ocenení architektonickej súťaže Xella, nad 25. ročníkom ktorej prevzala záštitu prezidentka Slovenskej republiky Zuzana Čaputová. Zadanie súťaže vyhlásenej ešte v roku 2019 znelo: *P/rezidentská rezidencia – obnova prezidentskej vily na Slavíne. Pre Stavebnú fakultu STU bola súťaž mimoriadne úspešná. Prvé dve miesta získali naši študenti, toho času už absolventi, Ing. David Husár (1. miesto) a Ing. Robert Provazník (2. miesto). V predchádzajúcom čísle sme priniesli informácie o súťaži, a teraz prinášame rozhovor s nimi oboma. Čím ich súťaž inšpirovala, ako ju hodnotia a čo odkazujú svojim mladším kolegom? Dozviete sa v nasledujúcich riadkoch.*

Prečo ste sa rozhodli zapojiť do súťaže? Čím vás oslovila?
David Husár: 25. ročník medzinárodnej súťaže Xella niesol pre mňa veľmi zaujímavú a atraktívnu tému. Nie často má architekt možnosť navrhovať taký dôležitý objekt, akým je prezidentská vila. Keďže mi je v architektúre najbližšie rezidenčné bývanie, rozhodol som sa, že túto tému spracujem v rámci ateliérovej tvorby, ktorá ma čakala v nasledujúcom semestri.

Robert Provazník: Téma jubilejného 25. ročníka súťaže, so zadáním na návrh Prezidentskej rezidencie, ma zaujala okamžite. Výnimočná a neľahká, no zaujímavá úloha bola pre mňa veľkou výzvou, a zároveň motiváciou. Projekt som spracovával aj ako tému diplomovej práce na Katedre architektúry SvF pod vedením pani architektky Nádaskej, za čo jej patrí moja nesmierna vďaka. Odovzdala mi obrovské množstvo skúseností a vedomostí, ktoré sa následne pretavili do návrhu prezidentskej rezidencie.

Čím ste sa pri návrhu nechali inšpirovať? Aká bola jeho hlavná myšlienka?
David Husár: Hlavným zámerom bolo navrhnuť objekt, ktorý nebude pôsobiť okázalo, na pozemku nebude dominantný a bude rešpektovať okolitý kontext pamätníka. Po istej dobe som natrafil na vynikajúceho brazílskeho architekta Marcia Kogana, ktorý sa špecializuje hlavne na objekty luxusných vil, a hlavnú inšpiráciu som čerpal z jeho tvorby. Zaujal ma

na nej prístup, akým sa stavia k racionalite pôdorysov. Jeho dispozície sú chirurgicky presné, no zároveň pri prezeraní veľkej časti Koganovho portfólia som nikdy nenadobudol pocit monotónnosti a uniformity. Koncept som netvoril hneď v začiatočnej fáze projektu, ale snažil som sa k objektu postaviť čo najracionálnejšie. Som fanúšikom funkcionalistickej architektúry, čo sa dosť odrazilo aj pri výslednom návrhu vily. Celé tvaroslovie objektu vychádza z jednoduchého kvádra, ktorý som umiestnil na topografický zlom na pozemku. Následne som tento zlom v horizontálnej polohe premietol aj do pôdorysu, a tým som dostal jasné delenie hmôt na časť rezidenčnú a na časť súkromnú. Do pomyselného stredu hmôt som umiestnil vertikálne komunikácie. Až neskôr som si uvedomil, že z racionálneho prístupu mi vlastne základný koncept vyplynul sám. Keď sa pozrieme na pôdorysnú schému, vidíme jasné delenie medzi prezidentom a rezidentom, ktoré sa od seba nedá oddeliť a je spolu úzko spojené v strede, v dotyku hmôt. To vyjadruje podstatu hlavy štátu. Prezident je verejný činiteľ s reprezentatívnou funkciou, ktorý zároveň potrebuje plnohodnotný osobný život. Tieto dva protipóly sa navzájom dopĺňajú, ale zároveň neviem jasne vyjadriť, ktorý aspekt života prezidenta je dôležitý a ktorý nie. O tom rozhoduje hlava štátu v reálnom čase. Koncept sa snaží poukázať na balansovanie medzi prezidentom a rezidentom.

Robert Provazník: Prezidentská rezidencia spolu s príľahlým pozemkom je v súčasnosti, vzhľadom na jej celkový zlý stav, dlhodobo neudržiavaná a nevyužívaná. Napriek prvotnej myšlienke „nebúrať, ale obnoviť“ som sa napokon po zrelej úvahe rozhodol historický objekt v návrhu asanovať. Existujúca vila totiž nemá žiadne výrazné historické, stavebno-technické, ani architektonické kvality. Hlavná myšlienka novonavrhovanej rezidencie spočívala vo vytvorení stavby, ktorá by sa stala akýmsi monumentom. Výrazovo som sa snažil vytvoriť objekt s využitím minimalistických výrazových prostriedkov, ktorý by bol oprostený od nadbytočných zdobností a bol tak nadčasový. Bolo však treba myslieť na to, že ide v prvom rade o budovu na bývanie, nie iba akýsi objem bez funkčných priestorov. Samotné formovanie hmoty bolo v zásade pragmatické – dom koncepcne reaguje na danosti pozemku, morfológiu terénu, výhľady či

polohu jednotlivých zón rezidencie vo vzťahu k ploche parcely a príľahlým verejným priestorom.

Aké máte pocity po získaní prvej/druhej ceny? Aké boli vaše očakávania?
David Husár: Na začiatku súťaže som najprv nemal veľké očakávania. Čím viac som sa však projektu venoval, tým viac som videl, ako sa mení do, aspoň z môjho subjektívneho pohľadu, hodnotného projektu. To vo mne pochopiteľne vyvolávalo isté očakávanie a túžby po aspoň nejakej odmene za vynaloženú námahu. V ateliéri, v ktorom som vtedy pracoval, sme mali stávku o to, ako celá súťaž skončí. Myslím, že som vtedy zahlasoval, že skončím na treťom mieste :-). Prvé miesto ma veľmi potešilo a prekvapilo. Pri projekte vily som strávil dosť veľa voľného času, čiže to bolo pre mňa aj potvrdenie, že to malo zmysel, no zároveň aj keby som sa neumiestnil tak vysoko, celý proces bol veľmi obohacujúci a posunul moje schopnosti o level vyššie.

Robert Provazník: Vzhľadom na množstvo kvalitných prác od šikovných študentov, ktorí sa do súťaže zapojili, som bol príjemne prekvapený, že porota ocenila práve môj návrh. Veľmi si to vážim a ďakujem.

Mala pre vás účasť v súťaži pri spätnom pohľade význam? Boli ste spokojní s úrovňou/kvalitou súťaže?
David Husár: Ako som už spomenul, čas strávený pri riešení dispozícií, a zároveň pri študovaní vil od popredných svetových architektov mi dal veľmi veľa a zlepšil moje myslenie pri kreslení pôdorysov a tvorení architektúry. Hlavný prínos zapojenia sa do súťaže vidím v tom, že študent má jasne dané mantinely, čiže ho to pri navrhovaní núti premýšľať komplexnejšie než pri zadaní, ktoré sám tvorí a podobne. Zároveň pre mňa, ako pre súťaživého človeka, bola možnosť odovzdať projekt, a zároveň si zmerať schopnosti aj so spolužiakmi veľkým ťahúňom sa zlepšovať a tráviť čas pri kreslení vily. Určite túto skúsenosť odporúčam aj mojim mladším kolegom. Kvalitu súťaže hodnotím pozitívne. Počas celého navrhovania bol jediný problém neskoré dodanie úplného zadania, ale zároveň organizátori súťaže boli vždy ochotní zodpovedať otázky, a následne po mesiaci doplnili aj kompletné okrajové podmienky. Veľkým plusom boli aj 3D podklady terénu a okolia, ktoré k súťaži poskytli,

takže sme si ich nemuseli ako študenti kresliť sami, ako býva zvykom pri bežnom zadaní na ateliérových tvorách.

Robert Provazník: Odporúčam všetkým študentom neváhať a súťažiť sa zúčastňovať, kým sú ešte na škole a môžu. Na inžinierskom stupni štúdia na Katedre architektúry je veľa priestoru na zapojenie sa do rôznych súťaží či workshopov. Xella je z môjho pohľadu dlhodobo jednou z najkvalitnejších architektonických študentských súťaží na Slovensku a v Česku. Celková organizácia bola z môjho pohľadu zvládnutá na výbornú. Účasť v nej by som si určite zopakoval. Žiaľ, už to nepôjde :-).

Odporúčali by ste teda svojim mladším spolužiakom zapájať sa do takýchto aktivít? V čom vidíte ich prínos? Chceli by ste niečo odkázať svojim mladším kolegom, budúcim architektom a stavbárom?
David Husár: To, že sa netreba báť robiť študentské architektonické súťaže. Tie väčšinou riešia veľmi zaujímavé zadania, a zároveň na konci ponúknu určitú spätnú väzbu v podobe všetkých projektov, ktoré odovzdali všetci zúčastnení. Druhou výhodou je, že v prípade úspechu študent získa kvalitnú referenciu do portfólia, a následne má po vyštudovaní určitú výhodu pri hľadaní práce.

Robert Provazník: Jednoznačne áno. Nám sa napríklad ešte v roku 2019 podarilo vďaka účasti a postupe v študentskej súťaži vycestovať na medzinárodný workshop do Číny. Opäť mi nedá nepoďakovať sa vedúcim školiteľom a pánovi architektovi Hermannovi, ktorý okrem iného pôsobí na Katedre architektúry SvF a súťaž predostrel ako jednu z tém na ateliérovej tvorbe. Návrh sme vytvorili ako skupina študentov pod vedením pani architektky Nádaskej a pána architekta Paňáka v spolupráci s partnerskou čínskou univerzitou. Po postupe do druhého kola sme pod vedením doktoranda Matthiаса Arnoulda vycestovali do Číny, kde sme objekt zrealizovali za 18 dní. Spomedzi 30 vybraných svetových a čínskych špičkových univerzít sme následne získali 1. miesto. Akákoľvek účasť v súťaži je minimálne zaujímavou skúsenosťou, výzvou a napríklad aj možnosťou, ako spestriť svoje odborné uplatnenie či rozhľad. Čo sa týka prípadného strachu z neúspechu, v žiadnom prípade sa netreba podceňovať. Dovolím si tvrdiť, že slovenskí študenti sú minimálne rovnako šikovní, ako tí zahraniční.

SLOVO VEDÚCEHO PRÁCE, ING. ARCH. PAVOL PAŇÁK

Z úspechu Davida Husára, môjho študenta, sa veľmi teším. Spoluprácu so študentmi si vyberám na základe ich kresieb a portfólia, a takto som sa dostal aj k Davidovi, ešte pred samotným zadáním architektonickej súťaže Xella.

Slovensko je krajina, ktorá stále potrebuje dobudovať niektoré svoje inštitúcie, najmä také, ktoré reprezentujú jeho štátnosť. Sú štáty, ktoré majú sieť povinných inštitúcií vybudovaných dávno, no Slovensko je ešte len v procese tejto tvorby. Do siete štát reprezentujúcich inštitúcií, či už spoločensky, kultúrne alebo politicky, celkom iste patrí i rezidencia prezidenta republiky. V iných krajinách prezident v čase výkonu svojej funkcie sídli v objekte, ktorý vyslovene slúži tomuto účelu. Na Slovensku má prezident pracovisko v Grassalkovichovom paláci, no súkromné bývanie mal každý prezident rôzne v rámci Slovenska. Slovenský prezident by mal mať sídlo, ktoré má počas výkonu funkcie obývať.

Pozemok, na ktorom by stála prezidentská rezidencia, je nádherné miesto kúsok od Slavína s nádherným výhľadom. Pri architektonickom návrhu išlo o obrovskú výzvu vytvoriť nadčasový dom na prestížnom mieste s reprezentovaním kultúry Slovenska. Pre mňa to bol jeden nádherný architektonický problém. Do súťaže sme s Davidom nevstupovali s očakávaním víťazstva. Vzhľadom na to, že som na tejto téme spolupracoval s viacerými študentmi a všetci boli v konečnom dôsledku nejakým spôsobom úspešní, je to pre mňa osobne víťazstvo.

Bol som skôr zvedavý na celý sortiment riešení, ako sa dá k zadaniu a úlohe pristupovať. Pre mňa je na prvom mieste záujem študenta o danú prácu, vtedy ma to baví aj inšpiruje. V študentovi musím vidieť jeho dychtivý záujem, keď si tému rešeršuje, analyzuje, premýšľa, kreslí, prináša varianty. Následne sa veľa rozprávame, triedime, vyhodnocujeme, a tak spoločne tvoríme koncept. Prezidentská rezidencia nemá byť niečo jedinečné, neobyčajné, čo vyvolá údiv, nie je to show, ale presne naopak. Má byť nadčasová, seriózna, vážna. Je v prvom rade dôstojná a nepochádza z módnjej architektonickej vlny. Celkový dojem domu, jeho atmosféra a kvalita má napovedať, že v ňom býva niekto dôležitý, ale nie celebrita či mediálna hviezda. Rezidencia má byť solídna a zdržanlivá v kontexte so siluetou samotného miesta či voči dominante Slavínu. Skĺbenie čiastočne protichodných nárokov dohromady tak, aby fungovali a vyzneli prirodzene, sa pretavujú i do vnútornej organizácie prezidentského sídla. Je to oficiálny, respektíve polooficiálny priestor, ktorý slúži na prijímanie veľmi dôležitých návštev bez toho, aby to vyslovene obťažovalo súkromnú časť rezidencie. Na záver môžem len dodať, že vďaka takýmto súťažiam sa aj mladá študentská generácia stretáva so závažnými spoločenskými otázkami, ako je napríklad aj potreba reprezentatívneho sídla prezidenta republiky. S Davidom sa mi robilo veľmi dobre, najmä preto, že má vlastností, ktoré dávajú predpoklad, aby sa stal úspešným architektom, a to je talent, drive, cieľavedomosť a záujem o architektúru.

SLOVO VEDÚCEHO PRÁCE, ING. ARCH. ZUZANA NÁDASKÁ, PHD.

Úspech môjho študenta Roberta Provazníka vnímam ako výsledok mojej pedagogickej práce, ale zároveň i ako úspech pedagogického vplyvu a prístupu celej Katedry architektúry SvF. Úspech zároveň predstavuje i spätnú väzbu, potvrdenie správnosti smerovania pedagogického procesu na katedre.

Medzinárodná študentská súťaž XELLA poskytuje zaujímavý priestor na konfrontáciu kreatívnych schopností študentov v akademickom prostredí. Študenti Katedry architektúry SvF STU sa jej zúčastňujú pravidelne. Sme veľmi radi, že úspech v tomto jubilejnom ročníku nie je v jej histórii ojedinelý. Práve naopak, ocenené práce našich študentov z minulých ročníkov tejto súťaže lemujú priestory našej katedry a inšpirujú nasledujúce generácie.

Študent sa zaoberal v úvode práce i možnosťou zachovania a obnovy jestvujúcej prezidentskej vily. Vzhľadom na jej chátrajúci stav i architektonickú hodnotu, poznačenú viacerými prestavbami a náročnosťou požiadaviek lokálneho programu

súťaže, sa rozhodol pre jej asanáciu. Novonavrhovaný líniový objekt reaguje na morfológiu terénu, ktorú dômyselne využil na skĺbenie oboch funkcií – reprezentačnej i rezidenčnej. Lineárna forma je z pohľadovej exponovanej časti vyľahčená subtilným skeletom. Vďaka detailnej stavebno-technickej analýze autor dosiahol maximálnu štíhlosť skeletu. Vysoko hodnotím jeho prácu s architektonickým detailom. Ani proporcia zvoleného rytmu skeletu nie je náhodná, vychádza z proporcií zlatého rezu. Navrhnutá architektúra narába s minimalistickými výrazovými prostriedkami, sledujúc čitateľnosť a nadčasovosť. Reprezentačná časť pracuje s väčšou svetlou výškou priestorov ako časť rezidenčná, čím vytvára kompozičný akcent, zvýrazňujúc reprezentačnú časť dispozície. Dispozičné vzťahy sú vyriešené pozorne a poskytujú napriek minimalisticky pôsobiacej forme a líniovej otvorenosti hmoty do záhrady aj dostatočný komfort a súkromie – privátna terasa, súkromné patio. Ocenenú prácu hodnotím ako veľmi systematickú, pozornú, s veľkým tvorivým potenciálom autora, čo prinieslo vo výsledku nadčasovú reprezentačnú architektúru.

Text: Zuzana Chalupová
Foto: Dagmar Žáková

ADAM ŠELIGA USPEL V SÚŤAŽI ŠTUDENTSKÁ OSOBNOSŤ SLOVENSKA

Táto národná súťaž vyhlásila víťazov v 13 rôznych kategóriách za akademický rok 2020/2021. V kategórii Informatika a matematicko-fyzikálne vedy uspel náš doktorand študijného odboru aplikovaná matematika.

Vyhlasenie výsledkov súťaže sa z dôvodu pandémie koronavírusu uskutočnilo len online formou 17. decembra 2021. Prezenčné vyhlásenie prebehne až po zlepšení epidemiologickej situácie v priebehu roka 2022.

Súťaž Študentská osobnosť Slovenska za akademický rok 2020/2021, národná

súťaž mladých talentovaných ľudí, sa konala pod záštitou prezidentky SR Zuzany Čaputovej, pod odbornou garanciou Slovenskej rektorskej konferencie a Slovenskej akadémie vied. Do súťaže boli nominovaní študenti vysokých škôl 1., 2. alebo 3. stupňa štúdia vo veku od 18 až 35 rokov, ktorí sa v príslušnom roku vyprofilovali ako študentská osobnosť bez ohľadu na oblasť svojho študijného zamerania. Išlo už o 17. ročník projektu, ktorého cieľom je vyzdvihnúť mladé slovenské osobnosti na vysokých školách v SR, ich talent, ako aj cieľavedomosť a úspešnosť, a zároveň ich predstaviť širokej verejnosti a dať im možnosť presadiť sa doma i v zahraničí.

Text a foto: SvF

GIS DAY NA SVF STU

Už po tretíkrát sa 16.novembra 2021 na (virtuálnej) pôde Stavebnej fakulty STU konala oslava medzinárodného Dňa geografických informačných systémov (GIS) pod názvom GIS Day na SvF, ktorú spoločne zorganizovali Katedra globálnej geodézie a geoinformatiky a Katedra vodného hospodárstva krajiny.

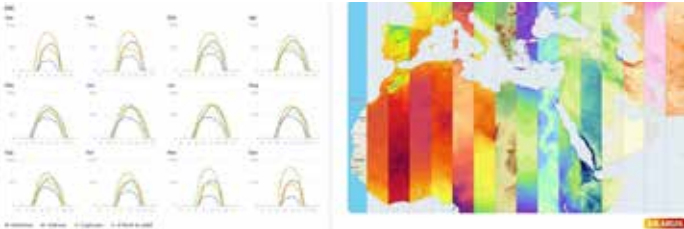
Cieľom tohto podujatia je sprostredkovať novinky zo sveta GIS, dozvedieť sa zaujímavosti, tipy a triky z praxe, ako aj vzájomne sa motivovať a inšpirovať k používaniu GIS v našej bežnej práci, štúdiu či výskume. Podujatie aj tento rok prebehlo online na platforme MS Teams. Pripojených divákov bolo približne 80, medzi nimi boli nielen vysokoškolskí študenti a študentky, ale aj naši absolventi a ľudia z praxe.

Geografické informačné systémy nám umožňujú efektívne pracovať s priestorovými dátami, či už ide o ich zobrazovanie, vytváranie, upravovanie a prepájanie, alebo o pokročilé analýzy. Šírka možností ich uplatnenia sa ukázala aj v rozmanitosti prednášok a workshopov na GIS Day na SvF. Podujatie aj tento rok moderovala Milica Aleksić (KVHK), ktorá v úvodnom slove zhrnula prvý rok existencie slovenskej používateľskej skupiny QGIS.sk. Jej

vznik ohlásila Jana Michalková z Prešovskej univerzity v Prešove na minuloročnom GIS Day na SvF s cieľom spojiť používateľov otvoreného a bezplatného softvéru QGIS, aby mohli diskutovať, vzájomne si radiť či zdieľať svoje skúsenosti. Ak by ste sa chceli zapojiť aj vy, pridajte sa do skupiny QGIS Slovensko na Facebooku.

V prvom príspevku predstavil Miloslav Michalko z Prešovskej univerzity v Prešove stále sa formujúcu open GIS komunitu

na východe Slovenska budovanú vďaka širokému spektru otvorených GIS nástrojov a jej doterajšie aktivity.

Nasledovala “mierne rozmarná GIS analýza” Dušana Kočického z Esprit s.r.o., ktorý pomocou hydrologických analýz v GIS a vhodne umiestnenej priehrady namodeloval spôsob, akým by Slovensko získalo prístup k moru.

Tento rok sme na GIS Day na SvF privítali aj zahraničného hosťa. Bol ním Tailin Li z Českého vysokého učení technického v Prahe a vo svojom príspevku v angličtine sa venoval téme využitia GIS pri skúmaní pôdnej vlhkosti v teréne.

Prednáškový blok zakončili Juraj Beták a Tomáš Sasko zo Solargis s.r.o. s príspevkom o geodátoch a službách pre podporu výroby solárnej elektriny, v rámci ktorého sme nazreli do komplexnej problematiky modelovania solárnej radiácie, práce s meteorologickými a environmentálnymi dátami či simulácií výroby elektriny z fotovoltaiiky.

Po prednáškach nasledoval blok praktických workshopov. Martin Dobiaš z Lutra Consulting predstavil zber dát pomocou mobilnej aplikácie Input, ktorá funguje na platforme QGIS. Pracovný projekt vytvorený v QGIS-e je tak možné využiť pri mobilnom zbere dát v teréne, nazbierané dáta následne stiahnuť naspäť do QGIS-u a ďalej s nimi pracovať.

Tibor Lieskovský z KGGI si pripravil workshop o rastrových dátach. Zameral sa na malé aj veľké problémy, s ktorými sa pri práci s rastrami často stretnú začiatočníci aj pokročilí užívatelia

↑ Organizačný tím GIS Day na SvF, zľava doprava: Michaela Danáčová (KVHK), Tibor Lieskovský (KGGI), Milica Aleksić (KVHK), Alexandra Bucha Rášová (KGGI) a časť prednášajúcich: Tomáš Sasko (Solargis), Martin Dobiaš (Lutra Consulting), Juraj Beták (Solargis).

GIS: spájanie, orezávanie, opravovanie, editovanie rastrov, “NoData” hodnoty, subpixlové posuny pri heterogénnych dátach, ich optimalizácia a komprimácia.

Ak ste sa k našej oslave GIS Day nestihli pripojiť naživo alebo by ste si chceli niektorú prednášku pozrieť znovu, môžete sa k nim vrátiť na YouTube Stavebnej fakulty.

Aj tento rok bolo možné v rámci GIS Day na SvF získať 5 ročných licencií na softvér ArcGIS od spoločnosti ESRI, ku ktorým Stavebná fakulta STU pridala aj ďalšie darčkové predmety. Záujemcovia sa mohli buď zúčastniť súťaže so svojou fotografiou a komentárom o tom, ako využívajú GIS, alebo vyplniť formulár so spätnou väzbou k nášmu podujatiu. Veríme, že všetci ocenení sa svojim cenám potešili a budú ich s radosťou využívať.

Ďakujeme všetkým, ktorí sa zúčastnili oslavy Dňa geografických informačných systémov ako diváci, prednášajúci alebo organizátori. Dúfame, že sa s vami stretneme aj na budúci rok!

Text a foto: Zuzana Straková, odborný garant konferencie

VZDUCHOTECHNIKA 2021: JUBILEJNÝ 20. ROČNÍK OBNOVENEJ MEDZINÁRODNEJ VEDECKO-ODBORNEJ KONFERENCIE

Slovenská spoločnosť pre techniku prostredia (člen REHVA a ZSVTS), Slovenská komora stavebných inžinierov a Stavebná fakulta STU v Bratislave, konkrétne Katedra technických zariadení budov, spolu organizovali jubilejný 20. ročník obnovené medzinárodnej vedecko-odbornej konferencie pod novým názvom VZDUCHOTECHNIKA 2021, ktorá sa uskutočnila 25. - 26. októbra 2021 v Grand Hoteli Permon**** v Podbanskom na aktuálnu tému: „Dobrý vzduch si uvedomíme až vtedy, keď ho nemáme...”

Konferencia sa mala konať ešte v roku 2020, avšak v dôsledku pandémie sa nemohla realizovať prezenčne a musela sa presunúť až na jeseň roku 2021. Jej program bol rozdelený do piatich prednáškových sekcií spojených s prezentáciou firiem. Úvodné prednášky boli venované legislatíve vo vzduchotechnike, nielen na tému Covid-19, ale aj z hľadiska nových trendov a vývoja vetracích jednotiek či energetického hodnotenia budov so vzduchotechnikou. Priestor

dostali prezentácie s poznatkami zo vzduchotechniky v budovách občianskej vybavenosti, v priemysle, taktiež v budovách bytovej výstavby a rodinných domov. Pozornosť bola tiež venovaná zdrojom chladu a tepla pre vzduchotechniku ako profesiu.

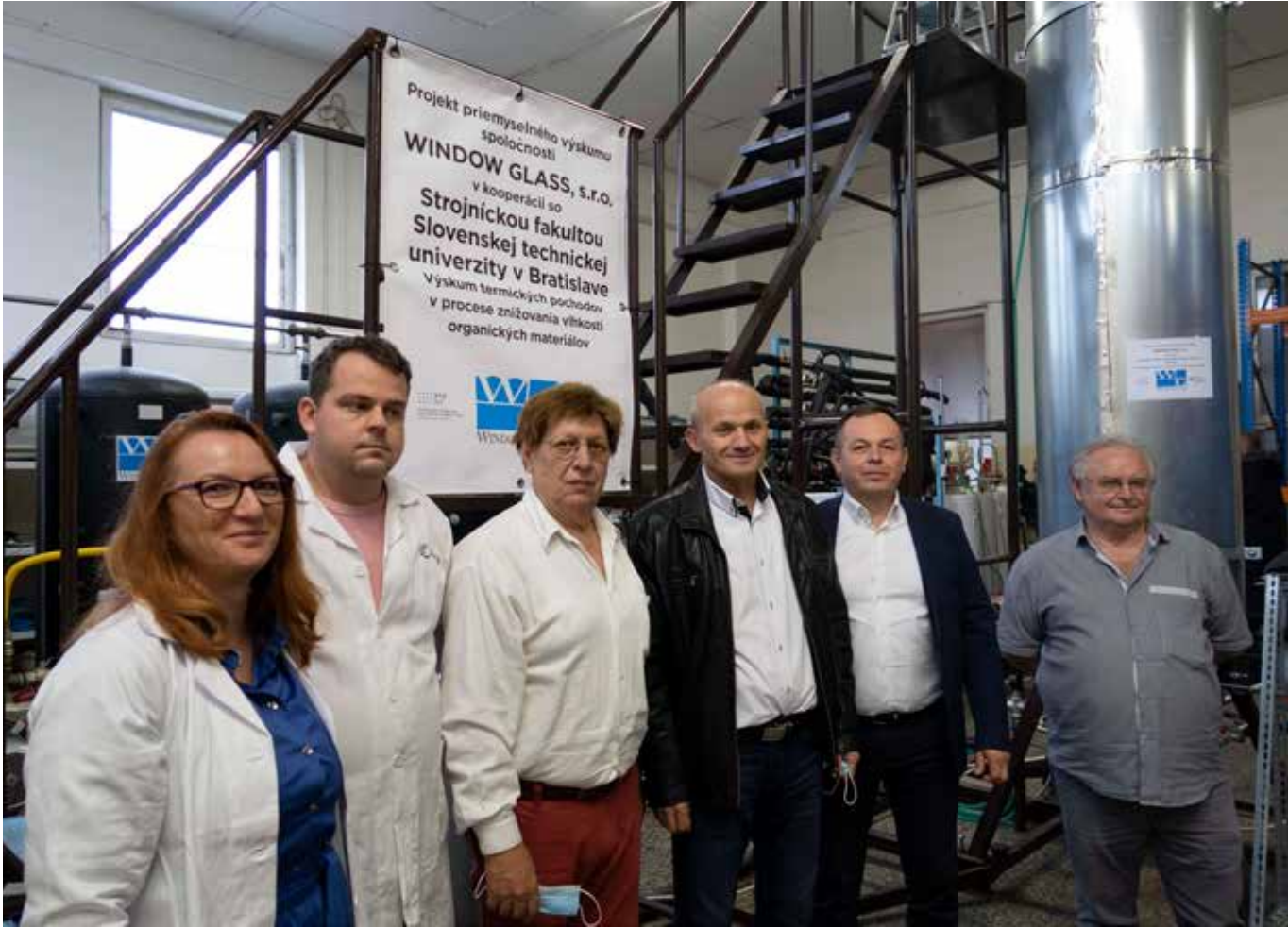
V rámci každej sekcie bol vytvorený priestor na diskusiu k prednášaným témam. Konferencia bola príležitosťou na stretnutie odborníkov, ktorí pôsobia pri príprave, realizácii a prevádzke vetracej a klimatizačnej techniky. Uvítali sme aj kolegov z výskumu, štátnej správy a školstva, ktorí úzko spolupracujú s našimi odborníkmi pri tvorbe vnútornej klímy budov.

Na konferencii sa zúčastnili prednášatelia zo slovenských a českých univerzít, ako aj zástupcovia renomovaných firiem pôsobiach v profesii vzduchotechniky a chladenia, ako napríklad DAIKIN Airconditioning Central Europe – Slovakia s.r.o. (generálny partner), Atrea s.r.o., Flair, a.s., Hoval SK spol. s r.o., A-Invent s.r.o., Isover Saint-Gobain Construction Products, s.r.o., Remak, a.s., robatherm Slovensko, s.r.o., Ruvirex a.s., Trane Technologies (hlavní

partneri) a v neposlednom rade aj firmy a spoločnosti, ktoré sa zúčastnili ako výstavní či mediálni partneri.

Každoročne sa na spoločenskom večeri odovzdáva cena SSTP, ktorá bola tento rok udelená Ing. Eugenovi Turzovi (KLT, spol. s r.o.) za celoživotný prínos v oblasti vzduchotechniky a vykurovania, k čomu mu srdečne blahozeláme.

Obnovenie opätovného uskutočnenia konferencie sa stretlo s veľmi dobrým ohlasom všetkých zúčastnených, pretože jej niekoľkoročná absencia bola najmä odbornou verejnosťou vnímaná viac-menej už negatívne. Sme radi, že sme späť, a to nielen tento rok, ale aj s prísľubom pravidelne sa opakujúcich ďalších ročníkov konferencie. Na záver tohto zhodnotenia je potrebné vyjadriť poďakovanie predsedovi SSTP, celému prípravnému výboru konferencie, organizačnému garantovi i editorovi zborníka. Vďaka patrí sponzorom aj inzerentom a v neposlednom rade všetkým účastníkom konferencie za to, že svojou účasťou vrátili konferencii význam dôležitého stretnutia odborníkov a záujemcov o vedný odbor Vzduchotechnika na Slovensku.

Text a foto: Sjf

DEKAN ĽUBOMÍR ŠOOŠ BOL HOSTOM VO VEDECKEJ KAVIARNI

27. januára 2022 sa Dr. h. c. prof. Ing. Lubomír Šooš, dekan Strojníckej fakulty STU, prezentoval v programe prednášok Veda v CENTRE Bratislava s témou Vývoj nízkoenergetickej vákuovej sušiarne na sušenie poľnohospodárskych plodín.

Pre sušenie obilnín a potravín sa používa veľa viac či menej účinných princípov sušenia. Výrobcovia pritom dbajú najmä na efektívnosť, čo predstavuje minimálne vynaloženú energiu na jeden kilogram odparenej vody, a súčasne musia pri sušení zabezpečiť, aby bola zachovaná nutričná hodnota sušených obilnín.

V prednáške pán dekan predstavil nový princíp sušenia obilnín

a potravín. Na rozdiel od sušiarní dostupných na trhu sa výskumníci rozhodli pre vákuový princíp sušenia s využitím rekuperácie tepla. Okrem toho sa zamerali aj na analýzu známych technológií sušenia, opis základného princípu tejto inovatívnej technológie, popis vykonaných laboratórnych skúšok a stav výstavby funkčného modelu sušiarne pre budúcu prax.

Text a foto: Sjf

CENA ZA INOVATÍVNY ČIN ROKA 2020 JE UŽ V RUKÁCH JEJ DRŽITEĽOV

4. februára 2022 prevzal tím profesora Mariána Peciara cenu za Inovatívny čin roka 2020. Zvíťazili v kategórii Technologická inovácia. Podarilo sa im vyvinúť technologickú linku na vysoko efektívne bezodpadové spracovanie multikomponentných hnojív s využitím granulátora s plochou maticou.

Do 14. ročníka súťaže bol prihlásený rekordný počet 35 návrhov v štyroch kategóriách. Súťažiaci mohli prihlásiť inovácie, ktorých inovačný proces bol

dokončený v kalendárnom roku 2020, a boli aj uvedené do praxe. Minister hospodárstva Richard Sulík pri odovzdávaní cien konštatoval, že inovácie vo firmách sú životne dôležité pre rozvoj celého Slovenska. „Keď prestane krajina a firmy inovovať, prestanú sa rozvíjať a potom nasleduje takmer vo všetkých prípadoch úpadok. Toto je niečo, čo určite nechcem ani pre firmy, ani pre krajinu ako celok," dodal minister Sulík. Zdôraznil aj význam ochrany duševného vlastníctva pri inováciách.

„Som presvedčený, že na univerzitách máme veľký potenciál ponuky inovácií

pre priemysel a nie je pravda, že naše technické univerzity nemajú kvalitu porovnateľnú so zahraničím. Ako povedal minister Sulík pri odovzdávaní cien, neoddeliteľnou súčasťou inovácií je ochrana duševného vlastníctva. Patenty sú pre technikov minimálne takým dôležitým výstupom vedy a výskumu na univerzitách, ako články v renomovaných časopisoch. Bolo by namieste, aby zvýšenú pozornosť a podporu v hodnotení výstupov v tejto kategórii venovalo aj Ministerstvo školstva, vedy výskumu a športu," povedal líder tímu ocenených inovátorov Strojníckej fakulty STU profesor Marián Peciar.

Text: Vladimír Lukeš, Miloslav Drtil
Foto: Vladimír Lukeš

CHEM WEEK 2022

Text a foto: Miloslav Drtil

OCENENIA NAJLEPŠÍCH ŠTUDENTOV FCHPT STU

Prišiel ďalší rok a náš tím propagujúci štúdium na fakulte, ako aj samotnú fakultu, stál pred otázkou, ako zrealizovať našu pravidelnú akciu CHEM WEEK 2022. Žiaľ, z dôvodu protiepidemiologických opatrení nebolo možné na prelome januára a februára uskutočniť túto akciu prezenčnou formou. Opäť tu bola veľká dilema, ako hovoriť o štúdiu chémie a s ňou spätých disciplín bez návštevy našich laboratórií. Napriek tomu sme ako učitelia, študenti a absolventi našej fakulty šli spoločne do tejto akcie, ktorá mohla mať len elektronickú formu návštevy.

V porovnaní s minulým rokom sme vopred pripravili video, kde moderátor doc. Juraj Oravec sprevádza diváka po viacerých pracoviskách fakulty a navštevuje niektorých našich absolventov.

V piatok 4. februára 2022 sme o 10.00 hod. otvorili online akciu

Týždeň otvorených dverí - ChemWeek 2022, ktorá sa začala odvysielaním pripraveného videa cez youtube kanál. Hlavný moderátor akcie otvoril podujatie a spoločne s pánom dekanom Gatialom, s pani prodekanou Rehákovou a pánom prodekanom Drtilom uviedli základné informácie o fakulte. Hlavnou témou úvodnej časti bolo štúdium bakalárskych programov u nás. Slovo mali aj naši študenti, ktorí sa pochválili, a to oprávnene, že študentský život na našej fakulte existuje aj napriek rôznym pretrvávajúcim opatreniam.

MLADÍ VEDCI PRIBLÍŽILI VÝSKUM

V druhej časti akcie prezentovali naši mladší učitelia a výskumníci, aké aktuálne výskumné témy riešia spoločne s našimi študentmi. V prvej prednáške Ing. Tatiana Klempová, PhD. ukázala, ako metódami biotechnológie učí kvasinky vyrábať tuky. Ako chémia určuje vývoj aj v oblasti elektroniky, naznačila prednáška o tlačenej elektronike (Ing. Michal Hatala, PhD.). Ďalej nasledovala prezentácia o výskumných aktivitách našich organických chemikov (Ing. Matej

Babjak, PhD.) a prezentácia o tom, ako je náš absolvent pripravený na štvrtú priemyselnú revolúciu (Ing. Michaela Horváthová). Záverečné dve prednášky ukázali, ako výskum na našej fakulte prispieva k ochrane zdravia obyvateľstva z pohľadu eliminácie arzenu z pitnej vody (Ing. Ronald Zakhar, PhD.) i k výskumu vplyvu potravín na podporu správnej funkcie imunitného systému (doc. Ing. František Kreps, PhD.).

KDE VŠADE SA UPLATNÍ INŽINIER CHÉMIE

Výhodou inžiniera je, že využíva prírodné zákony, ktoré sú univerzálne. Preto náš absolvent nájde svoje zamestnanie nielen na slovenskom pracovnom trhu, ale aj v zahraničí. Cieľom tretieho bloku bolo ukázať divákovi, kde všade sa môže uplatniť náš absolvent – inžinier chémie. Na túto otázku najlepšie odpovedali priamo naši bývalí študenti. Ing. Dominik Krafčík našiel svoje uplatnenie vo firme Hydrotech a.s., ktorá sa venuje čisteniu odpadových vôd. Ing. Kristína Smorádková sa zamestnala v spoločnosti

McCarter, a.s., ktorá predstavuje významného výrobcu a distribútora nealkoholických nápojov. Ing. Ladislav Švistun porozprával, ako využíva svoje vedomosti získané na našej fakulte v spoločnosti Nafta, a.s. O tom, ako sa vyrábajú liečivé biotechnologickými procesmi, pútavým spôsobom porozprával Ing. Róbert Németh (Boehringer-Ingelheim RCV GmbH&&Co KG). Nakoniec Ing. Igor Arvensis porozprával o svojom pôsobení v spoločnosti Neografia, a.s., ktorá je dodávateľom komplexných polygrafických riešení v oblasti výroby kníh, časopisov, obalov i reklamných materiálov.

V rámci akcie ChemWeek 2022 sme vo vybraných termínoch ponúkli záujemcom o naše štúdium aj možnosť online stretnutí v živom vysielaní, kde sa mohli dozvedieť informácie spojené so štúdiom alebo uplatnením v zamestnaní.

Na záver tohoto príspevku pridávame ešte niekoľko fotografií z našich laboratórií. Pevne veríme, že júnová akcia pre stredoškolákov ChemShow 2022 už bude v prezenčnej podobe na pôde fakulty.

Na slávnostnom zasadnutí vedenia so študentmi odovzdal dekan fakulty, prof. Anton Gatiaľ, DrSc., a prodekan fakulty, doc. Milena Reháková, PhD., ocenenia najlepším študentom za rok 2020/2021.

Zasadnutie sme mohli usporiadať len dištančne, napriek tomu sa na ňom zúčastnilo až 38 študentov a učiteľov. Po odovzdaní cien pokračovali účastníci vyššie hodinovou diskusiou. Námetmi a otázkami od študentov sa bude vedenie inšpirovať. Zoznam ocenených bol nasledovný:

Cena dekana za vynikajúce plnenie študijných povinností počas doktorandského štúdia: Khvalbota Liudmyla, Mgr., PhD, Šuhaj Patrik, Ing., PhD.

Pochvalné uznanie dekana za mimoriadne plnenie študijných povinností v akademickom roku 2020/2021: Kanávorová Alexandra, Frundina Yelyzaveta, Mócová Martina, Miček Samuel, Basandová Patrícia, Kuzma Samuel, Stloukalová Berenika, Reich Radovan, Vargan Jozef, Bc.,

Belková Petronela, Bc., Tóthová Dominika, Bc., Fáber Rastislav, Bc., Sádecká Monika, Bc., Zábojníková Nina, Bc., Šoltýsová Nikola, Ing, Hanuljaková Hana, Ing.

Pochvalné uznanie dekana za mimoriadny výsledok v oblasti výskumu v akademickom roku 2020/2021: Hložeková Klaudia, Ing, Kolarič Lukáš, Ing., Štekláč Marek, Ing.

Pochvalné uznanie dekana za reprezentáciu fakulty v športe v akademickom roku 2020/2021: Urbanová Petra, Ing., Háberová Simona.

Pochvalné uznanie dekana za významnú činnosť konanú v prospech fakulty v akademickom roku 2020/2021: Lisý Anton, Ing., Kalanin Marek, Wadinger Marek, Bc., Dyrčíková Zuzana, Bc., Mencáková Lucia, Bc., Špaková Monika, Bc., Ácsová Aneta, Ing., Horváthová Michaela, Ing., Galčíková Lenka, Ing., Mališová Miroslava, Ing.

Oceneným študentom gratulujeme a dúfame, že o rok si už diplomy študenti prevezmú osobne.

Projekt aj výstava sú uskutočnené pod záštitou projektu APVV 16-0567 Identita SK- spoločná platforma dizajnu, architektúry a sociálnych vied.

Text: Zuzana Uličianska
Foto: FAD STU

SLOVENSKÁ TRADÍCIA MÁ DIZAJNÉROM ČO PONÚKNUŤ

↑ Portrét, prof. Ing. Veronika Kotradyová, PhD., rok 2020.

↑ Moderná lavica a textil z Pohorelej, autor: doc. Ing. arch. Peter Daniel PhD. Foto: Noro Knap.

↑ Komentovaná prehliadka výstavy Identita SK, január 2022.

↑ Vešiak OZI, autor: Mgr. art. Tomáš Páriš, realizácia: Ing. František Jánoš, vedúci práce: Mgr. art. Michala Lipková. Foto: Tomáš Páriš.

*B*ielenie vápnom, ale aj treska v majonéze – to sú tradičné slovenské postupy a výrobky, ktoré sa snažil zmapovať projekt Identita SK. Jeho unikátna interaktívna databáza materiálnej kultúry je zameraná nielen na architektúru či dizajn, ale aj gastronómiu, kultúru, prírodu a poľnohospodárstvo.

Hlavným cieľom výskumno-vývojového projektu Identita SK bolo zmapovať to, čo je z tradičnej materiálnej kultúry v regiónoch na Slovensku ešte živé a perspektívne pre regionálny rozvoj. Zvláštna pozornosť bola venovaná spojeniu tradičných remesiel so súčasným dizajnom, ako aj hľadaniu stratégií, ktoré sa dajú použiť pri rekonštrukciách či tvorbe nových foriem výrobkov. Základnou otázkou bolo, ako pristupovať k ľudovej architektúre, ktorá je súčasťou kultúrneho dedičstva tak, aby bolo aj pri nových výrobkoch a novotvaroch čitateľne a relevantne interpretované.

Positívny vzťah k našim koreňom je možné považovať aj za reakciu na globalizáciu cez hľadanie kolektívnej i osobnej identity. Obkolesovanie sa tradičnými prvkami je obľúbené najmä počas regenerácie a oddychu, tradícia nám dáva pocit bezpečia,

jednoduchosti, funkčnosti, autenticity, ale aj kontaktu s niečím známym. Dôležitou súčasťou výskumu bolo preto aj hľadanie súvislosti identifikácie sa s tradíciou a subjektívneho pocitu pohody, takzvaného wellbeing.

VÝSTAVA POTRVÁ DO KONCA MARCA

Projekt Identita SK sa prezentuje aj v rámci rovnomennej výstavy, ktorá bude do konca marca v Dizajn štúdiu ÚĽUV na Dobrovičovej ulici č. 13 v Bratislave. Expozícia reflektuje podoby folklorizmu v umení, priemysle aj v popkultúre. „Materiálna kultúra našej krajiny sa mení prudkým tempom. Tradícia sa neustále vyvíja, transformuje a interpretuje, táto premenlivosť je znakom jej životaschopnosti. Avšak to, čo aktuálne vzniká, nie je najvkusnejšie, pri novej tvorbe často absentujú odborníci,“ hovorí hlavná riešiteľka výskumno-vývojového projektu prof. Ing. Veronika Kotradyová, PhD. z Fakulty architektúry a dizajnu STU. FAD STU na ňom spolupracovala s Fakultou sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského a Ústavom etnológie a sociálnej antropológie SAV.

Podľa PhDr. Juraja Podobu, CSc. z Ústavu sociálnej antropológie FSEV UK ide v mnohom o pilotný projekt, ktorého jedinečnosť spočíva

v spájaní teoretických prístupov v umení a v rámci sociálnych vied: „Dôležitý je aj aplikovaný charakter projektu, prepájanie umeleckej praxe s produkciou členov tímu z FAD STU.“

Autori projektu sa chceli čo najviac priblížiť k ľuďom v regiónoch, urobiť si prehľad, aké remeslá ešte v regiónoch existujú. V rokoch 2018-2020 boli v spolupráci s etnológmi uskutočnené malé terénne výskumy spojené s workshopmi vo vybraných regiónoch (Horehronie, Horný Zemplín a Šariš, Hont, Orava, Liptov, Gemer, Podpoľanie a Záhorie) za účasti riešiteľov projektu, profesionálnych dizajnérov, ale aj študentov.

STRETÁVAJÚ SA AJ SO SKEPSOU

Kotradyová pripúšťa, že sa u miestnych aktivistov často stretávali so skepsou. „Organizátori lokálnych podujatí či prevádzkovatelia služieb, ktorí podporujú tradičnú ľudovú kultúru, to často robia len z lásky k svojim regiónom. Majú pocit, že sa o nich v Bratislave nikto nestará, že si musia pomôcť sami,“ dodáva.

Hoci remeslá sa stávajú súčasťou zážitkového turizmu ako atrakcia pre návštevníkov regiónov, remeselníkov v tradičnom ponímaní je na Slovensku

stále menej. „Remeslo je ťažká práca, mnohí remeselníci sú už v dôchodkovom veku a svoje nástroje skôr dávajú do múzea, ako by mali pokračovať v náročnom procese výroby,“ pripomína Kotradyová.

KDE KONČÍ REMESLNÍK A ZAČÍNA DIZAJNÉR

Na majstrovstve lokálnych výrobcov je dlhoročne založená výroba ÚĽUV, spolupráca s výtvarníkmi bola od jeho vzniku súčasťou koncepcie. V posledných rokoch však kooperácia s dizajnérmí nebola súčasťou jeho bežnej praxe, dochádzalo k nej skôr len v rámci výstavných či publikačných projektov. Situácia sa však novým vedením výrazne zlepšuje a vznikajú iniciatívy, ako sú Tandemy, kde priamo spolupracuje dizajnér s remeselníkom a vyvíjajú spolu výrobky vhodné pre predaj. „Niekedy je ťažké určiť, kde končí remeselník a začína dizajnér. Ak však chce dizajnér tvoriť naozaj dobré veci, musí remeslo lepšie poznať a v ideálnom prípade aj ovládať,“ vysvetľuje Kotradyová.

Referencia na tradíciu je možná nielen technológiami, ale aj použitými materiálmi. „Keď sa niečo urobí z vlny, ľanu, dreva či z prútia, je to jednoznačný, najjednoduchší odkaz,“

vysvetľuje Kotradyová. Využitie lokálneho materiálu by malo byť hlavnou podmienkou na získanie označenia Regionálny produkt a iných podobných certifikátov. Paradoxne je však veľmi ťažké takúto podmienku dodržať, napríklad v košíkárstve. Niektorí slovenskí košíkáři si síce stále pestujú v prútnikoch vlastné vrbové prútie, oveľa jednoduchšie a lacnejšie je však materiál dovážať z krajín, kde sa to pestuje a distribuuje vo veľkom.

Prof. PhDr. Zuzana Beňušková, CSc. z Ústavu etnológie a sociálnej antropológie SAV vidí dôležitosť projektu v popularizácii informácií, ktoré sú síce pre odborníkov dostupné, pre širšiu verejnosť ich je však potrebné zhuťniť a zjednodušiť v záujme všeobecnej kultivácie narábania s tradičnou kultúrou.

ZAÚJME AJ SÉRIA FOTOGRAFIÍ

Súčasťou prebiehajúcej výstavy je aj prezentácia fotografa Nora Knapa, ktorý konfrontoval pohľady na staré a nové Slovensko. Sériu štrnástich fotografií urobených v rozpätí niekoľkých desaťročí ukázala rýchlosť, s akou sa za ostatné storočie zmenila nielen architektúra, ale aj samotná krajina. Na miestach

dávných pasienkov či lúk dnes často nachádzame husté lesy.

Knap vychádzal z historických snímok, ktoré si vyhľadal v etnologickom múzeu v Martine. „Pokúšal som sa identifikovať miesta na fotografiách a prefotiť ich z toho istého bodu, ako dávny fotograf, tak, aby prekryvanie obrazu bolo matematicky presné a vznikla dokonalá ilúzia prelínania sa realít,“ vysvetľuje. Veľkú väčšinu fotografií sa mu ani nepodarilo stotožniť so súčasnosťou, drevené dediny zanikli, respektíve sú už len v skanzenoch. „Najmä vo východných častiach Slovenska sa ľudia zbavovali starých domov, akoby sa hanbili za chudobu, ktoré tieto domy reprezentovali. Hneď, ako sa dalo, ich prebudovávali,“ hovorí Kotradyová.

Výstava bude reinštalovaná na letných multižánrových a folklórnych festivaloch.

Aktéri projektu v súčasnosti ďalej naplňajú databázu záznamami, ktoré nazbierali počas svojich terénnych výskumov, a snažia sa o získanie ďalšieho financovania projektu, už s možnosťami reálnej podpory podnikania v oblasti tvorby regionálnych výrobkov a poskytovania služieb v regiónoch. K tejto téme vznikajú odborné publikácie a dokumentárny film.

Text: Zuzana Uličianska
Foto: FAD STU

VEĽKÉ PLÁNY POTREBUJÚ VEĽA ROKOV, BRATISLAVA VŠAK TAKÚ MOŽNOSŤ NIKDY NEMALA

↑ Kostol sv. Alžbety od uhorského architekta Ödöna Lechnera (1845 – 1914), a súčasne je najvýznamnejším dielom maďarskej secesie na území Bratislavy. Zdroj: Archív hlavného mesta Bratislavy, Múzeum mesta Bratislavy.

Bratislava nie je verejnosťou považovaná za mesto secesie. Výstava Cool Nouveau, ktorá je prezentovaná v Galérii Umelka od 4. do 23. februára, chce toto vnímanie zmeniť. Nielen o nej sa rozprávame s hlavnou riešiteľkou projektu, prof. Dr. Ing. arch. Henrietou Moravčíkovou z Fakulty architektúry a dizajnu STU.

Bratislava sa možno viac spomína v súvislosti so svojou historickou architektúrou, či dielami z obdobia funkcionalizmu. Prečo ste sa rozhodli prezentovať práve secesnú Bratislavu? Bratislava, ako druhé najväčšie mesto vtedajšej uhorskej monarchie, zažívala na prelome 19. a 20. storočia dynamické obdobie. Táto etapa dejín nebola dostatočne reflektovaná, v odbornej literatúre sa o slovenskej secesii začalo hovoriť pomerne neskoro, aj popularizácia v širšej verejnosti má svoje rezervy. Keďže sme súčasťou medzinárodného projektu, naším ďalším cieľom bolo dostať Bratislavu do európskeho kontextu,

ukázať, že to, čo sa v tom čase dialo u nás, nadväzovalo na to, čo sa dialo v Budapešti či vo Viedni. Bratislavská secesia je príkladom plodnej koexistencie rozličných vplyvov a autorských koncepcií.

Natrafili ste pri výskume na niečo, čo vás samých prekvapilo? Negatívnym prekvapením bolo, že sme v mestskom archíve ani na iných dostupných miestach nevedeli nájsť historické dokumenty, výkresy, návrhy jednotlivých budov. Mňa osobne ale veľmi potešil nález výkresov bývalého dievčenského gymnázia na Dunajskej ulici, ktoré nebolo predtým v strede nášho záujmu, či strednej odbornej školy na Fajnorovom nábreží. Málokto si uvedomuje, aké veľké investície do vzdelávacích zariadení urobilo uhorské kráľovstvo na konci svojej existencie. V Bratislave sa postavilo chlapčenské aj dievčenské gymnázium, viacero stredných odborných škôl aj vzdelávacia inštitúcia pre hluchonemých. Bol to veľký prínos pre mesto a všetky tieto budovy spadajú práve do obdobia art nouveau.

Ktoré iné ťažiskové diela vznikli v tomto období? Klenotom obdobia art nouveau je určite Modrý kostolík. Ale aj objekty, ako hlavná pošta, tržnica, Reduta či niektoré hotely a nájomné domy vybudované v priestore mestského ringu, ktorý bol urbanisticky koncipovaný práve v tomto období.

S ringom sa nám spája skôr Viedeň ako Bratislava. Samozrejme, vo Viedni je urbanizmus dotiahnutý do dôsledkov, ich Ringstrasse bola postavená na stopách historického opevnenia tak, ako to cisár František Jozef I. nariadil. Tento model aplikovali viaceré mestá v strednej Európe. V Bratislave sa začal ring budovať na konci 19. storočia, potom však prišiel koniec monarchie a za Československej republiky sa predstava, ako by mal vnútorný okruh mesta vyzeráť, už posunula. Po druhej svetovej vojne sa vízie opäť zmenili, takže náš vnútorný okruh zostal nejednoznačný.

Až náhodný? Naopak, je dôležité hovoriť, že všetko, čo vyrástlo v Bratislave, je dôsledok

↑ Plagát k výstave Cool Nouveau.

nejakých plánovacích rozhodnutí. Nikdy však nebolo dosť času na ich realizáciu. Veľké plány potrebujú veľa pokojných rokov, ktoré ich dovoľia kontinuálne budovať. Bratislava takúto možnosť nikdy nemala. Režimy sa striedali príliš často. Kým v iných mestách sa udržiavala prinajmenšom kontinuita ľudí, ktorí sa o rozvoj miest starali, bez ohľadu na zmeny režimov, v Bratislave sa vždy vymenili všetci zodpovední. Nielenže sme nedokázali, ale ani sme nechceli nadväzovať na to, čo bolo predtým.

Publikácia Bratislava (ne) plánované mesto, na ktorej ste spolupracovali, získala koncom roka cenu ICMA – AWARD. Čo vás motivovalo sumarizovať dejiny územného plánovania v hlavnom meste? Vznikla z našej nespokojnosti s tým, ako to v súčasnosti v Bratislave vyzerá. Chceli sme, aby sa z knihy stala pomôcka pre tých, čo rozhodujú, ale aj pre tých, ktorí by sa mohli a mali zapájať do procesov, teda pre širokú verejnosť, aby trochu viac porozumela vývoju Bratislavy. Boli sme veľmi potešení

↑ Z otvorenia výstavy riešiteľiek (zľava Mária Novotná, Monika Bočková, Henrieta Moravčíková, Paulína Ebringerová spoločne s projektovým manažerom Jozefom Lavičkom).

↑ Z inštalácie výstavy v Galérii Umelka SVÚ.

záujmom, kniha mala dobré výsledky predaja, inštitúcie ako Metropolitný inštitút s knihou na dennej báze pracujú.

V dejinách rozvoja hlavného mesta registrujeme aj návrhy, pri ktorých môžeme byť len radi, že sa nezrealizovali. Na každom veľkom zámere sa dajú nájsť aj negatíva. Plánovaná výstavba na hradnom kopci po zbúraní hradu je však asi najvýraznejším príkladom projektu, ktorý je lepšie, že sa neuskutočnil, keďže hrad je poznávacím znamením Bratislavy.

Málo sa o niektorých týchto megalomanských projektoch vie. Možno by bolo dobre, keby sme si to pripomenuli aj v súvislosti s dnešnými búraniami, napríklad aj Istropolisu. Vtedy sa dokázala spoločnosť proti takým zámerom postaviť. Po prvýkrát chceli hrad zbúrať s víziou vládnej štvrte už za prvej republiky. V odbornej tlači sa ale rozvinula veľká diskusia, ktorá argumentovala proti tomuto návrhu. Neskôr za Slovenského štátu tam malo stáť univerzitné mesto. V šesťdesiatych

Coolnouveau je digitálna platforma na prezentáciu výsledkov výskumu a podujatí, ktoré sú súčasťou slovenskej participácie v rámci projektu Strengthening the cultural identity of the Danube region by building on common heritage of ART NOUVEAU. Projekt sa v rámci programu EU Interreg rieši na pôde Fakulty architektúry a dizajnu STU v spolupráci s desiatkou renomovaných inštitúcií v Rakúsku, Maďarsku, Rumunsku, Slovinsku, Chorvátsku a Srbsku. Asociovaným partnerom projektu je Metropolitný inštitút Bratislavy.

rokoch sa plánovalo napríklad aj kompletné zbúranie Obchodnej ulice, kde mal vyrásť obchodno-spoločenský komplex. Aj o tejto myšlienke si myslím, že je lepšie, ak zostala v podobe plánov.

Sú však aj projekty, ktoré sme možno mali uskutočniť. Opakovane sa vracala napríklad myšlienka na presun železničnej stanice. O tom uvažoval už Antal Palóczy, autor prvého plánu regulácie a rozvoja mesta. Keby sme stanicu posunuli viac smerom na východ, tak by sme nemali množstvo dnešných problémov. Od roku 1907 až dodnes sa však nevedia železnice s mestom dohodnúť na riešení problému železničnej dopravy v rámci mesta, čo je smutné. Problematika plánovania mesta na prelome 19. a 20. storočia je vzrušujúca téma nielen v súvislosti s Bratislavou, ale s celou Európou. Práve tejto téme sa bude venovať aj medzinárodná vedecká konferencia European city planning at the turn of the 19th and 20th century, ktorá sa uskutoční na FAD v júni tohto roka.

Text: Radovan Holubek
Foto: MTF STU

ZAHRA NI ČN Á N Á V Š T E V A N A M T F S T U

Dekan Materiálovotechnologickej fakulty STU so sídlom v Trnave prof. Ing. Miloš Čambál, CSc. privítal 5. novembra 2021 na pôde fakulty doc. Ing. Kseniu Domninu, CSc. z Votkinskej pobočky Kalašnikovej Štátnej Technickej Univerzity (Votkinsk branch of Kalashnikov Izhevsk State

Technical University; Izhevsk, Russia) v sprievode Dr.h.c. prof. Ing. Pavla Božeka, CSc.

V nadväznosti na toto oficiálne prijatie sa konalo i ďalšie pracovné stretnutie. Docentka navštívila našu fakultu i 25. januára 2022 v sprievode hostí, ktorými boli doktorandi Ing. Vladimír Stenchlák

a Ing. Milan Sága zo Strojníckej fakulty UNIZA Žilina. Počas tejto návštevy sa na našej fakulte realizovali prehliadky laboratórií Ústavu výskumu progresívnych technológií, ktorú viedol Mgr. Zoltán Száraz, PhD., a Ústavu výrobných technológií, ktorú viedli doc. Ing. Marcel Kuruc, PhD. a Ing. Michaela Kritikos, PhD.

Text: Peter Šugár
Foto: MTF STU

N Á V Š T E V A Z Á S T U P C O V F I R M Y K U K A S L O V A K I A

27. januára 2022 navštívil Materiálovotechnologickú fakultu STU konateľ firmy KUKA Slovakia, spol. s r. o., Ing. Michal Hruboš, spolu s manažérkou pre ľudské zdroje, Mgr. Brigitou Zahorjanovou.

Na stretnutí s dekanom fakulty, prof. Ing. Milošom Čambálom, CSc., prodekanom pre vedu a výskum, prof. Ing. Petrom Šugárom, CSc., prodekanou pre ľudské zdroje, doc. Ing. Kristínou Gerulovou, PhD. a vedúcim Výučbového strediska v Dubnici nad Váhom, Ing. Petrom Kleinedlerom, PhD., boli prerokované možnosti spolupráce v oblasti vzdelávania,

výskumu a vývoja so zameraním na problematiku počítačového modelovania a simulácie automatizovaných výrobných systémov, najmä pre segment automobilovej výroby. Súčasťou návštevy bola prehliadka laboratória Ústavu výrobných technológií a Ústavu aplikovanej informatiky, automatizácie a mechatroniky, ktorú zabezpečili doc. Ing. Radovan Holubek, PhD., doc. Ing. Jozef Bárta, PhD., prof. Ing. Pavel Važan, PhD. a Ing. Igor Halenár, PhD. Spoločnosť prejavila záujem o absolventov fakulty a predstavila ponuku participovať na spoločných aktivitách zameraných na rozvoj tých profesijných a kľúčových kompetencií študentov fakulty, ktoré napomôžu ich rýchlejšej adaptácii na reálne podmienky výrobnjej praxe.

Text: Marián Pavlík
Foto: MTF STU

P R O F . I N G . M I L O Š Č A M B Á L , C S C . U Č I T E Ľ O M R O K A 2 0 2 1 N A N A Š E J F A K U L T E

Začiatok roka 2022 na Materiálovotechnologickej fakulte STU so sídlom v Trnave už po tretíkrát za sebou patril ankete „Učiteľ roka 2021 na MTF STU“.

Študenti zo šiestich ústavov a jedného detašovaného pracoviska tradične hlasovali v období od 24.01. 2022 do 28.01 2022 za Učiteľa roka 2021, ktorý prevezme žezlo po minuloročnom víťazovi doc. Ing. Maximiliánovi Strémym, PhD. a získa tohtoročný titul udelený práve študentmi. Ani

aktuálna virtuálna doba nezabránila študentom zmobilizovať sa a hlasovať v hojnom počte, čím potvrdili atraktivitu ankety organizovanú pod záštitou AS STU a Študentského parlamentu EaI aj v tomto ročníku. Napäté okamihy do poslednej chvíle viedli k víťazstvu pána dekana MTF STU prof. Ing. Miloša Čambála, CSc. z Ústavu priemyselného inžinierstva a manažmentu, ktorý získal 15,2 % zo všetkých 310 hlasov.

Pozitívne nominácie a veľký počet hlasov potvrdili veľkú odbornosť, ľudskosť, energiu a obetavosť, ktoré

pán dekan vkladá do našej fakulty. Jeho pedagogická a vedecká činnosť je pre neho „prácou, ktorú miluje“, a vďaka ktorej sa ním môžeme inšpirovať aj my, študenti. V mene všetkých študentov gratulujeme pánovi dekanovi k získanému oceneniu a prajeme mu do budúcnosti veľa spokojných študentov, ktorí sa s radosťou budú vracáť ku svojej alma mater. Mnoho manažérskych úspechov, v ktorých zanecháva kus svojej odbornosti, a ktorá sa odzrkadľuje na fakulte ako takej. A, samozrejme, veľa zdravia, ktoré je v dnešnej ťažkej dobe o to viac žiadané.

Text: Zuzana Marušincová
Foto: FIIT

NET@FIIT 2022

Vítazom 5. ročníka súťaže stredoškôľákov, zameranej na overenie vedomostí z oblasti počítačových sietí, sa stal súťažiaci zo Strednej odbornej školy v Handlovej. Súťaž organizuje FIIT STU s cieľom umožniť žiakom stredných škôl prezentovať svoje vedomosti z oblasti počítačových sietí. Víťazi a úspešní riešitelia získajú okrem cien veľký počet bonusových bodov do prijímacieho konania na bakalárske štúdium na našej fakulte.

Súťaž spočíva v konfigurácii zariadení (počítače, prepínače, smerovače, servery) prepojených počítačovou sieťou v simulátore Cisco Packet Tracer podľa zadania. Zadanie pozostáva z viacerých

Text: Zuzana Marušincová
Foto: FIIT

DEKAN OCENIL NAJLEPŠÍCH ŠTUDENTOV FIIT

15. decembra 2021, pri príležitosti Medzinárodného dňa študentstva, prof. Ivan Kotuliak, dekan FIIT STU, ocenil najlepších študentov fakulty za uplynulý akademický rok. Slávnostné oceňovanie sa uskutočnilo, vzhľadom na opatrenia vyplývajúce z prevencie pred šíriacou sa pandémie, opäť online. Ocenenia boli udelené za najlepšie záverečné práce, výskumnú aj pedagogickú činnosť, účasť a úspechy v súťažiach, športové i umelecké úspechy, odborné a organizačné činnosti pre fakultu.

konfiguračných úloh, ktoré sú zamerané primárne na príkazy zadávané cez príkazový riadok (CLI) operačného systému Cisco IOS. Zahrnutá problematika predstavuje úlohy v rozsahu úrovne certifikácie CCNA.

Tohtoročná súťaž sa konala 7. februára a vzhľadom na pretrvávajúcu pandémiu sa aj v tomto roku uskutočnila dištančnou formou prostredníctvom Webexu. Do súťaže sa prihlásilo 25 žiakov z 5 slovenských stredných škôl.

Zvíťazil Samuel Lupták zo Strednej odbornej školy v Handlovej, druhý bol Matúš Záremský a tretí Damián Regeš, obaja zo Súkromnej strednej odbornej školy v Poprade. Desiati súťažiaci sa stali úspešnými riešiteľmi a tiež získali vysoký počet bonusových bodov do prijímacieho konania na FIIT. Veríme, že sa s nimi stretneme už v septembri 2022 ako s našimi novými študentmi. Viac informácií o súťaži sa nachádza na stránkach súťaže: www.fiit.stuba.sk/sutaz/netfiit.

a prajem veľa ďalších úspechov,“ prihovoriť sa na úvod slávnostného oceňovania dekan fakulty Ivan Kotuliak.

NECHÝBALA EXTERNÁ PODPORA

Ceny dekana boli podporené spoločnosťami Ditec, EMM, Sféra, Nadáciou pre rozvoj informatiky a Nadáciou Tatra banky. „Dobré výsledky našej spoločnosti, ako aj celého IT sektora, by neboli možné bez hlavného faktora – múdrych a šikovných ľudí. Množstvo z našich špičkových kolegov vychovala práve táto fakulta,“ povedala Anna

Záhorčáková, obchodná riaditeľka spoločnosti Ditec.

„Verím, že fakulta v spolupráci s partnermi poskytne svojim študentom takú úroveň vzdelania, ktorá vám umožní porovnávať sa s absolventmi iných univerzít a zabezpečiť uplatnenie v IT svete,“ uviedol Jozef Chebeň, konateľ spoločnosti EMM.

„Rád by som sa poďakoval vám študentom za to, že ste si pre svoju profesionálnu prípravu vybrali práve našu fakultu, a za vašu snahu dosahovať čo najlepšie študijné výsledky. Viem, že vzdelanie, ktoré na fakulte získate, vám umožní získať jednak dobré zamestnanie, a zároveň verím, že informatika sa vám stane nielen zamestnaním, ale aj celoživotnou záľubou,“ prihovoriť sa Tibor Krajčovič, správca Nadácie pre rozvoj informatiky.

„Mám veľkú radosť a česť, že môžem byť aspoň takto na diaľku súčasťou oceňovania tých najlepších študentských diplomových prác. Som zároveň rada, že ako banka môžeme prispieť k rozvoju a podpore študentov Fakulty informatiky a informačných technológií STU,“ uviedla vo svojom prihovore Lucia Suďová, vedúca oddelenia komunikácie Tatra banky.

„Teší nás, že takýmto spôsobom môžeme prispieť k rozvoju vzdelávania

a podporiť výskumné aktivity univerzity. Chceme byť súčasťou vzdelávania mladých šikovných ľudí, aby boli po získaní titulu vybavení praktickými znalosťami, ktoré využijú vo svojom profesionálnom živote,“ povedal Igor Kalamen, výkonný riaditeľ úseku inovácií spoločnosti Sféra.

KTO BOL OCENENÝ?

Za výborné študijné výsledky a výborne vypracované záverečné práce v bakalárskom štúdiu si Cenu dekana prevzali bakalári Adam Gajdošík: Penetračné testovanie protokolov Internetu vecí (vedúci: Ing. Peter Kaňuch), Denis Klenovič: Blockchain and Smart contracts (vedúci: Dr. Kristián Košťál) a Nina Masaryková: Music analysis using artificial neural networks (vedúca: doc. Vanda Benešová). Za inžinierske štúdium cenu získali inžinieri Matúš Pilňan: Webová podpora tímovej práce s jazykom System Verilog (vedúci: Dr. Lukáš Kohútka), Peter Škrak: Detekcia nezvyčajného správania v bezdrôtových sieťach (vedúci: Dr. Rastislav Bencel) a Ladislav Zemko: Personalizovaný e-coaching prostredníctvom viacvrstvovej aplikácie (vedúca: Dr. Katarína Jelemenská). Cenu dekana za doktorandské štúdium získal najlepší študent doktorandského štúdia Miroslav Laco,

ktorý zároveň získal Cenu rektora STU za výborné študijné výsledky a výborne vypracovanú dizertačnú prácu. Cenu ÚI SAV získal inžinier František Šefčík: Interpretability and explainability of deep neural network systems in domain of visual medical data (vedúca: doc. Vanda Benešová).

V kategórii Najlepší študenti v jednotlivých ročníkoch boli ocenení v bakalárskom štúdiu Ramon Urge, Lucia Janíková, ktorí zároveň získali ocenenie rektora Študent roka 2021, a Róbert Szabó. V inžinierskom štúdiu boli ocenení Vladimír Bachan, Jakub Lackovič, Veronika M. Rajňáková, ktorá zároveň získala ocenenie rektora Študent roka 2021, Peter Mačinec, Denis Mitana, Miroslav Šedivý a Ladislav Zemko. Za výborné výskumné výsledky v doktorandskom štúdiu bol ocenený doktorand Alexander Valach.

Za pedagogické výsledky boli ocenení Lukáš Hudec, Juraj Petrik a Alexander Valach, ktorí boli študentmi vyhodnotení ako najlepší cvičiaci spomedzi doktorandov.

Za publikačnú činnosť a mimoriadne výsledky v oblasti výskumu a vývoja boli ocenení Ing. Lukáš Mastíľak, Ing. Jaroslav Erdelyi, Ing. Miroslav Laco a Ing. Marek Jakab spolu s Ing. Lukášom Hudecom.

Ocenení boli študenti aj v kategóriách: Výskumné výsledky študentov, Súťaže v oblasti IIT, Odborné činnosti, Šport a umenie a Organizačné činnosti.

Ocenenia si prevzala takmer stovka študentov a absolventov. Všetkých ocenených nájdete na fakultných webových stránkach: www.fiit.stuba.sk/6131.

V akademickom roku 2020/21 na FIIT STU v Bratislave študovalo 1 148 študentov, z toho 300 bakalárov, inžinierov a doktorov úspešne ukončilo štúdium.

Text: Markéta Pálffyová, Adriana Káňovičová
Foto: Archív STU

PO FEBRUÁROVÝ VÝVOJ V SPOLOČNOSTI I ŠKOLSTVE

(POKRAČOVANIE V MAPOVANÍ ŽIVOTNÝCH PRÍBEHOV NAŠICH UČITEĽOV)

Listujúc kalendár, opäť sme sa i tento rok priblížili k dátumu, ktorý sa stal v dejinách našej spoločnosti doslova prelomovým. Áno, je to február, teda obdobie, kedy si už našťastie iba historici a tí skôr narodení občania bývalého Československa spomínajú na udalosti sprevádzajúce tento, nielen vonkajšou teplotou, mrazivý mesiac roku 1948.

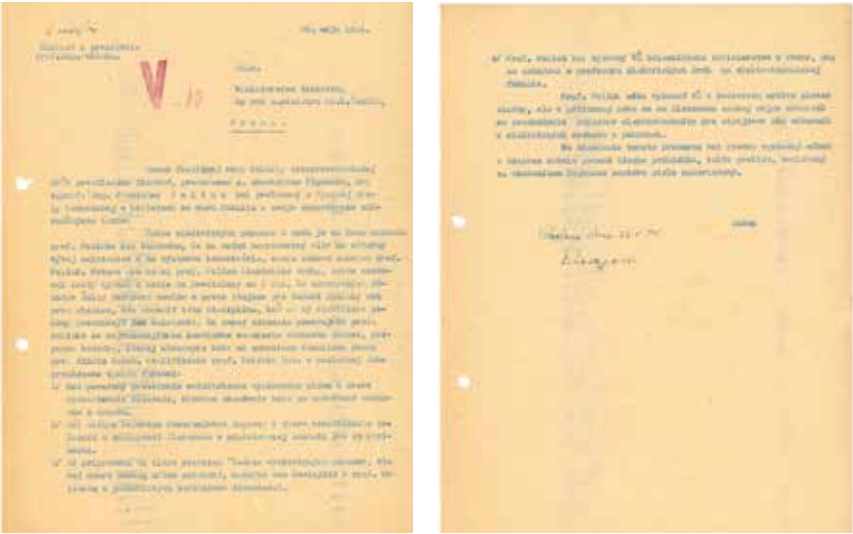
Hoci je spomedzi všetkých mesiacov najkratším, i tak sa vďaka tomu, čo vo vývoji našej krajiny toho pamätného roku priniesol, stal v porovnaní s ostatnými pomyselným vífazom. Na dlhý čas nasledujúcich štyroch desaťročí získal totiž prívlastok víťazný. A aby sa ešte viac umocnil jeho význam i postavenie v súdobej histórii nášho štátu, tak mu doboví pravopisci, či skôr ideológovia, prideliли ešte ďalšie privilégium, a to písanie s veľkým začiatočným písmenom F. Novodobý terminus technicus – Víťazný Február, ktorého autorom bol vtedajší minister informácií Václav Kopecký, sa vďaka horlivej propagande okamžite zakorenil vo vtedajšej mluve, prejavoch, učebniciach, skrátka v každodennom živote.

Prevrat z februára 1948, ktorý v sebe len niesol zdanie ústavnosti a legítimity, odštartoval novú, neblahú éru v životoch obyvateľov. V príliš krátkej časovej súslednosti došlo k výmene dvoch nedemokratických režimov. Po rokoch existencie autoritatívnej Slovenskej republiky a dvoch rokoch (1945 - 1947) „limitovanej demokracie“ sa náš štát pretransformoval na agilného a v mnohých smeroch bezkonkurenčného člena socialistického bloku. Zo satelitu nacistického Nemecka sme sa odrazu stali, spolu s ďalšími štátni strednej a juhovýchodnej Európy, satelitom sovietskym. Používúc istú metaforu vychádzajúcu z farebného spektra, tak na našom území boli farby čierna a hnedá čoskoro vystriedané ostro sýtou červenou (farby signifikantné pre vojnu a oba režimy). Je nutné dodať, že vo viacerých ohľadoch sme voči nášmu novému veľkému „bratovi“ vystupovali ako poskokovia tak lojálne, ba až servilne, a do svojho systému sme prebrali isté mechanizmy či mocenské prvky tak učenlivo, že sme boli kladení za vzor aj pre ďalších súpútnikov tohto „tábora mieru“.

DOBA REČNÍCKYCH PULTOV A BURCUJÚCICH HESIEL

Priebeh Februára 1948 v choreografii vnútroštátnych komunistických síl bol definitívnym premostením do područia rozpínaveho a nekompromisného Sovietskeho zväzu. Pozícia vazala nám vydržala štyri dekády a skončila de facto až rozpadom impéria socialistických

štátov. Dva roky snahy o budovanie aspoň čiastočnej demokratickej spoločnosti na platforme povojnovej konsolidácie sa stali v našich dejinách len akousi krátkou epizódou, akýmsi neúspešným ex tempore. Kurz nastavený v obnovenom Československu sa pod bezbrehou aroganciou ľavicových síl dotovaných, podporovaných a povzbudzovaných Moskvou vychýlil a následne zrútil. V nečestnom boji a neférovými prostriedkami formou februárového puču prevzali komunisti moc v krajine. Tento akt bol počiatkom relatívne dlhej etapy našich novodobých dejín, kedy marxisticko-leninská filozofia zdecimovala iné názorové prúdy, presiakla spoločnosťou a expresnou rýchlosťou sa odzrkadlila v každej jej sfére. V snahe o vymenovanie symbolov nového režimu možno uviesť agresívnu, dogmatickú, jednostrannú a kritiku nepripúšťajúcu propagandu KSČ, nekonečné školenia, schôdze, prednášky a besedy v duchu nového svetonázoru, masívnu agitačnú činnosť a osvetu naprieč celou societou, t. j. na všetkých jej úrovniach, pravidelné oslavy a manifestácie príslušných sviatkov súvisiacich s ideológiou či demonštráciu moci prostredníctvom silových – t. j. bezpečnostných a vojenských zložiek na rôznych dôsledne pripravovaných defilé. Nastala doba rečníckych pultov, nad a za ktorými viseli plagáty zvečňujúce „otcov – zakladateľov“ i epigónov novej myšlienkovej školy v nadživotnej veľkosti. Započala doba burcujúcich hesiel za rovnostársku spoločnosť, v ktorých, či už boli neprehliadnuteľne napísané na drapériách gigantických rozmerov a umiestnené na fasádach šedivých budov, alebo boli „len“ verbalizované ústami plamenných rétorov, sa nezniedka vyskytovali invetívny či vyhrážky na adresu „triednych nepriateľov“ a z ktorých bolo jasné, kto je spojenec a záštita a kto, naopak, úhlavný protivník či zradca. Prišiel vek predpísaných pozdravov, žiarivých a predimenzovaných naratívno-obrázkových násteniek, plápolajúcich vlajok spriatelených štátov s dominanciou tej vodcovskej – hegemónskej s kosákom a kladivom, doba pripínania metálov s rudými päťcípmi hviezdami na vypnuté hrude pravoverných, doba potriasania rúk a nevkusných bozkov medzi súdruhmi, doba, kedy pri určitých príležitostiach a výročiach komicky, ba až absurdne, vytrčali vo výkladoch obchodov medzi tovarom podobizne potentátnikov (často sa však stávalo, že tam bola umiestnená iba samotná fotografia či sadrová hlava ako solitér, keďže tovaru vtedy nebolo nadostač). Nastala éra, kedy sa povinne plakalo a povinne usmievalo, kedy sa na príkaz spievala internacionála či pieseň práce, kedy sa skladali sľuby i prisahy k vernosti, oddanosti a budovaniu lepších zajtrajškov. Bola to doba salutovania a maširovania pod obrovskými pamätníkmi či skulptúrami, éra, kedy sa mávalo a kývalo na povel. Prišla doba, kedy sa tá

↑ List dekana EF SVŠT z mája 1954 adresovaný ministrom školstva o nutnosti preloženia prof. Poliaka z Košíc späť do Bratislavy.

„správna“ legítimácia stala pre svojho držiteľa prostriedkom – vstupenkou ku komfortnejšiemu životu v porovnaní s ostatnými, t. j. „bezpartajníkmi“, a kedy povýšenecké maniere takzvanej červenej šľachty valcovali osudy mnohých slušných občanov. Nastalo obdobie skrivodlivých pomerov, počas ktorého boli jedni glorifikovaní a iní zatracovaní, zneuctievaní, odsudzovaní a mnohí i odsúdení... Obdobie, ktoré nahrávalo prospechárom, udavačom, sľedičom motivovaným a odmeňovaným režimom za svoju hanebnú činnosť.

BEZ ĽUDSKEJ TVÁRE

Štyri desaťročia pospolitost' ovplyvňovali princípy znásilňovania, vnucovania a indoktrinácie boľševického svetonáhľadu, týrania duševného i toho fyzického vo vyšetrovacích miestnostiach. Skrátka, do našich dejín vstúpila jedna z ďalších smutných kapitol. Bolo to však našťastie aj obdobie, kedy neprestali žiť dobrí a čestní ľudia, či už boli alebo neboli súvercami strany. Lebo byť úprimne presvedčeným komunistom sa vonkoncom nevylučuje s kladným charakterom človeka, jeho poctivosťou, morálnosťou, solídnosťou, serióznosťou. Tisícky ľudí skutočne pozitivisticky verili v dobro režimu a v myšlienky spravodlivosti. Takýto „učebnicový“ systém však nebolo možné vybudovať. Prekážkou na ceste k nemu boli nielen samotná utopickosť projektu, ale i staré známe skutočnosti – nekalé praktiky vodcov štátu, ich surovosť, narcizmus, chorobná myseľ s mocenskými deviáciami, chamtivosť, podozrievavosť, manipulatívnosť, pomsta, absencia sebareflexie... To sú vlastnosti, ktoré s kreovaním ideálnej spoločnosti nie sú v korelácii, zato sú predpokladom pre budovanie totality a teroru. Hoci občania obnovej CSR túžili žiť v krajine, ktorej hlavnými atribútmi budú demokracia, korektné a kompetentné vedenie, ako aj po rokoch vojnových útrap praobyčajný pokoj, napokon sa svojho sna nedočkali. Výsledkom „neúnavnej“ práce „kormidelníkov lode“ s názvom Československo, s podtitulom ľudovodemokratické, sa po februári 1948 stal len zdeformovaný a pokrivený model

quasi sociálneho štátu „bez ľudskej tváre“. I keď, paradoxne, opisovaná doba bola práve epochou tvárí, hláv, búst či celých korpusov vtedajších hýbateľov dejín. Ich podobizne, či už celé, alebo len torzovité, vyplňali a zahusťovali verejný priestor v každom meste republiky.

V DUCHU NOVEJ DOKTRÍNY

Aby sme však nadviazali na školské prostredie, ktoré nás v týchto súvislostiach prirodzene zaujíma najviac, môžeme sa chopiť práve slova „tvár“. Už koncom februára 1948, teda bezprostredne po prevrate, sa na základe nariadenia vtedajšieho ministra školstva Zdenka Nejedlého inštalovali obrazy generalissima Josifa Vissarionoviča Stalina vo všetkých

školách, vrátane vysokých. Jeho prísny výraz dohliadal na každý krok študentov i učiteľov. Stal sa neoddeliteľnou súčasťou tried, posluchární, ául, kabinetov či riaditeľní. V krajných prípadoch i jedálni či telocvični. Ďalším bleskovým rozhodnutím zo strany ministerstva školstva bola okamžitá a bezodkladná príprava učebnice politickej výchovy pre školy. Nič nebolo treba nechať na náhodu či politický „sebastvývoj“ človeka (v prípade žiaka – človečika), naopak, nutné bolo v duchu novej doktríny cielené a systematicky edukovať. A to nielen žiakov, ale dbalo sa pochopteľne i na „duchovný“ rast, respektíve prevýchovu samotných učiteľov. Inklúzia marxistickej filozofie do škôl všetkých typov a stupňov prebehla fakticky obratom. Implantovala sa do učebných osnov rýchlosťou blesku a stala sa preferovanou matériou vo vyučovaní či doškoľovaní. Z pohľadu radiaceho ministerstva stála akoby na piedestáli v množine predmetov, a to bez ohľadu na to, o akú školu z hľadiska zamerania išlo. Na školách nižšieho a stredného stupňa sa vtesnala do dejepisu, občianskej, brannej i estetickej výchovy, dokonca v istej miere zasahovala aj do interpretácie v oblasti biológie a ostatných prírodných vied (jednostranné a nekritické preferovanie sovietskych modelov a výsledkov bádania bez snahy o komparáciu s tými západnými, respektíve automatické odmietnutie západných teórií), na univerzitách a vysokých školách sa zas prejavila v podobe samostatných predmetov – napríklad politická ekonómia, dejiny medzinárodného robotníckeho hnutia a podobne. Pri konkrétnom pohľade na našu školu, i tu v radoch pedagógov nájdeme mnoho takých, ktorí sa novým móresom nemienili tak ľahko podvoliť a poddať sa. Naivne si myslia, že aj naďalej budú môcť kráčať svojou pedagogicko-výskumnou dráhou a vytyčenou kariérnou trasou, narazili čoskoro na hrubé mantinely, ktorých staviteľom bola KSČ so svojím monopolom.

PROF. FRANTIŠEK POLIAK

Tak, ako v minuloročnom čísle nášho magazínu o takomto čase, i teraz si vám dovoľujeme predstaviť niektorých z tých, ktorí si po ceste plnej režimom nastražených „prekážok, trťňov, hrbolov

a výmoľov“ prešli. Vo výbere novými pomermi ukrivdených a do značnej miery postihnutých začíname osobou pána profesora Františka Poliaka z Elektrotechnickej fakulty. Hoci sa jeho životný príbeh v dôsledku istých rozhodnutí „zhora“ v určitej etape značne skomplikoval, napokon dopadol relatívne dobre. Teda, aby sme boli úplne presní, dobre skončil v prípade jeho samotného, menej však už pre našu školu. Ale poďme pekne po poriadku. Prof. Poliak pôsobil na našej škole, konkrétne na Odbore strojného a elektrotechnického inžinierstva (z ktorého neskôr vznikla Elektrotechnická fakulta) už od r. 1942. Do r. 1947 pracoval v externej forme, od uvedeného roku prešiel do služieb interných. Prednášal predmety silnoprúdová elektrotechnika a elektrické pohony a dráhy. Od 1. januára 1948 vykonával funkciu mimoriadneho profesora, a zároveň sa týmto dňom stal prednostom Ústavu elektrických pohonov a dráh. Úspešne ho viedol do začiatku r. 1953, kedy bol určitým okruhom ľudí vyhodnotený ako politicky „nespolahlivý“, a preto musel svoje doterajšie pôsobisko urýchlene opustiť.

Prof. Poliak bol jedným z tých, ktorí boli zaradení do skupiny osôb podliehajúcich pod takzvanú „Akcii B“ (byty), ktorú sme bližšie špecifikovali v predošlom článku venujúcom sa tejto téme. Definitívne rozhodnutie o jeho nútenom vysťahovaní mimo Bratislavy padlo po osobnom stretnutí profesora s vtedajším povereníkom školstva E. Sýkorom. Údajne si pri tomto pohovore „dovolil až príliš“ vyjadriť svoj názor. Udalosti nabrali mimoriadne rýchly spád. Pracovný pomer na SVŠT bol prof. Poliakovi ukončený 22. januára 1953. Pre neho i rodinu, ktorá zostala zo dňa na deň bez trvalého príjmu, bola ako nové bydlisko určená vyludnená obec v banskobystrickom okrese. Na pobyt v danej lokalite však nenastúpili, útočisko a prechodnú „strechu nad hlavou“ našli dočasne u príbuzných v Michalovciach. Prípados prof. Poliaka sa však čoskoro začal nanovo zaoberať čerstvo menovaný minister vysokých škôl L. Štoll (od 31. januára 1953 bol Odbor vysokých škôl a vedy na určitú dobu vyňatý z pôsobnosti MŠANO – Ministerstva školstva a národnej osvety, vzniklo tak samostatné Ministerstvo vysokých škôl so sídlom v Prahe). Výsledkom tohto vyšetrovania bolo zrušenie, respektíve zmena pôvodného rozhodnutia. Výnosom zo 7. mája 1953 zrušil minister L. Štoll dekrét o rozviazaní pracovného pomeru na SVŠT, a zároveň nariadil tunajšiemu rektorátu, aby bolo pánovi profesorovi zabezpečené spätné vyplatenie ušlej mzdy. Čo bolo ale v tejto kauze prekvapujúce a vskutku neočakávané, bolo určenie nového pôsobiska pre pána profesora. Nemal sa totiž s „očisteným štítom“ vrátiť späť do Bratislavy, ale novú éru svojho pracovného i súkromného života mal naštartovať v metropole východného Slovenska. Tu vznikala Vysoká škola technická a na jej kreovaní sa mal podieľať aj prof. Poliak. Nútené vysťahovanie – vykázanie z domova, doslova deložovanie prof. Poliaka z Bratislavy, následné revidovanie a „zmäkčenie“ pôvodného rozhodnutia predstavovalo pre pána profesora i jeho rodinu mimoriadny zvrat. Nájdúc nové útočisko na pôde VŠT Košice, pustil sa s vervou a odhodlaním do práce.

Na tamjšej technike založil Katedru elektrotechniky so špičkovým laboratóriom pre Strojnícku a Hutnícku fakultu. Čoskoro sa stal prvým

dekanom Elektrotechnickej fakulty, a súčasne aj zakladateľom prvej Katedry elektrických pohonov v Československu. Košická VŠT sa pre pána profesora stala už doživotnou štáciou, zostal jej verný až do ukončenia svojej aktívnej pedagogicko-vedeckej činnosti. Našej škole však jeho odchod vôbec „nehral do karát“, práve naopak. Jeho nespravodlivé „vyautovanie“ z pracovného procesu znamenalo pre fakultu kľúčovú stratu, ktorá sa len ťažko kompenzovala. Vzniknutá situácia čoskoro priniesla so sebou negatívne následky. O napredovaní tohto pracoviska bez vedúcej osobnosti nemohlo byť na dlhú dobu ani reči. Ústav elektrických strojov a prístrojov zostal bez vedúceho a bez profesora zároveň. Paralelne v tomto období totiž fakultná rada EF SVŠT odsúhlasila premenu ústavu na samostatnú katedru. Nečakaný odchod prof. Poliaka, najvhodnejšieho a v podstate jediného možného kandidáta na obsadenie postu vedúceho, mal za následok, že katedra napokon ani nevznikla. Zložitá situácia sa zatiaľ vyriešila tak, že organizačne bol pôvodný ústav dočasne pričlenený ku Katedre elektrických strojov a prístrojov pod vedením prof. L. Cigánka. Absencia prof. Poliaka sa odzrkadľovala na nedostatočnej výchove asistentov a na pozastavení výstavby nového laboratória, ktoré predtým začal budovať. Predmet elektrické pohony prednášali nižšie graduované kádre a aj predmet elektrické dráhy bol existenčne ohrozený. Prof. Poliak ho po svojom odchode dočasne zastrešoval a garantoval tým, že ho na dva dni v týždni prichádzal odprednášať z východu do Bratislavy. Z dlhodobého hľadiska to však nebolo udržateľné. Jeho odchodom sa taktiež pozastavila tlač pripravovanej a dlho očakávanej učebnice „Teória elektrických pohonov“. Ešte v čase bratislavského pôsobenia bol poverený vedením celoštátneho výskumu v odbore elektrizácie železníc na Slovensku. Vynúteným odchodom do Košíc sa, žiaľ, ani tento projekt nemohol uzavrieť. Skrátka, „vyhadzov“ zo SVŠT skomplikoval na istý čas život nielen samotnému pánovi profesorovi, ale aj jeho okoliu. To, čo mohla mať naša škola v jeho osobe, t. j. jedinečnú hodnotu, nadobro stratila. Hoci sa vedenie fakulty ešte nasledujúce tri roky snažilo prostredníctvom mnohopočetných žiadostí a argumentácií adresovaných ministerstvu školstva o jeho opätovné prinavrátenie na SVŠT ako jediného a nepostrádateľného odborníka, žiaľ, nebolo vo svojom snažení úspešné. Definitívne sme tak prišli o „celebritu“ v danom odbore.

ING. JOZEF HIRAVÝ

Ďalším z bývalých zamestnancov elektrofakulty, ktorý si v týchto súvislostiach zaslúži našu pozornosť, je Ing. Jozef Hiravý. V jeho prípade, žiaľ, šlo o zložitejší sled udalostí s oveľa menej priaznivým výuštením, než to bolo u prof. Poliaka. Jeho životný príbeh je totiž súčasťou najväčšieho vykonštruovaného procesu, v ktorom boli súdení príslušníci Zboru národnej bezpečnosti, a ktorý sa do našich dejín zapísal pod názvom Bernard Jaško a spol. (podľa mena hlavného obvineného). Proces mal byť ukázkou toho, čo sa stane s každým, kto sa odvážil sprostredkovať tajné informácie a pomáhať touto činnosťou cirkvám na Slovensku. Celkovo padlo v tejto kauze obvinenie na 22 osôb (zo zločinov vyzvedačstva, podvodu, ohrozenia obrany republiky, velezrady, pomoci na zločine neoprávneného opustenia územia republiky

↑ Oznámenie o zaradení Ing. Hiravého do tábora nútených prác v Hronci za cieľom prevýchovy.

a nedobrovoľného ozbrojovania), medzi nimi i na vtedajšieho riadneho asistenta Ústavu elektrických pohonov a dráh Odboru strojného a elektrotechnického inžinierstva Ing. Hiravého. Ako zaujímavosť uvádzame, že na ústav ho v r. 1947 prijímal práve spomínaný prof. Poliak, v tom čase jeho prednosta.

Ing. Hiravého zaistila Štátna bezpečnosť v lete r. 1949. Bol obvinený a obžalovaný z protištátnej činnosti, konkrétne zo zločinu neoznámenia trestného činu. Už v novembri 1949 ho však na základe rozsudku oslobodili. Hoci by sa na prvý pohľad mohlo zdať, že sa týmto celá udalosť pre neho skončila dobre, uzavrela a že sa mohol vrátiť späť do svojich starých zabehaných „koláji“, opak je pravdou. Napriek oslobodeniu spod hroziaceho žalára sa na školu vrátiť už nemohol. A nielenže mu bol zamedzený, znemožnený opätovný návrat, on bol rozhodnutím Komisie zriadenej pri Krajskom národnom výbore v Bratislave z 8. decembra 1949 v zmysle zákona č. 247/48 Zb. zaradený na 12 mesiacov s cieľom „prevýchovy“ do tábora nútených prác v Hronci, okres Brezno (vtedy Brezno nad Hronom). Zároveň bol skrz dekrét, vydaný Povereníctvom školstva, vedy a osvety, vyviazaný, čiže vyvedený

↑ Rozviazanie pracovného pomeru Ing. Kusku na SVŠT v r. 1951.

z osobného stavu zamestnancov – asistentov SVŠT. V dôsledku zaradenia do tábora nútených prác, ako aj v dôsledku drastických vyšetrovacích metód v zaisťovacej väzbe, utrpel Ing. Hiravý trvalú ujmu na fyzickom i psychickom zdraví. Jediné, čo ho mohlo v celej tej hrôze, ktorou prešiel, tešiť, bol fakt, že nedopadol ako hlavní protagonisti zinscenovaného procesu – B. Jaško a P. Kalinaj, ktorí dostali povraz (boli popravení 17. februára 1951), alebo ďalší obvinení, ktorí buď skončili na dlhé roky vo väzení, respektíve boli degradovaní s prepadnutím majetku. Na očistenie mena si musel počkať až do obdobia po páde režimu, čiže až do 90. rokov 20. storočia. Jeho vec bola prešetrená a vyhodnotená ako neoprávnené ukončenie pracovného pomeru. Okrem rehabilitácie zo strany našej školy bol taktiež rehabilitovaný aj uznesením Vyššieho vojenského súdu v Trenčíne z 8. decembra 1997.

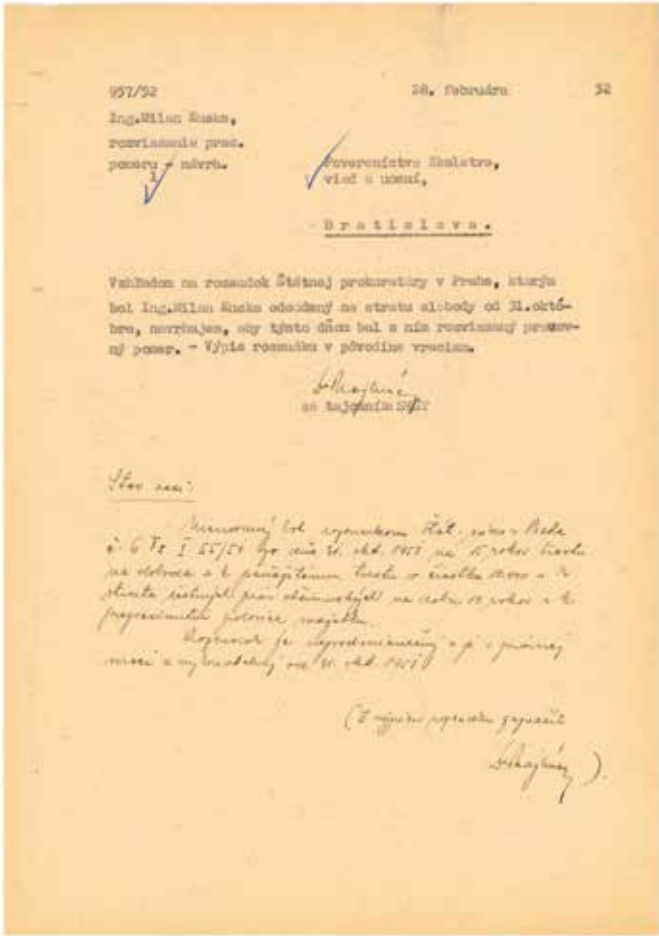
ING. MILAN KUSKA

Treťou osobou v našom výbere z radov elektrotechnikov, ktorému chápadlá režimu v podobe vykonštruovaného obvinenia vstúpili do života, bol Ing. Milan Kuska pôsobiaci na funkčnom mieste zástupcu docenta, od 1. októbra 1948

prednosta Ústavu slaboprúdovej elektrotechniky na Odbore strojného a elektrotechnického inžinierstva. Hodno povedať, že pred príchodom na SVŠT pôsobil ako odborný radca na Povereníctve pôšt, avšak pre potreby našej školy bol z týchto služieb uvoľnený. Dobre sa rozbiehajúca kariéra bola Ing. Kuskovi „zabrzdená“, a to kvôli, ako sa časom ukázalo a dokázalo, nepravdivému obvineniu. Malo ísť o spojenie so západnou rozviedkou – zasielanie tajných depeší. K zaisteniu jeho osoby príslušnými orgánmi došlo 3. apríla 1951. Z dôvodu zadržania nasledovalo s okamžitou platnosťou pozbavenie výkonu práce na škole, dňom vynesenia rozsudku 31. októbra 1951 k rozviazaniu pracovného pomeru. Rozsudok Štátneho súdu v Prahe znel: 15 rokov odňatia slobody, 10 rokov straty občianskych práv, prepadnutie polovice majetku a peňažný trest vo výške 100 000 korún. Po rokoch strávených „v chládku“ bol jeho prípad zjavne prehodnotený, keďže sa na rektorát SVŠT v auguste 1958 priamo obracia Ministerstvo spravodlivosti v Prahe – odbor trestný a žiada našu školu o informáciu ohľadom výšky príjmov dotyčného v čase jeho pôsobenia na škole. Dôvodom malo byť urýchlené rozhodnutie o nároku na náhradu za trest. Ing. Kuska sa plnohodnotnej rehabilitácie dočkal tiež až po r. 1991.

PROF. ALEŠ BLÁHA

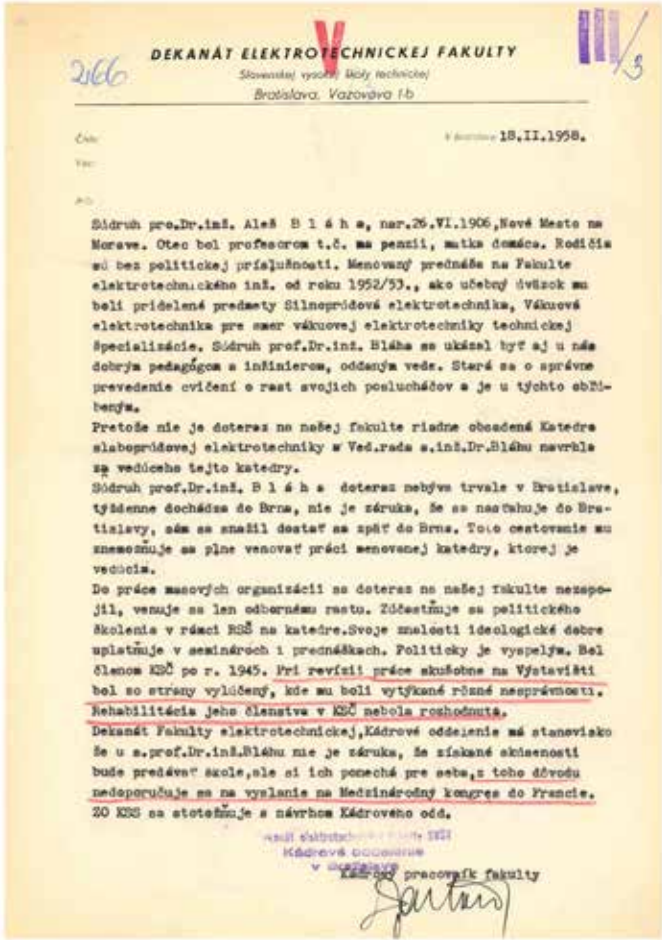
Režimom „ošľahané“ životné kurikulá ľudí z prostredia elektrofakulty nateraz završujeme osobou prof. Aleša Bláhu, rodáka z Nového Města na Moravě. Jeho príbeh je obzvlášť pozoruhodný, ba až paradoxný v tom, že trestom sa pre neho nestal odchod z našej školy, ale naopak, príchod na ňu! Prof. Bláha pôsobil od r. 1946 ako profesor na VUT v Brne. Keďže ako straník požíval od vrchnosti dôveru, bol poverený vybudovaním rozsiahlych laboratórií v priestoroch brnianskeho výstaviska. V r. 1951 však prišlo na jeho adresu vykonštruované obvinenie, že sa pri spomínanej výstavbe správal ako súkromný podnikateľ a že celú akciu viedol v duchu privátneho kapitalistického biznisu s cieľom vlastného obohatenia. Okrem snahy urobiť z neho defraudanta bol osočený zo strany kritikov aj výrokmi, že v jeho myslení pretrvávajú hlboké buržoázne prežitky. Prvým potrestaním v poradí bolo pre prof. Bláhu vylúčenie zo strany, a to ešte v r. 1951, druhým jeho premiestnenie z VUT na EF SVŠT v nasledujúcom roku 1952. Iniciácia k jeho presunu vzišla údajne od vtedajšieho námestníka ministra školstva – akademika Pavlíka, ktorý videl vo svojom nariadení príspevie k zachovaniu dobrého mena brnianskej techniky. V súvislosti s vyšetrovaním profesora by totiž mohlo byť vrhnuté na celú VUT zlé svetlo, a tak jeho „inštalovaním“ do Bratislavy mal zamedziť prípadnej „afére“. Akousi „záplatou“ za hanu, ktorú prof. Bláha utŕžil, mu vzhľadom na jeho erudíciu a nesporné znalosti malo byť pridelenie pozície vedúceho katedry slaboprúdovej a vysokofrekvenčnej elektrotechniky. Riadenie pracoviska sa však pre neho stalo mimoriadne náročným, keďže jeho

↑ Výpis z rozsudku Štátneho súdu v Prahe z r. 1951.

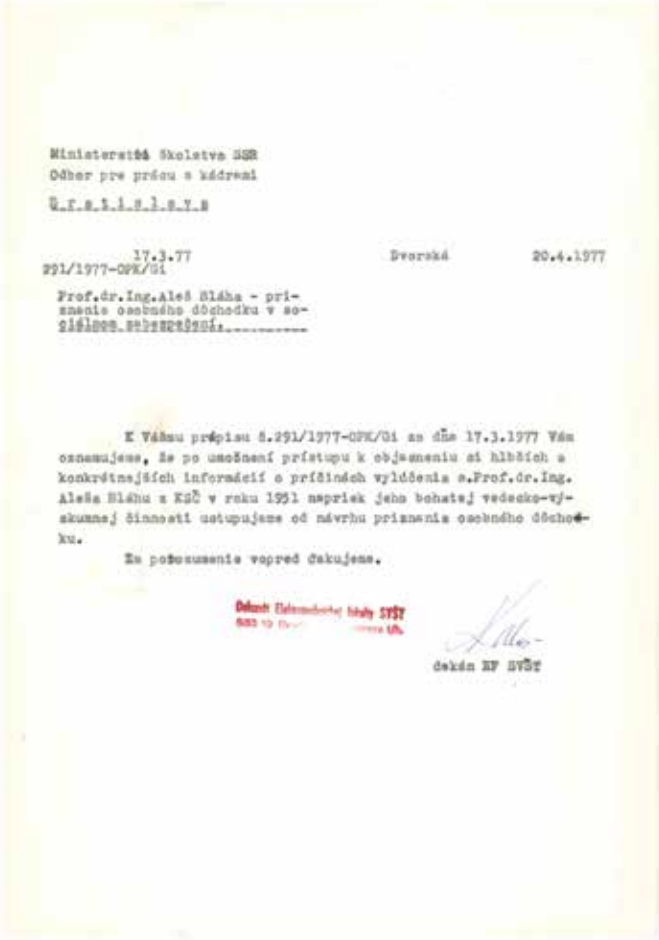
odborné zameranie bolo iné, ako si vyžadovalo vedenie katedry. Naviac, celé roky nemal k dispozícii v Bratislave byt a neustále dochádzanie z Brna, miesta jeho trvalého bydliska, ho pochopiteľne vyčerpávalo. O spätný pracovný návrat do moravskej metropoly sa pokúšal v priebehu nasledujúcich rokov viackrát, ale bezúspešne. Jednu z takýchto nami evidovaných žiadostí z r. 1959 zamietla priamo základná organizácia KSČ v Brne.

Biľag a obraz buržuja, ktorý mu bol prisúdený v spomínanom roku 1951, sa s ním ťahal celé desaťročie. Z viacerých kádrových previerok, ktoré sa v tých časoch konali pravidelne, vychádzal politicky stále negatívne. V zápisniciach sa doslovne uvádza, že „nie je po ideologickej stránke zábezpekou dobrého vedenia katedry a nezabezpečuje odborný ani politický rast pracovníkov“. Z dostupných materiálov sa taktiež dozvedáme, že mu nebolo umožnené vycestovať na Svetový metalurgický zjazd, ktorý sa mal uskutočniť v Chicagu v USA, ani na Medzinárodný kongres

↑ Posudok Kádrového oddelenia EF SVŠT na prof. Bláhu - vypracovaný v súvislosti z jeho vyslaním na Medzinárodný kongres do Francúzska v r. 1958.

do Francúzska, keďže bol vyhodnocovaný ako človek, ktorý si „ponechá získané poznatky len pre seba a škole ich neodovzdá“. Hoci bol z hľadiska pedagogickej práce v kľúčovej previerke z r. 1958 ohodnotený kladne, i tak musel ku dňu 15. októbra 1958 z postu vedúceho katedry odstúpiť. Na fakulte ostal ako radový profesor, s tým, že ešte rok 1960 predstavoval v jeho živote akési pomyselné „kývanie sa stoličky“ pod jeho osobou. Reálne mu totiž hrozilo, pokiaľ by sa „neosvedčil“, uvoľnenie z pedagogického procesu a v lepšom prípade presunutie len na úsek vedeckovýskumný (aby sa eliminoval styk so študentstvom), v horšej verzii absolútne uvoľnenie zo služieb školy. Neistota jeho ďalšieho „účinkovania“ trvala do r. 1961. Od tohto letopočtu sa pozícia pána profesora zastabilizovala. Na škole pracoval interne do r. 1975 a externe až do r. 1982. Obvinenie a nútený odchod z Brna však bral ako celoživotnú krivdu. Z hľadiska odborného profilu pána profesora treba povedať, že od r. 1960 sa zaoberal výskumom tavenia kremeňa v peciach s tlejivým výbojom, meraniu vákua, stavbe vákuometrov a elektrických

↑ Zamietavé stanovisko dekana EF SVŠT k priznaniu osobného dôchodku prof. Bláhu v r. 1977.

vákuových vývev, neskôr elektrónovým a iónovým zväzkom, čo vyústilo do návrhu a stavby iónového implantátora. Okrem toho, ako externý spolupracovník Československého metrologického ústavu viedol projekt vákuových etalónov pre dynamickú expanziu, ako aj projekt československého etalónu Mac-Leodovho vákuometra. Hoci mal pre rozvoj elektrotechniky nesporný prínos, nikdy mu nebolo udelené žiadne štátne vyznamenanie, i keď naň bol viackrát navrhnutý. Po skončení pracovnej činnosti mu bolo zamietnuté aj pridelenie osobného dôchodku.

Na niekoľkých vybraných príkladoch, ktoré však zďaleka neboli na našej škole jediné, sme sa snažili ukázať, aké tvrdé a nekompromisné kroky podnikol bývalý režim pre strpčenie života nepohodlných ľudí. Pre úplné uzavretie tejto ťažkej témy nám do niektorého z ďalších čísiel nášho magazínu zostáva predstaviť ešte zástupcov z radov strojárov a chemikov, keďže stavbárom a architektom sme sa venovali už vlni. O nich teda príležitostne niekedy nabudúce.

